

REVISTA ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Scurtarea duratei de execuție a noilor obiective

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

REALIZAREA PRODUCȚIEI NETE

**CONSILIUL NAȚIONAL AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE
ȘI MARI ADUNĂRI NAȚIONALE
CONSACRATĂ SĂRBĂTORIRII A ȘASE DECENII
DE LA FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN**

„De la această înaltă tribună, adresez, în acest moment solemn, clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor categoriilor sociale, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întregului nostru popor chemarea de a nu precupeți nici un efort pentru ca, într-o strinsă unitate în

cadrul Frontului Unității Socialiste, sub conducerea politică a Partidului Comunist Român, să asigurăm triumful Programului elaborat de Congresul al XI-lea al partidului, făurind pe pământul României cea mai înaintată societate din istorie — socialismul și comunismul, visul de aur al omenirii”.

NICOLAE CEAUȘESCU

HOTĂRÎREA

Sesiunii solemne comune a C. C. al P. C. R., Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale

Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale consacrată sărbătoririi împlinirii a 60 de ani de la unirea Transilvaniei cu România își exprimă aprobarea deplină și dă o înaltă apreciere magistralei expuneri prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, însușindu-și în întregime și pe deplin conținutul acestui document de o excepțională însemnată politică și ideologică.

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu face o profundă analiză — în lumina materialismului dialectic și istoric — a factorilor obiectivi și a condițiilor economice, sociale și politice, interne și internaționale, în care s-a desfășurat lupta eroică a poporului nostru pentru realizarea statului național unitar, pentru împlinirea aspirațiilor sale legitime de a se constitui într-o națiune liberă, de sine stătătoare. De asemenea, expunerea pune puternic în lumină transformările petrecute în societatea românească în cele șase decenii care au trecut de la unire, istoricele înfăptuiri revoluționare din anii socialismului, modul în care au fost soluționate problemele fundamentale ale țării noastre, obiectivele centrale, actuale și de perspectivă, ale politicii interne și externe a partidului și statului nostru și sarcinile întregului popor în lupta pentru accelerarea mersului înainte al României.

Aniversăm împlinirea a șase decenii de la crearea statului național unitar cu sentimente de adâncă mândrie patriotică pentru istoricele succese obținute de poporul nostru în construcția noii orânduiri, pentru profundele schimbări petrecute în viața societății românești. Poporul român, eliberat pentru totdeauna de exploatare și asuprire, își făurește o viață nouă, demnă și prosperă, clădește cu succes civilizația socialistă și comunistă pe pământul României.

Sesiunea solemnă comună relevă și cu acest prilej profunda recunoștință și deosebita prețuire față de rolul remarcabil și contribuția fundamentală pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus-o și o aduce, în fruntea partidului și statului, la istoricele victorii dobândite

de națiunea noastră liberă și suverană, la propășirea materială și spirituală a întregului nostru popor, la mersul ferm înainte al patriei pe calea luminoasă a socialismului, bunăstării și fericirii, la consolidarea independenței și suveranității României.

Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale afirmă voința suverană a întregului nostru popor de a lupta fără preget pentru transpunerea în viață a prevederilor Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Să facem totul ca deceniul al șaptelea al statului nostru național unitar să se înscrie în istoria patriei ca o perioadă de puternică înflorire a țării, ca o nouă și strălucită etapă în ascensiunea impetuoasă a națiunii noastre libere, independente și suverane spre culmi tot mai înalte de civilizație materială și spirituală, de bunăstare și progres.

Însușindu-și pe deplin concluziile strălucite ale analizei științifice, profund realiste pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat-o în cadrul reuniunii noastre asupra vieții internaționale, a proceselor, raportului de forțe și tendințelor care se confruntă în epoca contemporană, Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale își exprimă profunda satisfacție pentru marile realizări dobândite de partidul și statul nostru în afirmarea politicii de pace și colaborare cu toate națiunile, pentru contribuția adusă la soluționarea problemelor complexe ale omenirii de azi. Cursul evenimentelor confirmă justetea politicii partidului și statului nostru, a orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea în domeniul politicii noastre externe.

Subliniind rolul tot mai important pe care România îl îndeplinește pe arena internațională, faptul că niciodată ca acum țara noastră nu a avut atîția prieteni pe toate meridianele globului, Sesiunea solemnă dă o înaltă prețuire contribuției inestimabile a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pre-

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului sînt salutați cu deosebită căldură de mii de cetățeni ai Capitalei, în marea piață a Palatului Republicii

ședintele Republicii Socialiste România, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului nostru, la întreaga viață politică mondială, prodigioasei sale activități externe care se bucură de adevăratea întregului popor, de aprecierea deosebită a opiniei publice de peste hotare, a forțelor progresiste de pretutindeni.

Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale aprobă în unanimitate și dă o înaltă apreciere poziției și întregii activități desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de delegația română, la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Poziția secretarului general al partidului, președintele României, a delegației noastre, corespunde întru totul intereselor supreme ale poporului român, construcției socialiste în patria noastră, intereselor celorlalte țări socialiste, ale tuturor popoarelor lumii, cauzei generale a socialismului, progresului social, destinderii și păcii mondiale. Sesiunea solemnă relevă cu adîncă satisfacție spiritul de înaltă principialitate și profundă răspundere patriotică și internaționalistă, manifestat și cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, modul exemplar în care a afirmat la consfătuire liniile directoare ale politicii externe a României, corespunzător Programului partidului, hotărîrilor Congresului al XI-lea, hotărîrilor Comitetului Central, ale Marii Adunări Naționale, ale Frontului Unității Socialiste.

Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale reafirmă hotărîrea partidului și statului nostru pentru înfăptuirea directivelor Congresului al XI-lea în politica internațională, voința de a acționa consecvent pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, pentru unitatea și solidaritatea lor, pentru întărirea relațiilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru sporirea contribuției României la soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale, la cauza destinderii, securității și păcii în lume.

Sărbătorind împlinirea a șase decenii de la crearea statului național unitar român, Sesiunea solemnă a forurilor supreme ale partidului și statului exprimă hotărîrea de a face totul pentru a asigura înaintarea fermă a patriei noastre pe calea prosperității materiale și spirituale, pentru afirmarea ei tot mai puternică în rîndul națiunilor avansate ale lumii.

Să luptăm din toate puterile pentru triumful cauzei sacre a libertății și independenței tuturor popoarelor, pentru a face ca pe planeta noastră să se instaureze trainic pacea și colaborarea, o lume mai bună și mai dreaptă, o lume fără arme și fără războaie !

La aniversarea a 60 de ani de la formarea statului național unitar român să facem cu toții legămînt de a nu precupeți nimic pentru măreția și strălucirea patriei, pentru victoria mărețelor idealuri ale socialismului și comunismului pe pămîntul României !

PROGRESUL TEHNIC ȘI REALIZAREA PRODUCȚIEI NETE

ÎNTRE ACȚIUNILE ce au loc în întreprinderi pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor la indicatorii producție fizică și netă se detașează, datorită efectelor deosebit de favorabile pe care le are, **promovarea largă a progresului tehnic**. Că așa stau lucrurile o dovedesc și rezultatele obținute de una din tinerele unități intrate în producție în urmă doar cu 5 ani — și anume **Întreprinderea de aparataj electric auto și motoare electrice (IAEAME)** din orașul Sf. Gheorghe, județul Covasna.

Aplicând o strategie proprie privitoare la accelerarea ritmului de înnoire și modernizare a produselor, stimularea creației tehnice de masă și promovarea unor tehnologii avansate de înaltă productivitate și economice — colectivul unității respective a reușit să înscrie la activul său, de la primii ani ai intrării în funcțiune și până în prezent, o serie de succese, materializate în îndeplinirea și depășirea exemplară a principalilor indicatori de plan (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
Dinamica unor indicatori de plan
1974 = 100

	1978
Producția netă	491,4
Productivitatea muncii calculată pe baza producției nete	268,6
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă din care :	68,2
— cheltuieli materiale	74,0

Desigur, odată cu punerea în funcțiune a întreprinderii, colectivul de muncă s-a confruntat cu o serie de probleme inerente unei noi activități. Dar, printr-o bună organizare a muncii, greutățile au fost treptat înlăturate. Este ilustrativ de subliniat totodată, că dacă în 1974 au fost asimilate în producție doar 21 produse noi, în 1978 s-a ajuns la 186, iar producția proprie de S.D.V.-uri a sporit considerabil.

Dat fiind faptul că în acest an sarcinile colectivului au fost mult

mai mari decât în primii ani de activitate, eforturile pentru realizarea lor s-au cerut a fi concentrate spre o și mai largă introducere a progresului tehnic, ca principală sursă de obținere a unei valori nou create tot mai mari. În ce direcții s-a acționat, ce rezultate concrete s-au obținut ?

Ritm accelerat în înnoirea și modernizarea produselor

ÎNTEPRINDEREA este singura din țară profilată în accesorii electrice auto ; pornindu-se de la acest fapt, atenția colectivului a fost permanent orientată spre însușirea unor noi produse și diminuarea importului, de menținere la un nivel competitiv a tuturor produselor realizate în urmă cu 3—4 ani.

Disponind de condiții tehnice și materiale deosebite (întreprinderea și-a creat o puternică grupă de cercetare și proiectare proprie), au fost mobilizate toate forțele pentru **reducerea perioadei de asimilare și accelerarea vitezei de realizare în serie a unor importante sortimente de produse noi**. S-a reușit, datorită unor însemnate eforturi, ca prin contopirea unor faze ale ciclului cercetare-proiectare-execuție-prototip-pregătirea fabricației, timpul prevăzut de asimilare de 2—4 ani pentru diferite produse să fie scurtat la 1,5—2 ani. **Sporirea vitezei de asimilare s-a datorat, totodată, cunoașterii din vreme a solicitărilor beneficiarilor, găsirii de soluții pentru folosirea de elemente tipizate** (în pofida ritmului înalt de asimilări, echipamentul electric auto a fost tipizat până acum în proporție de peste 15%), **raționalizării unor procese tehnologice**. Pe această bază, planul tehnic de asimilare de noi produse pe acest an este îndeplinit, colectivul de specialiști conturând de pe acum, pe planșete, noi

produse pentru asimilare în anii viitori.

La încheierea lunii noiembrie a.c. întreprinderea avea **omologate 245 de produse** (față de 21 cite au fost în 1974), destinate autovehiculelor și tractoarelor românești, în timp ce **ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă se situează la 68,5%**.

În total, în acest an au fost asimilate 24 de diferite produse pentru nevoile industriei de autovehicule românești. Pentru anul viitor a fost stabilită asimilarea unor motoare electrice și 8 produse (diferite accesorii complexe) pentru autoturisme și tractoare.

Asiurarea competitivității

EVIDENT, preocuparea pentru însușirea în producție a unui număr cât mai ridicat de accesorii de autovehicule, în vederea eliminării importului lor, s-a desfășurat concomitent cu **continua perfecționare a produselor aflate în fabricație**. În această direcție s-a acționat prin studierea aprofundată, pe scară largă, a produselor unor unități de renume pe plan mondial, reproiectându-se acele fabricate care nu mai corespundeau funcțional și estetic sau ale căror costuri sau consumuri materiale se mențineau ridicate. Modernizările au fost făcute de acord cu beneficiarii produselor cu care întreprinderea din orașul Sf. Gheorghe întreține bune relații.

Pe această bază, în acest an, metalul sau materialele scumpe (argintul) au fost înlocuite într-o serie de cazuri, ca urmare a reproiectării, cu materiale plastice sau cu aliaje sub presiune la un număr de 15 produse, altele 3 fiind în pregătire a li se aplica acest proces. Numai la clacsonul electromagnetic, prin reducerea grosimii tablei, se realizează o economie de 0,338 kg metal per bu-

cată, ceea ce a însemnat, la nivelul celor 11 luni din acest an, o economie de 100 tone de metal. La produsul întrerupător baterie masă, prin înlocuirea materialelor metalice cu mase plastice se obține o reducere a consumului de metal de 0,400 kg per produs, prin aplicarea noilor soluții urmînd a se economisi în anul viitor 18 t de metal. În fine, la comutatorul combinat, prin înlocuirea țevii de alamă cu materiale plastice (noua concepție se aplică din acest semestru), se va obține o economie anuală de 1,5 t alamă. **În acest mod, în cele 11 luni parcurse din 1978 s-a realizat, numai ca urmare a reproiectării produselor, o economie de 150 tone de metal.**

Deosebit de important este și faptul că ritmul ridicat al asimilărilor este însoțit, nemijlocit, de performanțe deosebite în ce privește calitatea produselor. Este sugestiv în acest sens faptul că întreprinderea a trecut la asimilarea și realizarea aparatajului electric auto și pentru zone tropicale, ceea ce înseamnă că, vehiculele în care sînt înglobate produsele sale, pot fi exportate pe tot globul, indiferent de condițiile de climă din țara beneficiară, realizîndu-se astfel o aliniere la nivelul exigențelor pieței internaționale.

Dimensiunile creației tehnice

PENTRU CA ÎNTREAGA activitate să se desfășoare la un nivel ridicat, au fost inițiate acțiuni de informare și pregătire a personalului pe linie tehnică, economică și politică. Zilnic au loc simpozioane, dezbateri în legătură cu posibilitatea de însușire a noi tehnologii de fabricație, de raționalizare a unor procese tehnologice, de ridicare a performanțelor unor produse, de reducere, prin economisirea unor materiale și a energiei electrice, a cheltuielilor materiale etc.

Interesante sînt și dezbaterile ce au loc pe marginea unor propuneri făcute de muncitori și specialiști, care capătă, în multe cazuri, în faza finală, caracter de **inovații și chiar invenții**. Această preocupare continuă pentru noul în tehnică poate fi ilustrată prin cîteva date semnificative. Dacă în 1975 la mișcarea de inovații și invenții au participat numai 14 persoane, cu 21 de propuneri, avînd o eficiență economică de 200 000 lei, în acest an iau parte la

activitatea de creație tehnico-științifică, în cadrul celei de a 2-a etape a Festivalului național „Cîntarea României”, 127 de muncitori, ingineri și tehnicieni, efectele economice prin aplicarea inovațiilor situîndu-se la peste 3,5 milioane lei. Astfel, prin aplicarea unor soluții de realizare a miezului bobinei de inducție (tip 3 110) se reduce importul de oțel fără remanență, aceasta însemnînd o economie anuală antecalculată de 525 000 lei. Echiparea unor strunguri automate din import cu un dispozitiv care să permită prelucrarea capetelor barelor de metal, catalogate pînă în prezent ca deșeuri, permite realizarea unei economii anuale de 350 000 lei. De asemenea, realizarea prin concepție proprie a unui dispozitiv pentru prelucrarea bornelor de mașini de așchiere tip EUBAMA (din import) se soldează cu o eficiență economică anuală antecalculată de 120 000 lei valută.

Dar realizări importante, ca urmare a dezvoltării creației tehnice de masă, au fost obținute și în privința **autoutilării și realizării unui important volum de S.D.V.-uri** prin forțe proprii. În acest an valoarea autoutilărilor prevăzută a fi realizată este de 5,3 ori mai mare față de 1974. Cu toate acestea, avînd în vedere influențele pozitive pe care le are acțiunea de autoutilare asupra producției nete, colectivul întreprinderii nu numai că a realizat sarcinile avute pînă la data de 30 noiembrie, dar va obține pînă la finele anului și o depășire de aproximativ 500 000 lei. Totodată, nivelul producției proprii de S.D.V.-uri depășește în acest an de 5,2 ori pe cel realizat în 1974.

În privința **promovării de noi tehnologii**, preocupările s-au soldat cu îmbunătățirile aduse mai ales în sectoarele primare unde la croire, ambutisare, prese a sporit nivelul mecanizării și în unele cazuri al automatizării, adăosurile de prelucrare fiind minime. Apoi, noi tehnologii au fost introduse prin schimbarea materialelor utilizate — de la metal la mase plastice sau alte substituiri — cît și pentru valorificarea în întregime a unor deșeuri și materiale secundare.

Toate acțiunile amintite au avut un rol important în ridicarea gradului de gospodărire a mijloacelor materiale ale întreprinderii, în ridicarea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale

— elemente hotărîtoare în realizarea indicatorului producției nete (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2
Realizarea unor indicatori de plan pe 10 luni din 1978

	— % —
Productia netă	107,2
Productia marfă	102,0
Productivitatea muncii calculată pe baza producției nete	107,0
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (lei)	- 18,2
— din care :	
— cheltuieli materiale (lei)	- 8,4
Beneficii	102,0

PENTRU 1979, sarcinile de producție cit și cele de reducere a costurilor sînt aproape duble față de realizările din acest an. Colectivul este însă pregătit pentru a le realiza și chiar depăși. Au fost stabilite în acest sens, cu participarea largă a tuturor lucrătorilor, măsuri de promovare în continuare a progresului tehnic de scurtare a perioadelor de asimilare a unor noi produse, de economisire a unor importante cantități de materii prime. Efortul cel mai mare pe care colectivul respectiv este hotărît să-l facă se situează în sfera ridicării calității și performanțelor produselor. Aceasta are drept scop stimularea mai largă a beneficiarilor în achiziționarea echipamentelor electrice din producția indigenă, constituind un sprijin efectiv în ridicarea produselor finale la parametrii tot mai competitivi.

Producția anului viitor este acoperită cu contracte pentru livrări de produse și achiziționare de materiale la nivelurile prevăzute, astfel încît din primele luni ale anului să se poată asigura desfășurarea unei activități ritmice, eficiente.

Iată, așadar, doar cîteva din coordonatele preocupărilor colectivului de la IAEAME din orașul Sf. Gheorghe pe linia introducerii progresului tehnic în producție, factor major de sporire a valorii nou create. Desigur, posibilitățile pentru realizări mai însemnate nu au fost nici pe departe epuizate. Muncitorii, inginerii, tehnicienii și economiștii din această întreprindere, români, și maghiari, s-au angajat plenar de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor trasate de partid privind realizarea măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, de creștere a eficienței în toate unitățile economice.

Herman ROSNER

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE — IMPERATIV AL CREȘTERII EFICIENȚEI (II)

ÎNDEPLINIREA INTEGRALĂ a unui obiectiv principal în funcționarea mecanismului economic perfecționat — creșterea valorii nou create — face necesară, în toate întreprinderile, sporirea substanțială a preocupărilor în vederea reducerii consumurilor de materii prime și materiale, combustibil și energie electrică. În contextul acestui comandament major pentru creșterea eficienței, analiza noastră își propune să lărgescă aria investigațiilor efectuate (vezi „R.E.”, nr. 46 din 1978) cu studierea nivelurilor indicatorilor de valorificare la o serie de materii prime de bază, precum și a coeficienților de utilizare realizați.

Cum poate fi sporit gradul de valorificare al materiilor prime ?

ÎN ACȚIUNEA de gospodărire judicioasă a resurselor materiale o importanță deosebită se acordă creșterii continue a gradului de valorificare a tuturor materiilor prime. Ca rezultat al măsurilor adoptate și aplicate în această direcție, nivelurile indicilor de valorificare au înregistrat, în ultimii ani, o dinamică puternic ascendentă. În 1978 valoarea produselor care se obțin dintr-o unitate fizică de material consumat se situează la niveluri ridicate (tabelul nr. 2), care vor crește în continuare, în așa fel încât în anul 1980, de exemplu, valoarea producției obținută dintr-o tonă de metal în industria constructoare de mașini va fi mai mare cu 195 la sută față de realizările din 1965, iar a celei

obținută dintr-un metru cub de masă lemnoasă cu 186 la sută.

Eficiența economică a creșterii gradului de valorificare — în dinamică, dar și față de prevederile de plan — este considerabilă : cu aceeași cantitate de materie primă se obțin însemnate producții suplimentare, sau se poate realiza volumul planificat de produse cu o economie sensibilă de materii prime. Numai în primul semestru din acest an valoarea producției realizată în plus pe această cale reprezintă, la nivelul economiei naționale, circa 2 miliarde lei peste plan. În această perioadă prin depășirea indicilor de valorificare planificați s-au obținut economii de : 2 901 t laminate finite pline oțel, 1 689 t de fenol (în întreprinderi chimice), 422 mc cherestea rășinoasă și 1 032 t de ciment (în întreprinderi ale economiei forestiere și materialelor de construcții) ș.a.

Deosebit de important este că sporirea nivelului de valorificare a materialelor permite satisfacerea în grad mai înalt a cerințelor beneficiarilor, deoarece presupune realizarea de produse complexe, care, încorporând un volum în creștere de inteligență tehnică devin multifuncționale. De altfel, folosirea rațională a materiilor prime este urmărită cu consecvență prin însăși structura de plan, în cadrul căreia dinamica cea mai accelerată o înregistrează tocmai sortimentele cu un procent de creativitate ridicat. Astfel, în acest cîmp de exemplu, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime se realizează în metalurgie prin orientarea producției spre

realizarea cu precădere a tablelor zincate, cositorite, inoxidabile, electrotehnice, a oțelurilor aliate, în construcția de mașini prin creșterea prioritară a producției industriei electronice, de mecanică fină și de mașini-unelte, în chimie prin dezvoltarea în ritm mai intens a petrochimiei, a chimiei de sinteză fină și mic tonaj ș.a.

În acest context apare cu pregnanță importanța pe care o reprezintă, pentru fiecare unitate economică, realizarea integrală a indicatorilor de valorificare planificați. Din păcate însă, în acest an, realizările bune din unele întreprinderi sînt diminuate de nerealizarea, în altele, a indicilor de valorificare planificați, ceea ce face ca pe ansamblul ramurii respective să se înregistreze depășiri de consumuri la unele materii prime. Numai în semestrul I a.c. s-au consumat în plus, din această cauză, 1 210 t semifabricate de cupru în producția industriei electrotehnice și electronice, 19 350 t de concentrat de fosforite în producția de acid fosforic, superfosfat, simplu și concentrat, 904 mc cherestea de rășinoasă la platforme de autocamioane, 51 197 t de ciment în producția de panouri și planșee din beton armat ș.a.

Analiza noastră a pus în evidență că principala cauză pentru care nivelul planificat al indicilor de valorificare este în unele întreprinderi nerealizat o reprezintă existența anumitor neajunsuri și restanțe în acțiunea de înnoire a produselor și în egală măsură a tehnologiilor. Apare evidentă necesitatea adoptării unei terapii energice care să permită accelerarea ritmurilor de realizare a unor produse noi, complexe, care să încorporeze mai multă inteligență tehnică și o cantitate redusă de materie primă. Așa cum a rezultat din investigațiile întreprinse în numeroase întreprinderi, acest lucru s-ar realiza dacă :

■ ar crește gradul de informație al participanților la procesul

Tabelul nr. 2

Indicele de valorificare al unor materii prime de bază

	1978	1980
Metal (total)	42,7 mii lei/t	46,8 mii lei/t
Laminate	70,2 "	77,0 "
Ciment (în producția de prefabricate)	1,69 "	1,80 "
Țiței supus prelucrării	1,17 "	1,21 "
Fire de lînă	194,5 "	199,0 "
Fire de bumbac	93,3 "	99,0 "
Material lemnos	2,24 mii lei/m ³	2,38 mii lei/m ³

de innoire a produselor și a tehnologiilor prin: familiarizarea lor mai adecvată, mai operativă cu obiectivele și cerințele procesului de valorificare superioară a materiilor prime, cu toate modificările intervenite în potențialul productiv și în organizarea întreprinderii;

■ s-ar adopta, în toate cazurile măsuri care să stimuleze cercetările — organizate în colectiv sau individuale — ale tuturor oamenilor muncii pentru înnoirea soluțiilor actuale de valorificare superioară prin: instituirea și asumarea unei eventuale cote de risc în procesul de căutare și găsimă a unor soluții noi, **creșterea preocupărilor pentru aplicarea metodelor moderne de stimulare a ideilor noi** (brainstorming, Delphi, metoda sinectică, analogică, morfologică, procedeele analitice de stimulare a creativității, tehnicile proiective, concasaajul etc.) cel puțin la nivelul intensității pe care o au cele privind realizarea sarcinilor curente de plan;

■ ar spori intensitatea cu care se realizează schimbul de experiență, cunoașterea și analiza celor mai bune realizări obținute pe plan național și internațional, vizitele de documentare la unele instalații sau agregate similare din alte întreprinderi ale ramurii unde gradul de valorificare al aceleiași materii prime este mai ridicat.

Influențe și implicații în creșterea coeficientului de utilizare

ANALIZA EFECTUATĂ a pus în evidență faptul că, alături de valorificarea superioară, creșterea coeficientului de utilizare a reprezentat în toate întreprinderile o preocupare centrală, continuă, în acțiunea de economisire a materiilor prime. Ca urmare, în dinamică s-au înregistrat creșteri substanțiale ale coeficienților de utilizare la materiile prime de bază, ceea ce a permis obținerea în acest an a unor niveluri ridicate din a-

cest punct de vedere (tabelul nr. 3).

Eficiența creșterii coeficienților de utilizare se resimte favorabil pe planul economisirii materiilor prime prin reducerea pierderilor tehnologice sau netehnologice în procesul de fabricație a produselor, prin mărirea cantității de materie primă care se folosește în mod util pentru satisfacerea diferitelor cerințe ale beneficiarilor.

În acest an, coeficienții realizați de utilizare la metal — materie primă de bază pentru întreaga economie — s-au situat în multe întreprinderi peste nivelele stabilite. Însemnate economii s-au obținut în semestrul I a.c. pe această cale în producerea stălpilor metalici (în întreprinderile din industria energiei electrice — coeficient realizat 0,98), în producerea de transformatoare și autotransformatoare de putere (coeficient realizat 0,92), de mijloace ale tehnicii de calcul electronic (0,87) fabricate în întreprinderi ale industriei construcțiilor de mașini ș.a.

Se cere semnalat totodată faptul că au existat în unele întreprinderi și situații în care, la unele produse, coeficientul de utilizare planificat nu a fost realizat. În semestrul I a.c. asemenea situații au apărut în special în fabricația de vagoane la întreprinderea din Arad (coeficientul realizat 0,82), de autocamioane, autobasculante fabricate la Brașov (coeficient realizat 0,81), osii pentru vagoane fabricate la Balș (coeficient realizat 0,70) ș.a.

Analiza noastră a scos în evidență că nerealizarea coeficienților planificați de utilizare se datorește unui complex de cauze pentru a căror înlăturare se cere acționat cu prioritate în următoarele direcții:

● **perfecționarea sistemelor actuale de urmărire a consumurilor** și respectiv a cheltuielilor materiale prin trecerea de la înregistrare postoperativă — pe faze și comenzi — la aplicarea unor metode preventive, previzionale. Există la îndemâna specialiștilor din unitățile noastre astfel de metode moderne (cost-oră-mașină, metoda normativă, metoda costurilor standard ș.a.), întreaga documentație necesară și chiar o anumită experiență bună în aplicarea lor (la întreprinderea de mașini-unelte și agregate din București și la întreprinderea de mecanică fină Sinaia, de pildă). Dat fiind că ele oferă din vreme informații despre consumu-

rile pe loc de muncă, lucrător și unitate de timp productiv — pe care vechile metode nu le furnizează, facilitând în acest fel existența unor consumuri mari de materiale care nu se regăseau în produs — extinderea tehnicilor moderne de evidență se cere grabnic realizată;

● realizarea de produse noi cu pierderi de material cât mai mici prin **combinarea elementelor componente ale unor produse similare la care consumurile de materii prime care nu se găsesc în subsamblul respectiv sînt minime**;

● **îmbunătățirea tehnologiilor**, în așa fel încît să permită un consum redus de materiale. La proiectarea produselor în curs de fabricație trebuie alese acele piese care pot fi obținute în perspectivă pe calea unor procedee mai economice ca în trecut (înlocuirea pieselor turnate în forme de nisip prin piese turnate în coji de bachelită sau sinterizate, de exemplu), iar la proiectarea de produse noi trebuie comparate mai atent toate soluțiile tehnice de fabricație și adoptate cu prioritate cele care permit micșorarea consumurilor materiale care nu se regăsesc în produsul finit;

● **înlocuirea mai largă și mai operativă a lemnului, metalului, cimentului cu materiale noi, cu mase plastice**, fără a prejudicia, bineînțeles, parametrii produsului. Pentru aceasta însă se cere ca producătorii de materiale înlocuitoare să definitiveze pentru acestea prețuri care să stimuleze introducerea lor mult mai amplă în procesul de producție.

Desigur, la prima vedere o astfel de măsură nu este de natură să contribuie direct la creșterea coeficienților de utilizare ai acestor materiale clasice. Nu trebuie uitat însă că economisirea nu este un scop în sine, ci are rolul de a permite o folosire superioară, în grad cât mai înalt și cu eficiență ridicată a materiilor prime scumpe, limitate ca resurse cum ar fi metalul și lemnul. Iată de ce folosirea maselor plastice la piese sau subsambluri cu consumuri materiale ridicate permite orientarea resurselor de metal și lemn care devin astfel disponibile spre fabricația altor produse cerute de beneficiari la care se pot realiza coeficienți de utilizare cât mai ridicați.

**Bogdan PADURE
Gheorghe DRĂGHICI**

Tabelul nr. 3
Coeficientul de utilizare al unor materii prime

	1978	1980
Lamine de oțel (M.I.C.M.)	0,85	0,90
Fire de bumbac pentru țesături	0,938	0,940
Fire de lână	0,904	0,911
Piei fețe pentru încălțăminte	0,745	0,760
Ciment	0,980	0,990

ACCELERAREA RITMULUI LUCRĂRILOR = TERMENE REDUSE DE EXECUȚIE

REALIZAREA amplului program de investiții pe acest an și pe întregul cincinal, condiție hotărâtoare pentru dezvoltarea economico-socială a țării și creșterea nivelului de trai în ritmurile prevăzute, face necesară, pe toate șantierele, o sporire a eforturilor pentru accelerarea ritmului lucrărilor de construcții-montaj. Îndeplinirea integrală a planului reprezintă o sarcină de maximă responsabilitate, în îndeplinirea căreia, alături de forțele constructorilor, se cer angrenate mai deplin și mai eficient toate resursele disponibile la beneficiari, proiectanți, furnizori de utilaje tehnologice, de materii prime și materiale.

Prezentăm în acest număr realizările obținute în îndeplinirea planului pe 1878 de către Trustul de construcții-montaj și reparații pentru industria chimică (T.C.M.R.I.C.) din București, în dorința de a evidenția direcțiile principale în care se cer concentrate toate preocupările factorilor implicați pentru încadrarea integrală a activității de edificare a noilor capacități de producție în prevederile stabilite.

Beneficiarul — sursa unor obstacole în scurtarea duratelor

ÎN PERIOADA parcursă din acest an, activitatea desfășurată în cadrul trustului pentru realizarea sarcinilor de construcții-montaj și reparații a permis ca, pe unele șantiere, să se înregistreze rezultate bune în îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan. A fost posibil, în acest fel ca, la un mare număr de noi capacități de producție termenele de punere în funcțiune să fie respectate și chiar devansate. Este vorba în principal de noile instalații de la: întreprinderea „Apollo” Galați (realizate de șantierul Borzești); de la Combinatul chimic Tirnăveni (realizate de șantierul din Tg. Mureș), Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș (realizate de șantierul din localitate), Centrala termică Brazi etc.

Din păcate, nu același lucru se poate spune despre alte șantiere care nu și-au realizat sarcinile de plan. Astfel, în cadrul șantierului de la Rafinăria Teleajen (de la Grupul din Ploiești), în cadrul șantierului de la Combinatul petrochimic din Borzești ș.a., anumite

lucrări au fost realizate în proporție foarte redusă față de sarcinile de plan. Rămăneri în urmă sînt localizate și la Grupul de șantiere din Tg. Mureș, în special la lucrările de la întreprinderile chimice din Făgăraș, Sibiu, Codlea etc.

Analizînd factorii care au condus la aceste decalaje între prevederi și realizări, a apărut cu claritate faptul că cele mai mari neajunsuri au fost provocate de:

1 Neasigurarea din vreme a documentației de execuție de către unii beneficiari. Deși pentru o bună pregătire a investiției de către constructor, documentațiile trebuie predate pe șantiere cu câteva luni înainte de începerea anului pe plan, au mai existat beneficiari care nici pînă la 30 octombrie a.c. nu au pus la dispoziția constructorului întreaga documentație pentru lucrări ce urmează a fi realizate în cursul acestui an (C.I.P.A. Rm. Vilcea a asigurat documentația în proporție de 90 la sută, Centrala industrială de fire sintetice Săvinești — 75 la sută, Combinatul de îngrășăminte chimice Craiova — 76 la sută, Centrala de utilaje și piese de schimb pentru industria chimică București — 50,8 la sută etc.).

Dat fiind neajunsurile mari care le creează constructorului aceste întârzieri se impune ca, într-o perioadă de timp cît mai scurtă, toți beneficiarii de investiții să asigure documentația necesară pentru lucrările ce urmează a fi executate în cursul acestui an. Se cere acționat mult mai energic și pentru creșterea operativității în asigurarea cu documentației pe anul viitor. Și aceasta deoarece, trebuie arătat că deși conform prevederilor legale în vigoare, documentația trebuia livrată integral pe șantiere pînă la data de 30 IX 1978, se constată că unii beneficiari nu livraseră la termenul stabilit nici un fel de documentație (C.I.F.S. Săvinești, C.U.P.S.I.C. București, Centrul de calcul al M.I.Ch.), iar alții au reușit să asigure documentații de o valoare foarte mică (Centrala de rafinării și petrochimie Ploiești 12,6 la sută, Centrala industrială de materiale de construcții și mase plastice 21,7 la sută etc.).

2 Livrarea neritimică la termenele și în cantitățile necesare montajului a unor utilaje tehnologice care trebuiau asigurate de către beneficiar și furnizorii de specialitate. Astfel de neajunsuri au apărut deoarece unele unități beneficiare au asigurat cu întârziere documentațiile de execuție la furnizor, iar unele întreprinderi producătoare nu au respectat ordinea de livrări a subansamblelor unor instalații complexe stabilită în graficele întocmite cu beneficiarul și constructorul. Din aceste motive, o serie de lucrări nu au putut fi realizate: conducta de etilenă și instalația pentru clorură de amoniu de la platforma Combinatului petrochimic Brazi, instalația de gaz inert de la Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu-Măgurele etc.

În acest an, în asigurarea utilajelor au apărut și situații paradoxale: la instalația de fabricare a clorurii de amoniu de la Borzești, al cărei termen de dare în funcțiune era luna noiembrie 1978, beneficiarul a comandat utilaje la întreprinderile furnizoare de utilaj chimic de la Borzești și Făgăraș cu termen de livrare în trimestrul IV 1978 și trimestrul I 1979. Tot la Combinatul petrochimic Borzești pentru instalația de clorurare poliizobutilenă, care are termen de punere în funcțiune în luna decembrie 1978, nu erau încă contractate o mare parte din utilaje.

Desigur, problema neajunsurilor în asigurarea utilajelor tehnologice pe șantier nu este nouă. Pentru ca să nu mai regăsim însă și în continuare acest aspect pe agenda de „probleme“, este necesar ca furnizorii să-și concentreze mai complet forțele pentru a grăbi recuperarea restanțelor în fabricație și livrare, iar pentru anul viitor beneficiarii să contracteze și să depună din vreme la unitățile producătoare documentația de execuție a instalațiilor tehnologice.

Necesitatea unui aport sporit al constructorului: de ce și cum?

ALĂTURI DE CAUZE OBIECTIVE, restanțele în punerea la vreme în funcțiune și în execuția

rea unor stadii fizice de lucrări din planul pe acest an, au și unele cauze interne, subiective:

● **folosirea incompletă a parcului de utilaje din dotare** a făcut ca în 1978 din numărul de buldozere existente, de pildă, numai 72 la sută din parc să fie activ, din încărcătoare doar 79 la sută, la macarale turn — 85 la sută, iar la centrale de beton — 87 la sută. Inactivarea completă a parcului a fost generată, în principal, de lipsa pieselor de schimb necesare efectuării unor reparații și a forței de muncă calificate. Piese de schimb necesare nu au fost asigurate deoarece nu a existat o preocupare susținută pentru contractarea acestora cu furnizorii, cauză la care — ce e drept — s-au adăugat greutățile provocate de neconcordanțele care există între necesitățile efective ale atelierelor de reparații și cotele de piese de schimb ce sînt repartizate de către bazele județene de aprovizionare tehnico-materială.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri pe viitor specialiștii trustului au stabilit ca necesară înființarea unor baze proprii de reparații specializate nu numai pentru întreținerea și repararea utilajelor, dar și pentru recondiționarea și realizarea unor piese de schimb. O astfel de bază se va realiza în acest an la Tg. Mureș, iar în 1979 și 1980 la Ploiești, Oradea, Săvinești și în București.

● **neasigurarea cu forță de muncă în numărul și de calificările necesare, precum și fluctuația relativ ridicată** au avut și ele o contribuție la rămînerea în urmă a lucrărilor pe unele șantiere. Necesarul de muncitori pe primele nouă luni a.c., de exemplu, nu a fost asigurat decît în proporție de 65,85 la sută, nici un grup de șantier neavînd în totalitate forța de muncă la nivel corespunzător. Sub media pe trust se situează Grupul București cu un necesar asigurat doar în proporție de 61,3 la sută și Grupul din Tîrgu Mureș cu 63,9 la sută etc.

Pentru a înlătura neajunsurile create de această situație, conducerea trustului a luat hotărîrea înființării unui grup școlar propriu la Pitești, care să pregătească forța de muncă necesară atît pentru atelierelor proprii de întreținere și reparații cît și pentru șantiere. (prima serie urmînd să fie repartizată în producție în anul 1979). Măsurile adoptate se cer completate cu altele care să contribuie la policalificarea cadrelor, la atragerea în mai mare măsură pe plan local a forței de muncă pînă la nivelul necesarului. Tot atît de important este însă și ca beneficiarii să participe mult mai substanțial cu echipe de montare la finalizarea lucrărilor de investiții, la asigurarea cu cadre a tuturor fronturilor de lucru la montaj.

Ion VASILESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

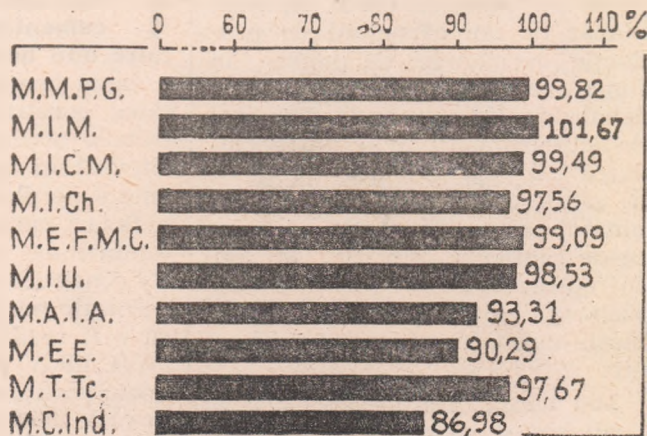
Economisirea energiei electrice

CA URMARE a măsurilor adoptate pentru gospodărirea mai rațională a energiei, principalele ministere economice au reușit, în primele 9 luni ale anului, nu numai să se încadreze în repartițiile date, dar să și realizeze importante economii (graficul). Este concludent faptul ca, în perioada analizată, în întreprinderile Ministerului Industriei Chimice, de pildă, s-au economisit 204 583 MWh, iar în cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare 244 263 MWh. Amplificarea economiilor necesită în continuare un spor de ingeniozitate tehnică, măsuri eficiente pentru reducerea și mai substanțială a fiecărui kWh.

În această perioadă însă, în unitățile din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice s-a înregistrat o depășire de 112 000 MWh față de repartiții. Aceasta se datorește faptului că unele întreprinderi importante au depășit, într-o proporție mai mare sau mai mică, cotele alocate. Numai

în luna septembrie, combinatele siderurgice din Hunedoara și Tîrgoviște, întreprinderea „Oțelul roșu“ și întreprinderea de aluminiu Slatina au înregistrat depășiri de mii de MWh, un număr de 14 unități ale ministerului consumînd în plus față de repartiții circa 19 000 MWh. Aceasta pentru că în întreprinderile respective o serie de agregate au funcționat în gol în unele perioade, nu au fost înlocuite la termenele stabilite unele utilaje a căror funcționare necesită un consum excesiv de energie, nu s-a manifestat exigența cuvenită pentru stăvilirea risipei, respectarea disciplinei tehnologice etc.

Urmărirea atentă mai riguroasă — operativă și preventivă — a respectării nivelului consumurilor alocate, însoțită de analize aprofundate acolo unde se constată depășiri și de luarea unor măsuri eficiente de remediere a cauzelor, perfecționarea mai accelerată a tehnologiilor utilizate în procesele de fabricație și, mai

Nivelul consumului de energie electrică față de repartiție la principalii consumatori industriali pe 9 luni 1978

ales, folosirea într-un grad mai înalt a tehnicii din dotare reprezintă priorități importante de concentrare a eforturilor în toate unitățile productive, pentru mic-

șorarea în continuare a consumului de energie electrică, în condițiile realizării și depășirii volumului fizic de producție planificată.

Opinii în dezbateră

COMBINATUL AGROALIMENTAR (II)

DIN ANALIZA condițiilor concrete ale zonei de aprovizionare a întreprinderii de industrializare a sfecei de zahăr Buzău, rezultă că **optimizarea zonei de aprovizionare, pe baza minimizării costurilor de transport**, permite reducerea acestora de la 56 la 23 lei/tonă. Aceasta presupune **aprovizionarea întreprinderii în mod ritmic, direct din cimp**. În locul celor circa 23—25 de baze de recepție existente (care înseamnă: mijloace fixe, personal muncitor, consum energetic pentru manipularea sfeclei de zahăr, deteriorarea acesteia din cauza manipulării și a păstrării ei nu întotdeauna în cele mai potrivite condiții) va fi suficientă o singură bază-siloz, care să păstreze sfecla de zahăr spălată și aerisită, pentru preluarea sa ulterioară în fabricație, în intervalul de la încheierea campaniei de recoltare până la încheierea prelucrării ei. Campania de prelucrare trebuie să fie astfel proiectată și organizată, încât să nu depășească în total 100 de zile, pentru a asigura un randament de prelucrare optim. Analiza făcută pe zece ani, pe ansamblul fabricilor de zahăr din țară, arată că randamentul de prelucrare al sfeclei de zahăr scade foarte mult atunci când această perioadă este depășită.

Organizarea combinatului agroalimentar trebuie să rezolve și alte probleme privind relațiile dintre unitățile agricole și cele de industrie alimentară, cum ar fi: recepția materiei prime, sistemul de prețuri și criteriile de fixare a prețurilor materiei prime, asistența tehnică pentru producția agricolă, mai ales în cazul culturilor industriale. Perfectionarea criteriilor de recepție a materiei prime și de fixare a prețurilor de livrare constituie una din problemele importante la ora actuală în țara noastră.

Elementul esențial al materiei prime, din punctul de vedere al producției bunurilor alimentare, îl constituie **ponderea substanței utile**. Or, tocmai conținutul în substanță utilă și randamentul la prelucrare nu sînt reținute actualmente între criteriile de recepție pentru o serie de materii prime ca: sfecla de zahăr, floarea soarelui, laptele și altele. Reglementarea acestei probleme — care afectează în ultimă instanță relațiile dintre cele două sectoare — trebuie să țină seama atît de interesele specifice ale ambilor parteneri, cît și de faptul că întreaga producție agroalimentară este necesar să fie orientată spre soiurile, rasele și varietățile care dau randamentul cel mai ridicat în substanță utilă, singura bază solidă pentru sporirea producției alimentare și reducerea costurilor acesteia. Dată fiind importanța acestor preocupări, combinatul agroalimentar trebuie să dispună de specialiști care să se ocupe de asistență tehnică și de recepția materiei prime.

O particularitate a producției agroalimentare o constituie faptul că în urma prelucrării industriale a materiei prime rezultă adesea o cantitate importantă de **subproduse, care trebuie valorificate în mod superior**. De exemplu, în cazul sfeclei de zahăr numai 12—15% din volumul materiei prime se transformă în zahăr, iar restul de 85—88% reprezintă produse secundare (**borhot și melasă**). Dacă luăm în considerare volumul acestor subproduse, precum și bunurile ce se pot obține prin reintroducerea acestora în circuitul economic (ca furaje în zootehnie, sau printr-un nou proces de prelucrare), s-ar putea spune că, de fapt, zahărul este un produs secundar în procesul de prelucrare respectiv. O imagine, chiar și numai aproximativă, a diversității produselor ce se pot obține prin prelucrări succesive și conexe ale sfeclei de zahăr, poate fi formată urmărind schema din fig. 3.

Valorificarea superioară a produselor secundare

ANALIZA comparativă a eficienței economice a diverselor căi de valorificare a subproduselor trebuie să decidă alegerea acelor

Prima parte a articolului a fost prezentată în nr. 47/1978 al „R.E.”

activități ce vor fi organizate în cadrul combinatului. În cazul economiei zahărului, **borhotul se pretează — prin cantitățile lui lactogene — la furajarea vacilor de lapte, iar melasa — la furajarea taurinelor la îngrășat**.

Cercetările arată că borhotul obținut de la o fabrică de zahăr (avind o capacitate de prelucrare de 3 000 tone de sfeclă în 24 ore) poate asigura furajarea a circa 80 000 vaci de lapte pe an, din calculele efectuate pe baza rațiilor furajere experimentate și a produțiilor medii de lapte obținute, rezultă că s-ar obține o producție totală de circa 3 900 mii hl lapte/an. Melasa obținută de la aceeași fabrică poate asigura furajarea, conform rațiilor furajere experimentate, a circa 50 000 de taurine la îngrășat. Trebuie menționat că laptele și carnea (creșterea în greutate vie) sînt mai puțin costisitoare pe unitatea de produs în condițiile folosirii subproduselor borhot și melasă, decît în condițiile furajării clasice, ceea ce contribuie la creșterea eficienței acestor două producții.

Cele circa 50 000 de taurine îngrășate pe această cale, a căror greutate în viu este de peste 14 000 de tone, pot fi afluite pentru sacrificare spre un abator județean. Dar, un asemenea număr de animale într-un combinat agroalimentar ar putea antrena necesitatea organizării unui **abator propriu**, cuplat cu un depozit frigorific, în care să se păstreze carcacele pînă la livrarea lor pe piață sau la întreprinderile de preparate din carne. Integrarea abatorului în combinatul agroalimentar ar putea rezolva cîteva probleme actuale importante ale relațiilor dintre unitățile agricole și întreprinderile din industria cărnii, inclusiv reducerea considerabilă a cheltuielilor de transport. Capacitatea abatorului poate fi astfel dimensionată, încît să fie aprovizionat într-un ritm zilnic constant, asigurîndu-i-se funcționarea permanentă tot timpul anului. Abatorul ar avea de sacrificat aproape 1 400 de taurine pe zi. Dacă ținem seama că la ora actuală, abatoarele proiectate au o capacitate de numai 400 de taurine pe două schimburi, rezultă că în cadrul combinatului pot fi amplasate trei abatoare moderne, ceea ce ar reduce la minimum transportul animalelor. În al doilea rînd s-ar rezolva problema recepției animalelor; abatorul fiind în interiorul aceluiași organism economic, se creează posibilități de control și organizare, astfel ca recepția și evaluarea bănească să se facă în funcție de randamentul la sacrificare și după calitatea carcacelor obținute. Aceasta ar orienta și stimularea mult mai direct și mai eficient personalul muncitor din fermele de taurine

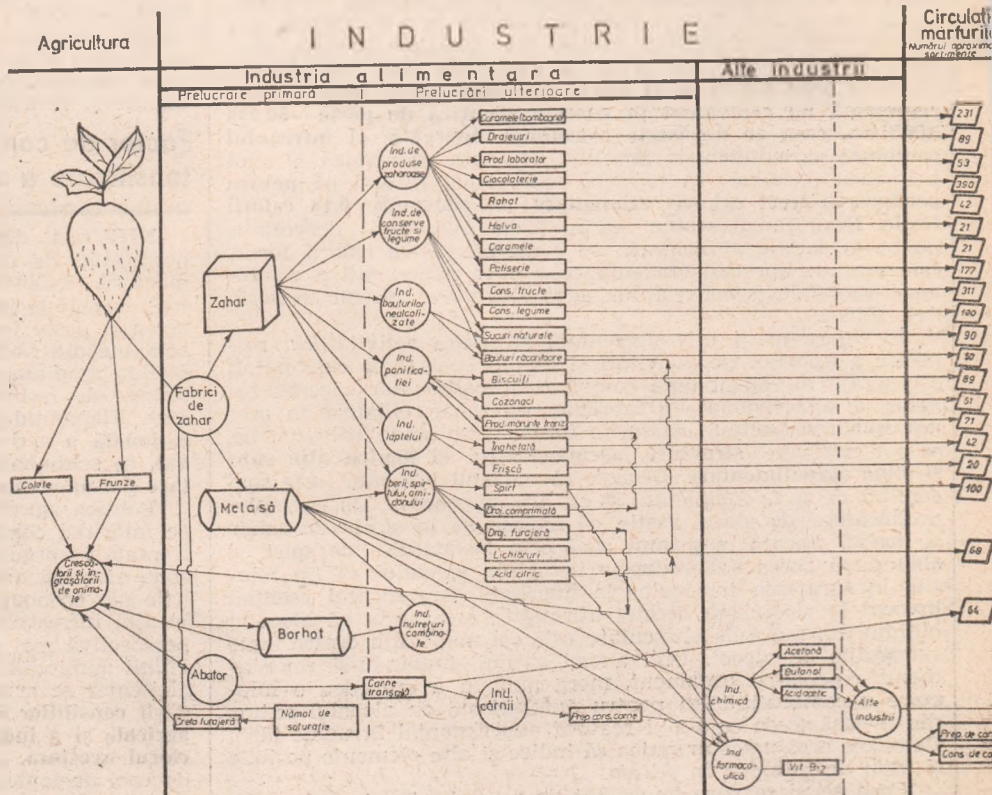

Fig. 3 Posibilitățile de valorificare a sfeclei de zahăr, a zahărului și subproduselor din industria zahărului.

la îngrășat, ca să-și îndrepte atenția spre rasele de taurine cu cei mai buni indici calitativi și să asigure o furajare și o întreținere corespunzătoare a animalelor. De asemenea, abatorului i se poate conecta o instalație de fabricare a făinei furajere (din singe și din alte subproduse rezultate la sacrificare), reciclând și valorificând în acest fel produse secundare care în prezent se pierd, în bună parte, creându-se resurse suplimentare de furaje bogate în proteină.

Literatura de specialitate atestă că și în alte țări există preocupare pentru reducerea la minimum a distanțelor de transport al animalelor și pentru apropierea abatoarelor de fermele de creștere și îngrășare a animalelor.

În privința cantității menționate, de 3900 mii hl de lapte, singura alternativă viabilă o constituie înființarea unor capacități corespunzătoare de prelucrare a laptelui în cadrul combinatului, în strinsă legătură și în vecinătatea imediată a fermelor de vaci de lapte. Prelucrarea directă a laptelui de către fabricile combinatului se poate realiza prin conveyer, eliminându-se transportul cu cisterne. O instalație simplă va colecta laptele de la toate sălile de muls mecanic și-l va transporta direct la fabricile de prelucrare.

Comparând acest sistem integrat de organizare a producției și prelucrării laptelui cu sistemul actual de colectare a sa de la distanțe ce ating 80-100 km, ics în evidență nu numai economiile importante la transport, ci și condițiile calitative superioare ale materiei prime, care ajunge rapid și foarte proaspătă în instalațiile de prelucrare.

Producția de lapte a fermelor din combinat este suficientă pentru a asigura materia primă necesară funcționării a 7 fabrici de produse lactate proaspete, 10 fabrici de brânză fermentată, 9 fabrici de brânză telemea, 2 fabrici de inlav, 4 fabrici de lapte praf — deci, în total, 32 de unități industriale de prelucrare a laptelui. Capacitățile acestor unități au fost calculate la nivelul modulelor de capacități proiectate în prezent. Cantitățile de produse lactate ce s-ar putea obține sînt aproximativ următoarele: 70 mii hl de lapte și produse lactate proaspete, 10 mii tone de brînzeturi fermentate, 18 mii tone de brînză telemea, 4 mii tone de inlav, 12 mii tone de lapte praf și importante cantități de unt.

Zerul și zara, rezultate ca subproduse de la fabricile de brînzeturi fermentate, telemea și inlav, sînt suficiente pentru a asigura furajarea a 150 000 de porci, ceea ce înseamnă practic 15 000 tone carne de porc, iar inlavul produs de cele 2 fabrici pentru creșterea a aproape 23 000 capete de baby-beef pe an.

Producerea autonomă a energiei necesare

DEJECTIILE de la porcine, care în condițiile actuale reprezintă un important factor de poluare, pot servi ca materie primă pentru o serie de instalații de biogaz, a căror producție echivalentă în energie electrică ar fi de circa 18 000 MWh/an, ceea ce ar depăși consumul fabricii de zahăr.

Gunoii de grajd obținut permite economisirea unor cantități de îngrășăminte chimice al căror echivalent în energie este de circa 22 500 MWh/an. Nevoile de lucernă ale combinatului agroalimentar impun cultivarea unei anumite suprafețe cu această plantă. Azotul fixat pe lucernă în sol conduce la o economie de îngrășăminte chimice, în echivalent energie electrică, de aproape 10 000 MWh/an. **Volumul total al energiei reciclate prin biogaz și al celei economisite prin îngrășăminte reprezintă un echivalent în energie electrică de peste 50 000 MWh/an, ceea ce depășește consumul energetic al întregului combinat agroalimentar.** Socotind eficiența economică a unui asemenea combinat în termeni energetici, rezultă că pentru producerea unei calorii alimentare se consumă 0,18 calorii fosile. Dacă ținem seama că în țările industriale dezvoltate, pentru o calorie alimentară se consumă 8-10 calorii fosile, este ușor de apreciat eficiența economică superioară a combinării raționale a activităților agroalimentare pe un teritoriu determinat.

În figura nr. 4 este prezentată structura activităților, respectiv a tipurilor de activități și unități economice care pot fi organizate în cadrul unui combinat agroalimentar specific zonelor de aprovizionare a fabricilor de zahăr. Gîndind în același spirit, respectînd legăturile firești între activitățile conexe, se pot anviza și structuri asemănătoare și pentru alte sisteme agroalimentare. Desigur că modelul prezentat este susceptibil de a fi completat și cu alte elemente. De exemplu, producătorii de alcool susțin că melasa de la sfecla de zahăr ar trebui trecută în primul rînd prin instalațiile de spirt, și abia după aceea subprodusele industriei spiritului să fie folosite în furajarea taurinelor la îngrășat. Argumentul cescial invocat în susținerea acestei afirmații este acela că alcoolul obținut din melascele alimentare este cel mai ieftin dintre toate categoriile de alcool. Unii autori străini, fondîndu-și raționamentele pe acest argument, merg pînă la a prevedea o înlocuire a combustibilului pentru autoturisme cu alcoolul extras din melasă (ceea ce s-a și realizat experimental în unele țări). Calculele economice ar putea să indice și alte elemente posibile și utile de introdus în sistem.

Ceea ce ni se pare important de reținut, atunci cînd analizăm posibilitățile de folosire a subproduselor alimentare, este

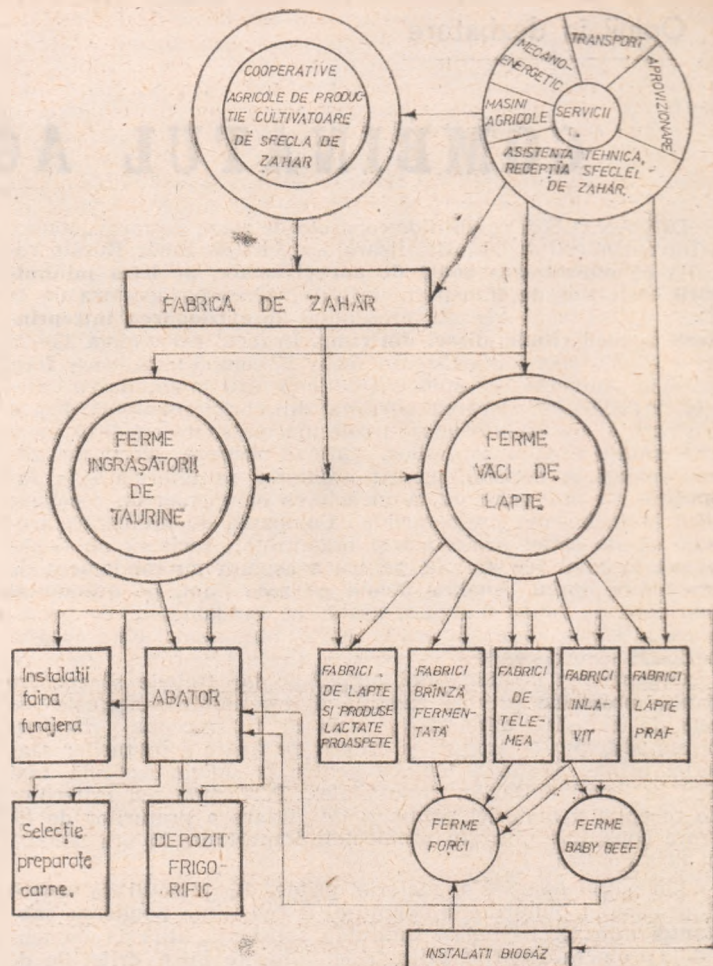

Fig. 4. Structura unui model de combinat agroalimentar pentru zona de aprovizionare a unei fabrici de zahăr

faptul că paralel cu eficiența economică trebuie avute în vedere și obiectivele politicii alimentare. De exemplu, dacă ar fi de ales între carne și alcool, în condițiile actualei crize alimentare mondiale, carnea ar avea câștig de cauză, dar nu trebuie adoptată o poziție exclusivistă pentru că societatea are, în fond, nevoie și de una, și de alta. Trebuie însă respectate prioritățile impuse de obiectivele politicii alimentare și luate măsurile cele mai adecvate pentru realizarea în fiecare etapă a unor obiective prioritare determinate de contextul concret de cerințe și restricții.

Factor de consolidare a unităților agricole și de intensificare a urbanizării

NICI una dintre ramurile industriale nu are atât de mari posibilități de diseminare pe teritoriul țării, ca industria alimentară. Existența resurselor de materii prime agricole în toate zonele și județele țării creează posibilitatea de a amplasa aproape peste tot industriile de prelucrare. Studiul condițiilor concrete din fiecare județ, după modelul prezentat mai sus, ar facilita amplasarea corectă a noilor capacități de prelucrare, în funcție de resursele de materii prime și de centrele de consum. Elementul-cheie al acestei acțiuni constă în **combinarea rațională a activităților agricole și industriale pe un teritoriu dat, în schimbarea radicală a unor optici tehnologice fragmentare și a unor calcule economice parțiale.**

Politica agrară a partidului nostru pune un accent deosebit pe întărirea consiliilor intercooperatiste, pe transformarea lor treptată în organisme coordonatoare ale unităților agricole din zona aferentă, menite să devină cu timpul centre gravitaționale ale economiei agroalimentare teritoriale. Considerăm că această infrastructură instituțională va căpăta consistență și perspectivă mai clară în condițiile combinării raționale a activității agroindustriale. Modelul prezentat al combinatului agroalimentar se armonizează foarte bine cu necesitatea consolidării consiliilor intercooperatiste pe linia dezvoltării producției agricole și a industriilor de prelucrare în lanț, chiar în interiorul acestora. Astfel, fermele de îngrășare a taurinelor, cele de vaci de lapte, cele 32 de unități industriale de prelucrare a laptelui, fermele de baby-beef și de creștere a porcilor, abatoarele, instalațiile pentru valorificarea subproduselor din aba-

toare în făină furajeră, instalațiile de biogaz, eventualele fabrici de spirt și de drojdie furajeră etc. din cadrul combinatului agroalimentar nu trebuie amplasate neapărat lângă fabrica de zahăr, ci în consiliile intercooperatiste, implementând în cadrul acestora o bază de producție agroindustrială foarte importantă. În felul acesta, prin constituirea unui combinat agroalimentar după modelul preconizat se creează în zona de aprovizionare a fabricii de zahăr o salbă de centre agroindustriale, care nu sînt altceva decît centrele sau localitățile agroindustriale prevăzute a se dezvolta conform strategiei de urbanizare stabilită prin documentele de partid.

Pornind de la nivelurile estimate mai sus, se pot construi module corelate de capacitate, amplasabile în fiecare consiliu intercooperatist, privind: ferme de îngrășare a taurinelor — abator — depozit frigorific — instalație de prelucrat subprodusele de abator și, eventual, secție de prelucrat carne; ferme de vaci de lapte — fabrici de prelucrare a laptelui; ferme de porcine — abator de porcine, instalații de biogaz. Asemenea module integrate pot fi proiectate pentru fiecare consiliu intercooperatist ce face parte din zona de aprovizionare a unei fabrici de zahăr.

Aceste activități, odată amplasate într-o localitate cu perspective și condiții de dezvoltare, antrenează înființarea unităților necesare de servicii productive și neproductive, ca și a altor unități economice și sociale, jucînd astfel rolul de motor al creșterii economice și al dezvoltării sociale în localitatea respectivă, ceea ce constituie în fond însuși procesul de urbanizare.

Noi locuri de muncă și un nou tip de forță de muncă

MECANIZAREA tot mai accentuată, corelată cu **specializarea** producției agricole și cu consecința lor comună — **profesionalizarea tot mai pronunțată a muncii agricole** — creează probleme importante pe linia folosirii eficiente, în tot timpul anului, a forței de muncă din agricultură. Aceste procese conduc la scurtarea duratei campaniilor agricole și, deci, la reducerea perioadei de lucru în agricultură, generalizîndu-se tipul de agricultor cu timp parțial. Deci, lucrătorul agricol fiind ocupat doar parțial în producția agricolă, veniturile sale necesare pentru un an întreg — și încă la un nivel paritar cu cele din alte sectoare — nu pot fi asigurate decît tot parțial din agricultură. Problema găsirii unor **activități complementare** pentru folosirea cît mai completă a timpului de muncă al agriculturii specializat (profesionalizat) se va pune cu tot mai multă acuitate în viitor.

Combinatul agroalimentar reprezintă o variantă necesară și fezabilă de rezolvare a problemei folosirii forței de muncă din mediul rural. Calculele efectuate în studiul nostru arată că un asemenea combinat agroalimentar creează un număr de 7000—7500 noi locuri de muncă permanente, pe tot parcursul anului. **Combinarea activității agricole, industriale și de servicii productive creează condiții favorabile aplatizării în mare măsură a virfurilor folosirii forței de muncă, prin utilizarea mobilă a acesteia în diversele compartimente ale combinatului, pe baza unui grafic al nevoilor de muncă. Această mobilitate dirijată a folosirii forței de muncă la nivelul combinatului agroalimentar oferă o serie de avantaje economice și sociale, dintre care menționăm:**

- creșterea productivității muncii pe un lucrător agroindustrial, ca urmare a folosirii mai complete a timpului de muncă în tot cursul anului;

- în mod corespunzător, crearea de condiții pentru ridicarea nivelului retribuției muncitorilor agroindustriali, realizîndu-se dreptat o paritate a veniturilor din acest sector cu cele din celelalte ramuri;

- atenuarea migrației populației în afara zonei respective, evitarea concentrării exagerate a populației în anumite localități, sporirea stabilității populației din zonă;

- crearea unui nou tip de muncitor agroindustrial, cu un nivel de calificare superior, în fapt policalificat, putînd să fie folosit — în funcție de nevoi — atît în producția agricolă, cît și în producția industrială;

- legarea mai strînsă a activității, retribuției și stimulării personalului muncitor de rezultatele finale ale activității combinatului;

- rezolvarea unei serii de contradicții: dintre producția agricolă și producția industrială conexasă, dintre munca agricolă și munca industrială, dintre sat și oraș etc.

Combinatul agroalimentar nu afectează formele proprietății socialiste din agricultură, ci le întărește

AȘA cum precizează programul partidului, în agricultura noastră există și vor exista multă vreme două forme de proprietate: de stat și cooperatistă. Crearea combinatelor agroalimentare nu înseamnă nici fuziunea, nici opunerea acestor două forme de proprietate socialistă, ci dimpotrivă, creează

condițiile necesare pentru ridicarea pe o treaptă superioară a producției, a bazei tehnico-materiale și a modului de organizare a fiecărei forme de proprietate și a întregii agriculturi, de așa manieră încît **proprietatea cooperatistă să aibă condiții de prosperitate economică și socială, în vederea apropierii ei treptate de nivelul proprietății de stat.**

Accentul esențial în cadrul combinatului agroalimentar, ca organizație economică, trebuie să cadă pe raționalizarea activității de producție și circulație de-a lungul întregului lanț economic, în vederea sporirii producției alimentare, a eficienței economice, prin valorificarea superioară a tuturor resurselor și reducerea costurilor. În acest scop, **pirghiile economice trebuie să fie principalul instrument de derulare a relațiilor dintre unitățile componente.** Fiecare unitate de producție își păstrează personalitatea juridică și autogestiunea economică, își organizează activitatea după propriul său statut. Combinatul este o suprastructură economico-organizatorică avînd drept scop esențial reglementarea și coordonarea activității tuturor unităților componente, în vederea asigurării bunei funcționări a mecanismului economic aferent. Cooperativele agricole de producție nu fuzionează, ci se asociază în cadrul combinatului, relațiile lor cu acestea fiind reglementate în special pe cale contractuală.

Structură descentralizată a organizării și conducerii producției agroalimentare

COMBINATUL agroalimentar, care poate fi organizat pe principiul liberei asocieri a unităților componente și al cooperării lor economice echitabile, nu va însemna contopirea acestora într-o singură unitate economică. În acest sens, asocierea benevolă a unităților va avea la bază un **contract de asociere** pe o perioadă determinată sau pe o perioadă nelimitată de timp, contract prin care se stabilesc aportul fiecărei unități în cadrul combinatului, obligațiile și drepturile părților.

Unitățile asociate își pot păstra autonomia gestionară și personalitatea juridică. Relațiile economice dintre ele se stabilesc prin contracte economice, în cadrul unei politici armonizate și coordonate pe ansamblul combinatului agroindustrial. Această formă de organizare permite o cooperare eficientă a unităților ce fac parte din cele două forme diferite de proprietate socialistă.

Unitățile nou create în cadrul combinatului pot fi deci rezultatul cooperării unităților asociate, pe baza sistemului de **coparticipare cu fonduri de investiții**, urmînd ca fiecare coparticipant să-și recupereze fondurile avansate, cu dobînzii egale ratei medii a rentabilității realizată în sectorul respectiv; de asemenea, se poate avea în vedere și o **participare la beneficii** proporțională cu partea de contribuție la efortul de investiții și de creare a fondurilor de rulment ale noii unități.

În vederea armonizării intereselor unităților componente, combinatul agroalimentar trebuie să aibă anumite **competențe** în folosirea și reglementarea pe plan intern a principalelor pirghii economice: prețuri, credite, aprovizionare tehnico-materială cu diverși factori de producție, repartizarea beneficiilor, constituirea diferitelor fonduri de dezvoltare, de producție și sociale etc. Planificarea producției și urmărirea îndeplinirii planului trebuie să constituie unul din atributele esențiale ale combinatului. Prin organizarea de asemenea combinate se pot crea condițiile necesare pentru descentralizarea planificării și conducerii sistemului agroalimentar. **Combinatul trebuie să primească sarcini numai în ceea ce privește producția alimentară** (carne sau preparate din carne, lapte și preparate din lapte, zahăr, ulei etc.), restul problemelor de planificare și organizare a producției agricole și industriale în vederea realizării producției finale fiind de competența sa. În acest mod de regîndire a sistemului de planificare și organizare pot fi găsite soluții pentru edificarea unui **sistem suplu de conducere și planificare**, care să îmbine mai eficient conducerea centralizată necesară realizării strategiei de dezvoltare a sistemului agroalimentar național, cu inițiativa și capacitatea organizatorică elastică și eficientă la nivel microeconomic.

Impetuoasa dezvoltare economico-socială în care este antrenată țara noastră, recente măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar și de planificare reprezintă factori esențiali și pentru promovarea ideii dezvoltării combinatei agroalimentare. Ceea ce ni se pare cel mai important la ora actuală — și acesta este mesajul articolului de față — este faptul că **trebuie realizată o cotitură importantă în mentalitatea și concepția de organizare și structurare a sistemului agroalimentar la nivel microeconomic.** În acest sens, abordarea sistemică, integrată, pe baza conexiunilor tehnologice, economice și sociale specifice a elementelor sistemului agroalimentar ni se pare o cale fertilă, deschisă spre viitor.

dr. Eugen BUCIUMAN

Creditul — instrument de întărire a autogestiei

MĂSURILE de perfecționare a mecanismului economico-financiar vizează, între altele, și accentuarea funcțiilor și rolului unor pirghii în economie. Între acestea un rol deosebit revine ridicării eficienței creditului și dobânzii.

Acoperirea necesităților temporare de mijloace circulante

PRIN APLICAREA principiilor autogestiei economico-financiare a întreprinderilor se va ajunge la o acoperire într-o măsură mai mare a necesităților de fonduri ale acestora pe seama fondului mijloacelor circulante și altor resurse existente temporar în întreprinderi; totuși, creditul bancar va constitui în continuare o resursă însemnată de formare a fondurilor de producție și de dezvoltare. Creditele pentru acoperirea cheltuielilor de producție vor privi, pe de o parte, completarea fondurilor proprii ale întreprinderilor, prevăzute în bugetele lor de venituri și cheltuieli, iar pe de altă parte, nevbile sezoniere de valori materiale și cheltuieli, stocurile constituite ca rezervă de plan și alte scopuri cu caracter temporar. Având în vedere această precizare făcută în Hotărârea plenară C.C. al P.C.R. din martie 1978, considerăm că trebuie să se treacă în economie la rezolvarea după criterii unitare a acoperirii necesităților de mijloace circulante în toate ramurile economiei naționale. În acest context, caracterul necesităților ar trebui să constituie, după părerea noastră, criteriul hotărâtor și unic în acoperirea necesităților de mijloace circulante în toate ramurile economiei naționale, în sensul că necesitățile cu caracter de permanență și de continuitate dintr-un an să fie acoperite pe seama resurselor proprii, iar cele care nu au acest caracter să fie acoperite pe seama creditelor bancare.

În acest fel, considerăm că s-ar

crea condiții egale cu cele din industrie pentru unitățile economice din ramurile construcției-montaj, comerț, aprovizionare tehnico-materială etc., la care în prezent o parte din necesitățile cu caracter permanent se acoperă pe seama creditului bancar. În măsura în care se continuă practica din prezent, aceste unități economice vor înregistra cheltuieli cu dobânzile cu mult mai mari decât cele din industrie, volumul de dobânzi influențat în mod hotărâtor de modul de rezolvare a problemei acoperirii necesităților de mijloace circulante și, în plus, vor avea posibilități mai restrânse de repartizare a unei părți din beneficiu pentru scopuri de autofinanțare. Rezolvarea după criterii unitare a problemei acoperirii necesităților de mijloace circulante în toate ramurile economiei naționale creează și premise pentru o apreciere mai fidelă a rezultatelor obținute de fiecare unitate economică în sporirea beneficiului.

Contractul de credit, la baza relațiilor bancă-întreprindere

O ALTĂ IDEE REMARCABILĂ în perfecționarea sistemului de creditare vizează introducerea contractelor de credite ce urmează să se încheie între unitățile economice și bănci și în care să se prevadă condițiile de obținere și rambursare a creditelor și obligațiile întreprinderilor privind administrarea resurselor împrumutate. Aplicarea acestei măsuri considerăm că va aduce modificări în relațiile bancă-întreprindere, mai cu seamă că la baza acestor relații va sta principiul acordării creditelor în funcție de prevederile contractului de creditare. Trezirea la acțiunea de negociere a creditelor pe seama contractelor de credite va elimina situația în care atenția băncilor este îndreptată în-

deosebi asupra posibilităților de înlăturare a fenomenelor deja apărute în economia întreprinderilor, pentru viitor crescând influența băncilor în prevenirea unor fenomene negative, în ridicarea eficienței activității economice a întreprinderilor în toate stadiile. În primul rând, am sublinia contribuția sporită a băncilor în verificarea modului în care unitățile economice au dimensionat în bugetele lor de venituri și cheltuieli nivelul maxim al necesităților de mijloace circulante și resursele de acoperire a acestora. În acest sens, considerăm că s-ar putea accentua și mai mult caracterul preventiv al controlului bancar prin credite, prin ridicarea calității muncii bancare în etapa planificării necesităților de fonduri ale unităților economice, muncă care presupune o analiză temeinică a acestora, bazată pe cunoașterea profundă a realităților din întreprinderi. În această direcție, după părerea noastră, n-ar fi lipsită de sens măsura de avizare de către bănci a bugetelor de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor, cu care ocazie băncile își pot aduce o contribuție de seamă în prevenirea unor fenomene de gospodărire nerațională a fondurilor, mai ales în procesul de planificare analitică sau globală a normativelor de mijloace circulante, cunoscând factorii de care depinde mărimea normativelor, sensurile și intensitatea lor de acțiune.

De asemenea, reliefăm rolul sporit al băncilor în verificarea existenței condițiilor de îndeplinire a sarcinilor de plan, a contractelor de aprovizionare și desfacere, a garanției creditelor și a posibilităților de rambursare a acestora, atât cu ocazia contractării creditelor, cât și pe parcursul executării planului economic și bugetului de venituri și cheltuieli. În acest sens, băncile trebuie să folosească din plin posibilitatea de a refuza contractarea și apoi acordarea cre-

ditelor dacă constată, prin analizele prealabile pe care le desfășoară, că nu sînt suficiente garanții că unitățile economice vor putea rambursa la termen creditele. Desigur, creșterea rolului băncilor și al pîrghiilor pe care acestea le manevrează nu trebuie înțeles ca o știrbire a principiilor autogestiunii economico-financiare, ci ca **măsuri de sprijinire a întreprinderilor în prevenirea și eliminarea situațiilor de gospodărire națională a fondurilor acestora.**

Introducerea contractelor de credite considerăm că trebuie să ducă la accentuarea caracterului operativ și elastic al creditării. Elasticitatea mai pronunțată a sistemului de creditare, preconizată a fi realizată prin introducerea contractelor de credite impune, după părerea noastră, schimbări de conținut în metodologia de creditare, în sensul ca aceasta să se refere la problemele de bază ale creditării, lăsîndu-se posibilitatea de acțiune pentru organele bancare operative în rezolvarea problemelor concrete ale creditării, în funcție de condițiile existente în fiecare unitate economică, în fiecare perioadă etc. De asemenea, accentuarea caracterului elastic al creditării trebuie să aibă în vedere, după părerea noastră, folosirea unor indicatori bancari adecvați, restrînși ca număr și cu conținut corespunzător.

Modalități elastice și operative de creditare

CREȘTEREA caracterului operativ și elastic al creditării trebuie realizată, după părerea noastră, și prin alegerea unor modalități corespunzătoare de creditare. Deși pe această linie s-au obținut rezultate remarcabile, în ultimii ani, mai ales introducerea contului curent, totuși folosirea acestui cont în creditare considerăm că nu răspunde exigențelor actualei etape de dezvoltare a economiei țării noastre și nici necesităților de perfecționare a mecanismului economico-financiar. Legat de folosirea contului curent, considerăm că acesta trebuie să-și lărgescă sfera de cuprindere. În acest sens, contul curent ar trebui să fie generalizat pentru cuprinderea tuturor creditelor de care beneficiază întreprinderile, inclusiv cele pentru produse expediate în curs de decontare și cele legate de produsele finite și cele facturate destinate exportului.

În condițiile autogestiunii economico-financiare, autoconducerii, autofinanțării, trebuie să se dea posibilitatea unităților economice de a folosi, pe lângă resursele permanente destinate acoperirii necesităților de fonduri, și resurse existente temporar la întreprinderi, între care un loc de seamă îl ocupă acumulările bănești pe perioada de la încasare pînă la vîrșarea lor pe destinații.

Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 aduce pe prim plan în creditare diferențierea mai pronunțată a acestora în funcție de calitatea activității economice a întreprinderilor. Deși în ultimii ani s-au întreprins măsuri energice pe linia diferențierii creditării, în viitor această problemă se va accentua. În acest sens, o atenție deosebită se va acorda întreprinderilor care în mod frecvent își imobilizează mijloacele circulante în stocuri supranormative, în depășiri de cheltuieli de producție, în stocuri de produse finite fără desfacere asigurată etc.

Nivel diferențiat al dobînzii

PERFECTIONAREA sistemului de creditare vizează și pîrghia **dobînzii bancare**. Pe această linie, dobînzile majorate, percepute de bănci pentru creditele nerambursate la scadență sau pentru cele suplimentare cauzate de fenomenul de epuizare a capacității de plată, vor afecta beneficiul, mai precis acea parte a beneficiului care revine întreprinderii pentru formarea de fonduri proprii și pentru stimularea materială suplimentară a personalului muncitor. Se elimină în acest fel situația de pînă acum cînd dobînzile majorate, ca și cele pentru creditele curente, se includeau în costuri și nu constituiau un element de cointeresare a întreprinderilor în eliminarea cazurilor de folosire nerațională a fondurilor materiale și bănești. Mai mult, în acest fel se asigură o corelație strînsă între pîrghia dobînzii și cea a beneficiului și o accentuare mai pronunțată a funcțiilor și a rolului dobînzii. În materie de dobîndă bancară, se vizează reducerea nivelului maxim al dobînzii penalizatoare, practică în prezent, de la 12% la 10%. Mai mult, se prevede practicarea de către bănci în limitele prevăzute de lege, a unui nivel diferențiat de dobînzii, în funcție de specificul ramurii, de modul cum unitățile economice își gospodăresc

fondurile, precum și de termenul de rambursare a creditului. Eventualele credite ce nu vor putea fi rambursate la scadență din cauze justificate economic, vor putea fi prelungite de către bănci, cu o dobîndă majorată de 1-2% peste cea curentă, în raport cu termenele de prelungire, majorarea de dobîndă suportîndu-se în părți egale de întreprindere și centrală. În acest fel se rezolvă în mod corespunzător separarea cauzelor care au generat nerambursarea la termen a creditului și tratarea diferențiată din punct de vedere al dobînzii a creditelor restante, aspecte care pînă acum nu se realizau.

În legătură cu perfecționarea în continuare a pîrghiei dobînzii, după părerea noastră ar trebui să se orienteze în următoarele direcții principale :

— eliminarea cazurilor în care reglementările pe linie de credit nu sînt corelate cu cele privind dobînda, în sensul că dacă pe linie de credit se caută să se stimuleze o anumită activitate economică, o anumită măsură aplicată în economie, o asemenea soluție să fie urmată de o rezolvare corespunzătoare și pe linie de dobîndă bancară, dobînda bancară trebuind să fie stimulativă în asemenea cazuri față de altele cînd nu se vizează rezultate asemănătoare ;

— introducerea unor criterii unitare de măsurare a eficienței dobînzii, de raportare și de analiză a acestei eficiențe ;

— luarea unor măsuri de creștere a gradului de adaptabilitate a regimului de dobînzii la condițiile noi care apar în economie, mai ales atunci cînd apar condiții specifice și care diferă de cele generale în funcție de care s-a reglementat regimul de dobînzii ;

— corelarea mai strînsă între limita maximă a dobînzii și nivelul penalizărilor ce se aplică în prezent în economia țării noastre.

În concluzie, aplicarea în practica creditării a măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din martie va avea drept urmare trecerea la o nouă calitate, superioară, în domeniul creditului și dobînzii cu urmări favorabile asupra întregii economii naționale, va crea premise favorabile pentru aplicarea măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale, stimulînd acest proces pe întreaga sa perioadă de desfășurare.

lector univ. dr. Teodor ROȘCA
Cluj-Napoca

„Ridicarea calității producției este o condiție hotărâtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale, pentru mersul ferm înainte al patriei... Trebuie să asigurăm produse de calitate, de nivelul tehnic cel mai înalt. Aceasta este una dintre problemele esențiale ale economiei noastre în etapa actuală...”

NICOLAE CEAUȘESCU

IMPACTUL ECONOMIC AL CALITĂȚII

CALITATEA în economie constituie o relație deosebit de complexă, presupunând, pentru a fi realizată, numeroase condiții: crearea unor produse cu soluții funcționale și constructive de tehnicitate ridicată, asigurarea unor tehnologii corespunzătoare și respectarea strictă a disciplinei tehnologice, întreținerea corectă a utilajelor, exercitarea unui sever control pe toate fazele procesului de producție etc. În același timp, **calitatea tehnică și calitatea economică formează o unitate organică, indisolubilă.** Contrar unor aparențe — și contrar fie și unor efemere realități locale — nu poate exista o creștere reală a eficienței în întreaga economie, nu putem asigura ridicarea reală a productivității muncii sociale, nu putem obține sporirea reală și stabilă a avuției naționale altfel decât pe baza unei înalte calități a produselor și a serviciilor.

Aceste adevăruri, subliniate adeseori de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, rezultă pregnant din considerarea sistemică a conexiunilor dintre unitățile economice, din analiza unor fenomene ale proceselor de reproducție și consum din economia socialistă, din explicitarea impactului economic al caracteristicilor calitative tehnice ale produselor și serviciilor.

Calitatea tehnică — parametru economic

INTR-ADEVĂR, calitatea tehnică a produselor și serviciilor constituie un parametru economic fundamental, caracterizând valoarea de întrebuințare realizată — condiție a satisfacerii intereselor și necesităților economiei și societății, condiție a schimbului, a relațiilor economice. După cum se știe, în economia de piață, raportul dintre calitate și preț definește competitivitatea produselor, iar în activitatea noastră de comerț exterior sîntem acut confrunțați cu aceasta. „**Pentru a putea vinde la prețuri mari trebuie să asigurăm produse de calitate, de nivelul tehnic cel mai înalt**”, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din septembrie 1978.

Desigur, pentru a realiza produse de calitate superioară sînt necesare cheltuieli materiale și de manoperă suplimentare. Dependența între calitate și costul său, pe de o parte, și dependența între calitate și prețul ce poate fi obținut pe piață, pe de altă parte, urmează legi diferite. În primul caz, funcția calitate-cost reflectă cheltuielile individuale și are o alură, în general, similară cu o curbă logistică asimetrică: la început — creștere sensibilă, apoi tendință de saturare, adică există o zonă a creșterilor de calitate ce se obțin cu creșteri de costuri rezonabile, după care creșterile de calitate ajung să coste din ce în ce mai scump (în condițiile unor soluții tehnice date, inclusiv ale unor tehnologii date).

Dimpotrivă, relația calitate — preț pe piață este guvernată de consumul de muncă socială necesară, care este esențial determinat de nivelul tehnic mediu ponderat al concurenților, de caracteristicile tehnice calitative ale cererii, asociate cu raportul cerere/ofertă, de factori conjuncturali și de alți factori. Fără a intra aici în analiza detaliată a acestei probleme, care se găsește tratată în literatura științifică, subliniem, odată mai mult, caracterul calității de a fi un parametru decisiv, definitoriu pentru asigurarea unor avantaje economice în relațiile comerciale externe. Ambele componente care determină beneficiul — prețul obținut și costul de realizare — depind esențial de calitate, după legi complexe, diferite între ele, care se cer a fi studiate în profunzime în fiecare caz concret în parte pentru adoptarea unor decizii care să asigure eficiența. La o calitate dată, asigurarea competitivității depinde de nivelul tehnologic propriu al furnizorului, iar la un nivel tehnic dat, competitivitatea se obține, în condițiile conjuncturii actuale, numai asigurînd o calitate în zona superioară a potențelor nivelului de tehnicitate de care dispunem.

Ni se pare însă insuficient cercetat teoretic și finalizat practic **impactul economic al calității tehnice în interiorul economiei noastre socialiste.** Dacă relația calitate — cost de realizare își păstrează pe deplin valabilitatea, consecințele economice și mecanismele generării acestor consecințe sînt esențial diferite de cele din piața concurențială. Credem că trebuie analizate cel puțin trei căi de influență economică a calității:

— În cazul produselor (înțelegem noțiunea de produs în sens larg — materii prime obținute din industria extractivă sau din agricultură, materiale, energie, utilaje, aparate, instalații, construcții etc.) și al serviciilor de care beneficiază unitățile economice, care constituie intrări în procesele de producție, calitatea tehnică a intrărilor exercită o influență profundă asupra indicatorilor calitativi economici realizați în aceste procese de producție, precum și asupra calității tehnice a ieșirilor — a produselor livrate sau a serviciilor prestate. Cu alte cuvinte, calitatea afectează indicatorii economici din procesele de producție conectate **în aval** în fluxul tehnologic, în propria unitate și în unitățile beneficiare.

— În cazul produselor și al serviciilor destinate nevoilor de consum ale oamenilor muncii, calitatea tehnică influențează direct nivelul de trai material, precum și satisfacția, odihna, sănătatea, nivelul de trai spiritual. În plus, prin intermediul acestora, calitatea produselor și a serviciilor influențează indirect productivitatea muncii prestate de oamenii muncii în unitățile economiei socialiste.

— În cazul majorității produselor și serviciilor, pe lângă toate aspectele menționate, calitatea influențează

direct, la nivelul economiei naționale, anumiți indicatori economici sintetici, inclusiv avuția națională, prin relația dintre cantitatea de bunuri și servicii necesare în ansamblul economiei naționale pentru a satisface un anumit volum de nevoi de valori de întrebuințare pe de o parte, și calitatea acestor bunuri și servicii pe de altă parte. De exemplu, dacă productivitatea sau durabilitatea unor utilaje sint prea scăzute, este necesară o cantitate sporită din aceleași utilaje pentru a face față nevoilor economiei naționale; această cantitate sporită trebuie să fie fabricată, ea consumă suplimentar materii prime, energie, manoperă, necesită investiții etc. În același timp, anumite aspecte ale calității se repercutează asupra mediului ambiant — bun al întregului popor.

Caracteristici ale calității

ANALIZATE în lumina consecințelor economice și sociale arătate, caracteristicile calitative tehnice pot fi sistematizate după cum urmează.

Productivitatea funcțională, adică măsura realizării de către produs sau serviciu a funcțiunii de bază ce îi revine, în unitatea de timp. Pentru materii prime și materiale, caracteristica echivalentă — sau suplimentară — o constituie **concentrația utilă** — conținutul util în unitatea de masă (uneori, în asociere cu caracteristicile sterilului sau ale impurităților). În mod evident, utilaje cu productivitate scăzută, servicii lente etc. reduc productivitatea muncii și conduc și la alte cheltuieli suplimentare în întreprinderi; ele răpesc din timpul liber al oamenilor muncii și, în plus, amplifică artificial producția necesară la nivelul economiei naționale.

Durabilitatea, durata de viață (în interiorul limitelor uzurii morale), neperisabilitatea. O durabilitate prea scăzută provoacă daune întreprinderilor și oamenilor muncii, obligându-i să-și procure cantități sporite de bunuri pentru a face față acelorași nevoi într-o perioadă dată de timp, fie că este vorba de utilaje pentru întreprinderi, de bunuri industriale de consum, sau de de alimente prea rapid perisabile. În plus, apare la nivelul economiei naționale producția crescută necesară, menționată mai înainte.

Siguranța în funcționare, rezistența la sarcină și la perturbații, continuitatea funcționării. Deficiențele existente în această privință constituie o cale ascunsă, dar importantă, de înrăutățire a indicatorilor calitativi economici ai întreprinderilor. La Consfătuirea de lucru din septembrie de la C.C. al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a criticat gradul nesatisfăcător de utilizare a instalațiilor complexe, consecință deopotrivă a defecțiunilor ascunse din instalații, cât și a deficiențelor de exploatare și întreținere. În mod evident, acestea înrăutățesc indicatorii de producție realizată la mia de lei fonduri fixe, productivitatea muncii, provoacă consumuri materiale suplimentare, măresc ponderea amortismentelor în costul pe unitatea de produs, micșorează beneficiul etc. În cazul unor instalații unice de mare capacitate, intreruperile în funcționare se propagă și la beneficiarii lor, prin intreruperi în aprovizionare. În plus, intreruperile întempestive în procesul de producție se repercutează negativ asupra organizării producției și a muncii, suprasolicită cadrele de conducere și le sustrag de la atribuțiile normale care le revin. O mențiune specială se impune făcută în legătură cu acea consecință a siguranței scăzute în funcționare, care constă în umflarea activității de reparații. Ca și în cazul efectelor negative ale durabilității prea scăzute a produ-

selor, volumul excesiv al activității de reparații reprezintă în realitate pierderi de muncă socială, vie și materializată, precum și de resurse naturale, reduceri ale eficienței întreprinderilor și ale nivelului de trai al oamenilor muncii.

Între alte caracteristici calitative tehnice cu evidente consecințe economice și sociale se pot enumera **productivitatea muncii în utilizare**, volumul de manoperă, efortul uman pe care îl necesită un produs pentru folosire; **nenocivitatea**; **economia de resurse** naturale deficitare și în general economia de resurse materiale în procesul de utilizare; **stabilitatea**, uniformitatea, regularitatea funcționării; adaptabilitatea la situații diverse, manevrabilitatea ș.a.

În încheiere, două categorii de caracteristici, aparent cele mai depărtate de posibilitățile de interpretare economică, și anume: **precizia și fidelitatea** (de măsurare, de calcul, de prelucrare, de reproducere etc.), având drept consecință creșterea rezoluției (a capacității de a sesiza deosebiri, diferențe), care constituie o condiție a asigurării uniformității parametrilor în procesul de producție; totodată, aceasta constituie și o condiție a progresului cunoașterii, pentru depistarea de fenomene și de cauze ale acestora, inclusiv cauze de defecte în procesul de producție, de nesiguranță în funcționare etc. O altă consecință la fel de importantă o constituie creșterea gradului de optimizare în conducerea automată a proceselor și, deci, sporirea producției cu aceleași cheltuieli sau reducerea consumurilor. De asemenea, reducerea diferitelor rezerve (de exemplu, creșterea preciziei de turnare permite reducerea rezervelor de prelucrare și, deci, a cheltuielilor aferente de manoperă, materiale, energie ș.a.m.d.); miniaturizarea (întreaga tehnică electronică modernă are la bază realizarea unor înalte precizii geometrice și precizii de dozare a compozițiilor chimice); posibilitatea realizării altor avantaje de calitate (siguranță, stabilitate, nenocivitate, uneori — productivitatea funcțională, adaptabilitate, economie de resurse, inclusiv... noi precizii!).

O altă caracteristică importantă a calității o constituie **confortul, estetica**, incluzând realizări pur calitative ca de pildă gustul alimentelor, audiția de înaltă fidelitate, moda ș.a., servind direct calității vieții și indirect productivității muncii. Totodată, acestea constituie condiții esențiale pentru competitivitatea la export. De menționat și faptul că produse estetice, îngrijit lucrate, au un efect psihologic, impunând o exploatare și întreținere mai atentă, ceea ce conduce la creșterea siguranței în funcționare și a durabilității.

CONSIDERENȚELE DE MAI SUS au avut rolul de a pune în evidență semnificația economică a calității tehnice a produselor și serviciilor, semnificație care impune integrarea grijei pentru calitate în preocupările majore din economie. „Este necesar să înțelegem, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, că problema calității produselor, a nivelului tehnic trebuie să preocupe zilnic, în fiecare oră, în fiecare minut, toate conducerile întreprinderilor, toate organizațiile de partid, comitetele județene de partid, toți comuniștii, toți oamenii muncii“. Această sarcină se referă și la cei ce activează, la toate nivelurile, în domeniul conducerii economice și al științei economice, având menirea de a concepe și a promova, în cadrul acțiunii de perfecționare a mecanismului economico-financiar, metodele, instrumentele, pîrghiile de măsurare și de influențare a calității tehnice în deplină concordanță cu impactul său economic.

dr Mario DUMA

Analiza ritmicității producției și livrărilor

REALIZAREA integrală și ritmică a producției fizice în sortimentele prevăzute în plan, respectând indicatorii calitativi, constituie una dintre condițiile esențiale pentru îndeplinirea efectivă, reală a autogestiunii economico-financiare de către fiecare unitate economică. Preocupările pentru mai buna gospodărire a întreprinderilor trebuie să vizeze, ca un obiectiv important, realizarea exemplară a planului de producție nu numai în medie pe o perioadă mai îndelungată, ci pe intervale identice de timp (pe decade în cadrul lunii, pe luni în cadrul trimestrului și pe trimestre în cadrul anului).

Realizarea integrală a producției nete și a producției fizice într-o unitate economică este condiționată de cadența și calitatea producției întreprinderilor furnizoare de materii prime, materiale, semifabricate, subsansamble etc. Mai mult decât atât, efectele negative ale neritmicității producției și livrării se reflectă nu numai în dereglarea activității beneficiarilor, ci și asupra propriei activități, prin fenomene cum ar fi:

- utilizarea nerațională a factorilor procesului de producție (a materiei prime și materialelor, a fondurilor fixe și a forței de muncă);
- abateri de la calitatea prescrisă a produselor fabricate;
- creșterea stocurilor de producție în curs de fabricație;
- lucrări nejustificate prestate de către personalul muncitor;
- influențe asupra consumurilor specifice, productivității muncii, costurilor etc.

Indicatori specifici pentru efectuarea analizei

ANALIZA ritmicității producției și livrării are rolul de a studia modul de îndeplinire a planului din punctul de vedere al ritmului, a constata abaterile care au avut loc, a cerceta cauzele care le-au generat și consecințele economice apărute, în scopul de a lua decizii operative pentru reglarea corespunzătoare a activității

din fluxul de fabricație. Această analiză trebuie să facă parte integrantă din activitatea de conducere a consilierilor oamenilor muncii.

Pentru a analiza ritmicitatea producției și livrării se pot utiliza următorii indicatori:

- indicatorul de structură — raportul între producția în diferite intervale de timp și producția pe întreaga perioadă studiată;
- indicatorul global al ritmicității, obținut prin însumarea indicatorilor corecți în îndeplinirea sarcinilor de plan, în procente în toate perioadele;
- coeficientul mediu de ritmicitate, obținut prin raportarea sumei indicatorilor corecți în îndeplinirea planului, față de ritmul planificat, la procentul maxim de îndeplinire a planului.

Mărimea coeficientului de ritmicitate poate fi egală cu valoarea maximă 1 (100) numai în cazurile în care întreprinderea și-a respectat ritmul (pondera) planificată pe fiecare decadă, lună sau trimestru. Cu cât el este mai mic de 1 (100), cu atât se apreciază o neritmicitate a producției.

Un exemplu ce ilustrează utilitatea unei astfel de abordări

CONSECINȚELE economice ale neritmicității producției și livrării sunt clar ilustrate de analiza efectuată pe exemplul unei întreprinderi construc-

toare de mașini din municipiul Brașov.

Din datele prezentate în tabel rezultă că într-o perioadă de 9 luni, în condițiile îndeplinirii planului producției marfă în proporție de 99,42% întreprinderea și-a realizat și depășit sarcinile pe primele două trimestre, rămânând însă în urmă față de planul pe trimestrul III (când producția a fost cu 5% inferioară celei din trimestrul precedent), ceea ce a făcut ca mărimea coeficientului mediu de ritmicitate să rezulte de 0,98; această neîndeplinire a planului va impune mărirea ritmului producției în ultimul trimestru.

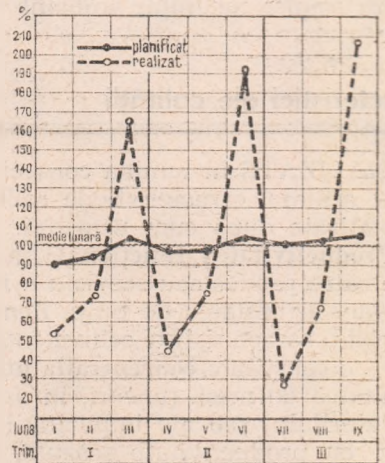

Fig. 1: Abaterile lunare ale producției marfă, planificată și realizată, față de media lunară pe 3 trimestre

Mai nesatisfăcător se prezintă ritmicitatea producției în cadrul fiecărui trimestru în parte. În trimestrul I, de pildă, în primele două luni s-au înregistrat importante restanțe, care în ultima lună au fost recuperate printr-o depășire substanțială a sarcinii lunare, volumul producției fiind de peste 3 ori mai mare decât în prima lună — ceea ce înseamnă că activitatea s-a desfășurat în asalt. Neritmicitatea este și mai accentuată în trimestrele II și III, când producția din ultima lună a fost de 4,4 ori, respectiv de 8,7 ori mai mare față de cea din prima lună (vezi fig. 1).

Intensitatea abaterilor de la ritmul planificat este evidențiată și de mărimea coeficienților de ritmicitate calculați pentru fiecare trimestru în parte (vezi tabelul). Nivelul coeficienților — 0,78 în trimestrul I, 0,73 în trimestrul II și 0,63 în trimestrul III — arată măsura în care a fost nerealizată ponderea planificată pe luni în cadrul trimestrului sau gradul de nerespectare a sarcinilor de plan (dat de diferența până la valoarea 1) conform ritmului planificat. Faptul că în lunile martie, iunie și septembrie (ultimele ale trimestrului) s-au realizat între 57,3% și 69,7% din sarcinile de producție ale trimestrului respectiv ne determină să apreciem negativ activitatea întreprinderii (cu toate că planul pe 9 luni a fost îndeplinit în proporție de 99,42%), deoarece producția nu este ritmică.

În ipoteza că sarcinile de plan lunare au fost fundamentate pe capacitatea de producție disponibilă, reiese că această capacitate nu a fost decât în mică măsură utilizată în primele luni ale fiecărui trimestru în parte, iar în ultima lună folosirea mașinilor și utilajelor, precum și a forței de muncă au

PERIOADA	TOTAL (%)	GREUTATE SPECIFICĂ (%)			Suma indicatorilor corecți în îndeplinirea planului (%)	Mărimea coeficientului de ritmicitate a producției
		LUNA I	LUNA II	LUNA III		
TRIMESTRUL I	PLAN	31,4	32,8	35,8	x	235,18 3x100 =
	REALIZAT	19,3	25,3	57,3		
	P/R %	100,84	58,28	76,99		
	Sume corectate	100,00	58,28	76,99		
TRIMESTRUL II	PLAN	32,8	32,9	34,3	x	218,35 3x100 =
	REALIZAT	14,0	24,3	61,7		
	P/R %	101,78	43,22	75,13		
	Sume corectate	100,00	43,22	75,13		
TRIMESTRUL III	PLAN	32,6	32,9	43,5	x	188,51 3x100 =
	REALIZAT	8,0	22,3	69,7		
	P/R %	95,77	23,65	64,86		
	Sume corectate	95,77	23,65	64,86		
TOTAL 9 luni	PLAN	32,3	32,9	34,8	x	295,77 3x100 =
	REALIZAT	13,4	23,9	62,7		
	P/R %	99,42	41,12	72,19		
	TOTAL SUME CORECTATE	295,77	x	x		

Calculul indicatorului ritmicității producției marfă

fost extrem de intensive. Acest lucru dovedește că există deficiențe în organizarea producției și a muncii, în normarea muncii și a producției. Din analiza efectuată a rezultat că nu s-a extins acordul global la întregul personal, nu există un raport optim între volumul de muncă realmente necesar și numărul efectiv al personalului pe categorii de calificare și schimburi, persistă o insuficientă utilizare a timpului maxim disponibil — neajunsuri ce conduc, în ultima decadă, la ore suplimentare prestate nejustificat de către personalul muncitor și la o uzură accentuată a mașinilor și utilajelor.

Identificarea cauzelor activității neritmică

ANALIZA indicatorilor statistici oferă o utilă orientare pentru a se identifica, potrivit situației specifice a fiecărei unități, cauzele care au determinat o activitate neritimică. La întreprinderea la care ne-am referit, neritmicitatea fabricației a avut consecințe serioase, exprimate în neindeplinirea planului la producția marfă, la livrările pentru export, depășirea nivelului admis al valorii produselor în stoc, refuzuri din partea beneficiarilor, rebuturi care au mărit cu peste 3 lei cheltuielile la 1000 de lei producție marfă. Astfel de consecințe indică necesitatea de a se cerceta cu exigență cauzele și de a se lua măsuri de reglare.

Principalele cauze care au concurat la neritmicitatea producției din cadrul întreprinderii analizate au fost:

- necunoașterea din timp a specificațiilor pentru produsele destinate exportului. Ca urmare, pe parcursul executării planului au apărut modificări în structura sortimentelor planificate, fie ca tip de bază, fie ca variantă constructivă;
- lipsa unor repere de la unități colaboratoare, care, deși știau că nu au suficientă capacitate, cu ocazia concilierilor precontractuale au acceptat perfectarea contractelor la cantitățile comandate de întreprindere și pe parcurs nu și-au putut respecta obligațiile. Aceasta a condus la variații brusce ale stocurilor de producție neterminată efective față de cele planificate (vezi fig. 2);

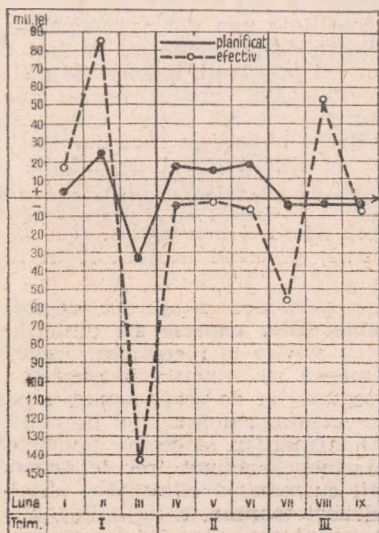

Fig. 2: Evoluția producției neterminată, planificată și realizată, față de luna precedentă

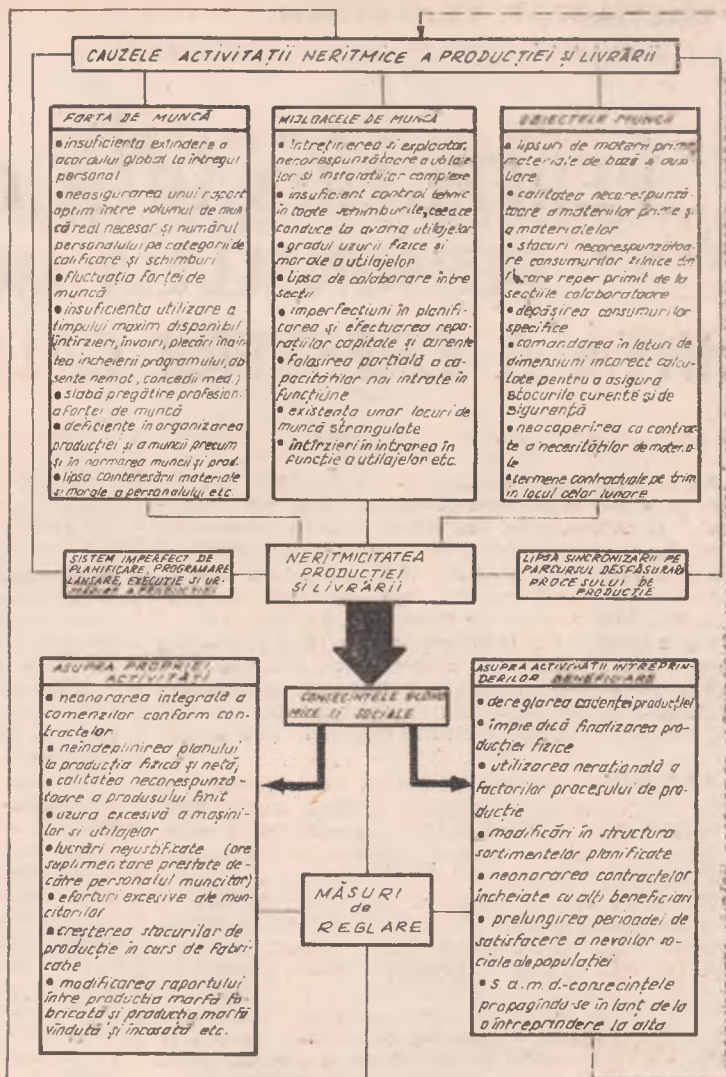

Fig: Cauzele și consecințele neritmicității producției și livrărilor

- avariile frecvente intervenite în diferite sectoare — cum au fost cele de la liniile automate de formare din turnătorie de fontă specială;

- insuficiența forței de muncă calificată și fluctuația mare în sectoarele calde;

- rebutul exagerat la operația de tratament termic prin inducție etc.

Alte cauze care au concurat la aritmicitatea producției din cadrul celor trei trimestre — și pe care le supunem atenției și reflecției consiliilor oamenilor muncii din unitățile economice — sînt sistematizate în fig. 3. Ele au fost grupate pe mai multe categorii:

a) cauze legate de cei trei factori ai procesului de fabricație (forță de muncă, mijloace de muncă și obiectele muncii);

b) cauze legate de imperfecțiunile sistemului de planificare, programare, lansare, execuție și urmărire a producției, practicate în întreprindere;

c) cauze legate de nesincronizarea pe parcursul desfășurării procesului de producție, precum și de lipsa unei organizări științifice a producției și a muncii în unele sectoare și la anumite operații;

d) alte cauze — legate, de pildă, de modificările constructive introduse în documentație, care influențează tehnologia, normele de consum și volumul de muncă etc.

Rolul în fundamentarea deciziilor

ANALIZA ritmicității producției și livrărilor trebuie făcută în așa fel, încît să furnizeze elemente suficiente pentru fundamentarea măsurilor tehnico-organizatorice pe care trebuie să le ia conducerea întreprinderii atît în rezolvarea problemelor curente, cît și în legătură cu cele de perspectivă.

Intrucît studiul atent al cauzelor neritmicității producției are un caracter complex, ceea ce impune o abordare integratoare a măsurilor de reglare, o mare responsabilitate revine consiliilor oamenilor muncii din întreprinderile unde apare un astfel de fenomen. Birourile executive ale C.O.M., în întrunirile lor periodice, cu participarea conducătorilor compartimentelor organizatorice răspunzătoare, trebuie să analizeze exigent verigile slabe ale întreprinderii, cauzele de fond, iar pe această bază să concretizeze și măsurile de reglare. Astfel vor putea fi înlăturate operativ cauzele dificultăților în desfășurarea ritmică a producției, asigurându-se livrarea la termen a produselor și o activitate financiară corespunzătoare.

Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov

PERFECTIONAREA CALIFICĂRII PERSONALULUI MUNCITOR, CERINȚĂ A CREȘTERII CALITĂȚII PRODUCȚIEI

PORNIND de la concepția revoluționară, materialist-dialectică, verificată de practică, potrivit căreia creșterea și dezvoltarea neconținută a forțelor de producție reprezintă factorul determinant al progresului economico-social, omul, cu capacitățile sale fizice și intelectuale, cu experiența sa constituind principala forță de producție creatoare de bunuri materiale și spirituale necesare societății, partidul nostru conferă un loc central problemelor privind pregătirea, perfecționarea și utilizarea rațională, eficientă a forței de muncă. În contextul noilor exigențe pe care le ridică actuala revoluție științifică și tehnică, dezvoltarea accelerată și dinamică a economiei, trecerea la o nouă calitate, ridicarea permanentă a calificării personalului muncitor se înscrie ca un imperativ esențial pentru sporirea productivității muncii, creșterea venitului național și a avuției naționale.

Problema calificării personalului ocupa un loc de seamă încă în gândirea clasicilor economiei politice a clasei muncitoare. Referindu-se la factorii care determină forța productivă a muncii, K. Marx începea astfel cu „nivelul mijlociu de îndemnare a muncitorului” căruia îi urma „gradul de dezvoltare a științei”, iar apoi „gradul ei de aplicabilitate tehnologică”, punând în prim plan omul completat și potențat de forța științei și tehnologiei. Importanța acestei teze crește în zilele noastre în condițiile acțiunii pe multiple planuri a revoluției tehnico-științifice contemporane și ale transformării științei în forță nemijlocită de producție. Referindu-se la aceste probleme, pornind de la realitățile țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului sublinia că „în stadiul de dezvoltare în care ne găsim mersul înainte depinde în mod hotărâtor și nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de capacitatea lor de a stăpîni mijloacele de producție mereu mai perfecționate, de priceperea de a administra bogățiile țării, avuția națională, de receptivitatea la tot ce e nou și înaintat, de puterea de a ține pasul cu progresul mondial”.

Dacă, din punct de vedere cantitativ, potențialul de forță de muncă al unei națiuni se află în strinsă dependență de unii factori demografici, creșterea în tot mai mare măsură a nivelului de instruire, de calificare a personalului muncitor constituie un factor intensiv de producție, o sursă de creștere și dezvoltare economică practic inepuizabilă. Acest din urmă aspect dobîndește o importanță mult sporită în condițiile realizării noii calități în economie, în amplul proces al dezvoltării economico-sociale a țării. Trecerea la o nouă calitate impune acțiunea convergentă a tuturor factorilor intensivi, calitativi de creștere a eficienței economice, aplicarea noului mecanism economico-financiar, procese de neconceput fără ridicarea permanentă a nivelului de pregătire a personalului muncitor. Se pune problema de a modela un muncitor nou, un specialist riguros și multilateral format. El trebuie să utilizeze cu competență noua tehnică modernă, contribuind pe această cale la reducerea cheltuielilor materiale, la creșterea productivității muncii sociale și a valorii nou create, avînd un aport hotărâtor la perfecționarea procesului de producție, la îmbunătățirea condițiilor de muncă.

Ritmul impetuos al dezvoltării industriei socialiste a determinat orientarea unui număr tot mai însemnat de oameni, mai ales tineri, unii provenind de la sate către meserii specifice diferitelor ramuri industriale; aceasta a solicitat și solicită în continuare din partea tuturor forurilor de decizie eforturi corespunzătoare pentru o bună organizare a cursurilor de calificare a muncitorilor. Introducerea în fabricație, în tot mai multe întreprinderi, a unor tehnologii noi, a unor produse noi, impune de asemenea, ridicarea continuă a nivelului de cunoștințe al muncitorilor, maștrilor, al personalului tehnic și ingineresc. Trebuie totodată ținut seama de uzura morală tot mai rapidă a cunoștințelor profesionale sub influența actualii revoluții științifice și tehnice.

Sînt exigențe care ridică problema calificării personalului la rangul unei probleme centrale a întregii economii. În acest sens, în scopul creșterii calificării personalului muncitor, au fost înființate la nivel de întreprindere, în baza prevederilor Legii nr. 5 din 1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, comisiile de pregătire și perfecționare, de încadrare și promovare în muncă a personalului muncitor. Activitatea acestor comisii va dobîndi o mai mare eficiență prin colaborarea cu specialiștii din unități de cercetare și învățămînt, cu muncitori și specialiști experimentați din întreprinderi de tradiție ale industriei noastre.

Proiectul Legii învățămîntului pune la baza școlii românești **principiile politehnizării învățămîntului de toate gradele, ale îmbinării strinse cu activitatea productivă și cu cercetarea**, conferind școlii un cadru organizatoric optim pentru pregătirea multilaterală a personalului în toate domeniile de activitate, în strînsă corelare cu cerințele producției, ale formării și educării omului nou. Ca problemă esențială a economiei noastre, ridicarea nivelului de pregătire profesională — prin formele diverse prevăzute de legislația în vigoare: calificare, reciclare, policalificare etc. — cuprinde într-un sistem unitar întregul personal muncitor. Eficiența acestei acțiuni este direct condiționată de aplicarea cu rigurozitate a prevederilor și reglementărilor existente, de valorificarea multiplelor posibilități pe care le oferă sistemul nostru de învățămînt.

Pentru a răspunde actualelor cerințe ale dezvoltării economico-sociale a țării, Congresul al XI-lea al P.C.R. a hotărît ca în cincinalul 1976—1980 să fie calificată profesional, prin sistemul național de pregătire a forței de muncă, circa 2 milioane persoane, din care 250 mii tehnicieni, maștri, ingineri, personal de specialitate. În acest cadru, potrivit planului aprobat pe anul 1979, prin învățămîntul profesional, tehnic și liceal de specialitate, precum și prin cursuri de calificare de scurtă durată, vor fi pregătiți 335 mii muncitori calificați, care își vor începe activitatea productivă în anul viitor.

Contribuind în mod hotărâtor la progresul societății noastre, factorul uman, printr-un nivel al calificării mai redus decît gradul de dotare tehnică a producției, poate avea influențe negative asupra realizării, în condiții optime, integrale, a sarcinilor de plan. Se constată că insuficiența pregătire profesională a unor cadre de ingineri, tehnicieni, maștri și muncitori din unele sectoare de activitate, constituie una din principalele cauze pentru care anumite mijloace de producție nu au fost folosite în mod judicios, la parametrii prevăzuți, indicele de utilizare a utilajelor este încă necorespunzător, productivitatea muncii și eficiența economică nu sînt pe măsura posibilităților existente la fiecare loc de muncă. Există situații în care utilaje și instalații date în producție nu au atins integral capacitățile proiectate, iar altele, deși lucrează la capacitățile proiectate, datorită necorespunzătoarei întrețineri și exploatării din partea personalului de specialitate, suferă adeseori întreruperi, ceea ce diminuează producția planificată, generînd neajunsuri în întreaga economie.

Cerința de a se elimina asemenea neajunsuri conferă o și mai mare însemnătate **obligațiilor exprese** ale unităților economice și de învățămînt cu privire la recrutarea, pregătirea și perfecționarea forței de muncă pe principalele meserii și specialități, corespunzător programelor de perfecționare a personalului muncitor, de ridicare continuă a nivelului de calificare a muncitorilor, maștrilor și inginerilor, acțiunilor hotărîte în direcția policalificării. Asemenea acțiuni trebuie privite ca o condiție majoră a folosirii cu maximă eficiență a utilajelor, a valorificării depline a dotării tehnice a unităților, a sporirii contribuției întregului personal muncitor la dezvoltarea complexă și accelerată a economiei.

conf. dr. Gavrilă HORJA

Cu acest număr reluăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, din anul 1979, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. N. N. Costantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

1

PROGRAMUL P. C. R. DE FĂURIRE A ECONOMIEI SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

Trăsăturile caracteristice ale relațiilor de producție socialiste

ÎN DECURSUL EXISTENȚEI SALE, societatea omenească a cunoscut un lung proces de dezvoltare de la inferior la superior. În cadrul acestui proces, trecerea de la capitalism la socialism reprezintă o necesitate obiectivă determinată de **agravarea contradicției fundamentale a capitalismului**, contradicția dintre caracterul social al producției și însușirea privat-capitalistă a rezultatelor muncii. Pe fundalul acestei contradicții, relațiile de producție capitaliste încetează să mai corespundă caracterului și nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, devin tot mai mult o frână a dezvoltării lor.

Rezolvarea contradicției dintre relațiile de producție burgheze, perimate, și caracterul social al forțelor de producție determină necesitatea obiectivă a înlocuirii relațiilor de producție capitaliste cu relații de producție socialiste, noi, care să deschidă câmp liber de dezvoltare forțelor de producție. Această înlocuire nu se înfăptuiește spontan, de la sine, ci prin revoluția socialistă, ale cărei forțe materiale și spirituale sînt create de însăși orînduirea capitalistă. **Prin revoluție socialistă se înțelege procesul prin care clasa muncitoare în alianță cu țărănimia muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii, sub conducerea partidului ei revoluționar, cucerește puterea politică și înfăptuiește transformări radicale în toate domeniile vieții socio-economice, lichidează vechile relații de producție capitaliste, exploatarea omului de către om și creează noi relații de producție, socialiste.**

Căile și formele revoluției socialiste depind întotdeauna de condițiile concret istorice ale fiecărei țări. O legitate a luptei revoluționare, se subliniază în Raportul la Conferința Națională a partidului, din decembrie 1977, o reprezintă „**diversitatea căilor de trecere spre socialism**”. În afară de aceasta însă, **esențială în revoluția socialistă este trecerea puterii de stat în mâinile oamenilor muncii și, pe această bază, instaurarea relațiilor de producție socialiste.**

Relațiile de producție socialiste se caracterizează prin aceea că sînt relații de colaborare și întraajutorare tovarășească bazate pe un nou tip de proprietate, proprietatea obștească, socialistă asupra mijloacelor de producție sub cele două forme ale sale, a întregului popor (de stat) și de grup (cooperatistă). Ambele exclud orice formă a exploatarei omului de către om și fac ca forța de muncă să nu mai fie o marfă. În socialism, calitatea membrilor societății de producători, proprietari socialiști uniți și beneficiari ai rezultatelor muncii lor asigură garantarea materială a dreptului la muncă pentru toți cetățenii și, totodată, îndatorirea pentru toți cetățenii apți de muncă să contribuie prin activitatea lor la progresul general al țării. Pe baza proprietății socialiste, economia națională capătă un caracter unitar și este condusă planificat în scopul ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Repartiția buhurilor și serviciilor de somn se face după un criteriu unic — cantitatea și calitatea muncii personale, prestată în producția socială.

Prin natura sa, **proprietatea socialistă** asupra mijloacelor de producție face ca inițiativa economică să aparțină oamenilor muncii, iar trăsătura fundamentală a organizării vieții socio-economice să o reprezinte democratismul economic socialist.

Relațiile de producție socialiste, fiind în concordanță cu caracterul social al forțelor de producție, devin stimulul principal al dezvoltării acestora. Ele favorizează aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, impulsionează progresul rapid al întregii economii naționale, ridicarea nivelului de cultură și conștiință al tuturor oamenilor muncii, constituind totodată, premisa materială a asigurării deplinei eliberări sociale și naționale a fiecărui popor. Drept urmare, asigură **superioritatea socialismului** asupra capitalismului în toate domeniile vieții sociale.

Trecerea la socialism, ca proces inevitabil pentru toate țările lumii, nu este impusă din afară. Fiind o necesitate istorică obiectivă, ea se înfăptuiește prin lupta unită a forțelor revoluționare din fiecare țară, condusă de partidul lor de avangardă, în funcție de condițiile concret-istorice.

În condițiile actuale, prin victoriile obținute de țările socialiste în toate domeniile de activitate, sporește neîncetat prestigiul și influența acestora pe arena mondială, demonstrînd tot mai profund virtuțile acestei orînduiri, caracterul ei liber de exploatare, umanitar.

Făurirea economiei socialiste unitare în România

ÎN ȚARA NOASTRĂ, revoluția socialistă a fost determinată în esență, de contradicțiile acumulate în perioada dezvoltării capitalismului.

Partidul Comunist Român analizînd condițiile interne și externe favorabile procesului revoluționar, create în anii premergători celui de-al II-lea război mondial și accentuate la extrem în perioada dictaturii militar-fasciste, a declanșat și înfăptuit la 23 august 1944 insurecția națională armată, antifascistă și antiimperialistă. În perioada următoare insurecției, clasa muncitoare întărind unitatea rîndurilor sale, unind în jurul ei celelalte forțe democratice, sub conducerea P.C.R., a desfășurat cu succes bătăliile revoluționare pe calea democratizării țării, a progresului economic și social. A fost instaurat la 6 martie 1945 primul guvern revoluționar democratic, cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc. S-au înfăptuit ample reforme economice și sociale; a avut loc reforma agrară din martie 1945, etatizarea Băncii Naționale, introducerea controlului economic de stat în industrie, comerț, sistemul bancar și de credit etc. O importanță deosebită, pentru transformările revoluționare din această etapă, a avut-o **Conferința Națională a Partidului din octombrie 1945**, care a elaborat programul transformărilor democratice, trăsînd ca obiectiv principal pentru refacerea economică și progresul general al societății **trecerea la industrializarea țării.**

Pe fundalul cuceririlor revoluționar-democratice înfăptuite după 23 August 1944 s-au creat condițiile pentru trecerea la **revoluția socialistă. Desăvîrșirea cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu celelalte pătri de oameni ai muncii la 30 decembrie 1947, și înfăptuirea naționalizării principalelor mijloace de producție au marcat victoria revoluției socialiste în țara noastră, intrarea într-o epocă istorică nouă, epoca construcției socialiste în România.**

În anii care au trecut de la cucerirea puterii politice, societatea noastră a parcurs în dezvoltarea sa mai multe etape istorice. **În perioada 1948—1965 a fost realizată economia socialistă unitară**, generalizarea relațiilor de producție noi în întreaga economie. În această perioadă, sub conducerea Partidului Comunist Român, au fost lichidate treptat relațiile de producție bazate pe proprietatea privată și înlocuite cu relații de producție socialiste, s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării și perfecționării forțelor de producție. Ca urmare a naționalizării principalelor mijloace de producție de la 11 iunie 1948 a fost instaurată proprietatea socialistă asupra unui volum însemnat al mijloacelor de producție, a fost desființată marea burghezie financiară și industrială, s-a lichidat exploatarea într-o însemnată parte a economiei naționale și s-a deschis câmp de acțiune legilor economice ale socialismului.

Un obiectiv principal al politicii Partidului Comunist Român, în procesul făuririi economiei socialiste unitare l-a constituit **ășezarea agriculturii pe baze noi, socialiste.** Cooperativizarea agriculturii începută în martie 1949, a permis trecerea la socialism și a micilor producători de la sate. A luat ființă și s-a extins continuu proprietatea socialistă cooperatistă realizîndu-se și pe această cale pași importanți în direcția făuririi bazei economice a socialismului.

prietății private și creării și consolidării proprietății socialiste, s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării și reorganizării forțelor de producție în măsură să asigure un înalt nivel al productivității muncii. În acest sens, în cadrul măsurilor P.C.R. de construire a socialismului locul central l-a ocupat politica de industrializare a țării, de creare a bazei tehnico-materiale a socialismului. Prin prevederile lor, planurile de dezvoltare planificate a României în perioada 1951—1965 au asigurat crearea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră.

În rezolvarea sarcinilor puse în fațura economiei socialiste unitare s-a acordat o mare atenție lichidării analfabetismului, ridicării nivelului de cunoștințe al maselor largi populare, pregătirii cadrelor necesare tuturor domeniilor de activitate etc.

Înfăptuirea politicii științifice a Partidului Comunist Român de făurire a economiei socialiste unitare a avut drept rezultat **victoria deplină și definitivă a socialismului pe pământul României.** Aceasta s-a înfăptuit în cursul cincinalului 1961—1965 odată cu încheierea cooperativizării agriculturii. Prin victoria deplină a socialismului, economia României a devenit o **economie socialistă unitară, relațiile de producție socialiste generalizându-se în întreaga economie, principiile socialiste afirmându-se în toate domeniile vieții sociale.** Structura socială a țării cuprinde clase și categorii sociale cu interese fundamentale comune. Baza politică a societății o formează puterea poporului exercitată prin intermediul statului socialist. **Forța politică conducătoare o reprezintă Partidul Comunist Român.**

Anii 1966—1970 reprezintă etapa consolidării construcției socialiste și a bazei tehnico-materiale a țării. În această perioadă partidul a pus un accent deosebit pe dezvoltarea ramurilor industriale moderne, pe dezvoltarea activității de cercetare și pe introducerea în întreaga economie a celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, pe amplasarea armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial, pe perfecționarea pe baze științifice a organizării și conducerii vieții economico-sociale pentru dezvoltarea și perfecționarea relațiilor noi de producție și lărgirea democrației socialiste.

Realizarea cu succes a obiectivelor stabilite de Congresul al IX-lea al P.C.R. a creat premisele trecerii la o nouă etapă de dezvoltare a țării, **etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în România.**

Principalele direcții ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României până în anul 1990

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă o etapă superioară de maturizare a orînduirii socialiste din țara noastră. Ea are un conținut economic și social distinct față de etapele anterioare. Se bazează pe realizările etapelor anterioare fără să fie o simplă prelungire a acestora; acum socialismul se maturizează pe propria lui bază economică, **accentul fiind pus pe latura calitativă a perfecționării forțelor și relațiilor de producție, a suprastructurii socialiste.**

Caracterizînd această etapă, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., sublinia că în această etapă se asigură dezvoltarea multilaterală, armonioasă și unitară a forțelor de producție, a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, se realizează o concordanță tot mai deplină între relațiile de producție și forțele de producție.

Elementele esențiale care definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate sînt: **dezvoltarea și perfecționarea în ritm rapid a forțelor de producție prin promovarea largă și consecventă a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, repartizarea teritorială, rațională a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale de producție, a organizării, planificării și conducerii economiei naționale, ridicarea sistematică a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, adîncirea democrației socialiste, aplicarea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste, dezvoltarea învățămîntului, științei, culturii, formarea unei înalte conștiințe socialiste a tuturor membrilor societății noastre.**

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România a început odată cu trecerea la realizarea sarcinilor cincinalului 1971—1975 și va dura cîteva cincinale. Prin făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră se vor crea premisele trecerii României la comunism.

Congresul al XI-lea al partidului a elaborat, în toată complexitatea lor, direcțiile în care trebuie acționat pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceste direcții sînt expuse în „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism“, adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R.

În conformitate cu prevederile Programului Partidului, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate se va acționa în următoarele direcții:

1. Agricultură și a celorlalte ramuri, pe baza celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice contemporane, repartizarea lor judicioasă pe întregul teritoriu al țării, astfel încît să se creeze o economie avansată modernă, de înalt nivel tehnic și de mare productivitate și eficiență.

2. Progresul susținut al științei și instrucției publice, impulsivitatea activității de cercetare în toate sectoarele, știința devenind într-o măsură tot mai însemnată o forță nemijlocită de producție.

3. Creșterea într-un ritm susținut a întregii economii pe baza unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) astfel încît să se asigure aît progresul multilateral al societății, cît și creșterea nivelului de trai, a civilizației întregului popor, dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

4. Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea acțiunii conștiente pentru soluționarea contradicțiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate, asigurarea unei concordanțe cît mai depline între forțele și relațiile sociale de producție.

5. Vor avea loc mutații în structura socială a țării care vor duce la creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, în toate județele și localitățile țării, la o mai mare apropiere între clasele și categoriile sociale, la întărirea coeziunii lor, la omogenizarea și întărirea unității întregului popor.

6. Intensificarea și perfecționarea activității politice, ideologice și educative, de formare a omului nou, de afirmare în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

7. Dezvoltarea democrației socialiste, care să permită valorificarea energiei maselor populare în slujba progresului general, construirii conștiente de către popor a propriei sale istorii. În acest sens, se va lărgi și perfecționa cadrul organizatoric de participare activă și eficientă a tuturor oamenilor muncii și îndeosebi a celor care lucrează nemijlocit în producție la conducerea societății. Va crește aportul direct al clasei muncitoare la conducere.

8. Egalizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre cu cel al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic apropierea României de nivelul țărilor industriale dezvoltate ale lumii.

9. Lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială. Se va intensifica participarea României la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnico-științifică contemporană.

Toate aceste direcții dau **orientarea calitativă** a dezvoltării, stabilesc liniile generale ale strategiei dezvoltării pe o etapă lungă de timp. În procesul realizării lor, prin planurile cincinale se detaliază, sarcinile fiecărei perioade, modul concret de conturare a direcțiilor de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cincinalul 1976—1980 este **cincinalul afirmării revoluției științifico-tehnice contemporane.** În acest cincinal devin esențiale laturile de ordin calitativ ale întregii activități, **realizarea unui adevărat salt de acumulările cantitative la o nouă calitate în toate domeniile de activitate.**

Orientările generale pentru elaborarea planului cincinal de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981-1985 stabilite de Conferința Națională a Partidului din decembrie 1977 prevăd măsurile prin care **România va depăși pînă în 1985 stadiul de țară în curs de dezvoltare, trecînd la stadiul de țară cu o dezvoltare medie.** Acest cincinal va marca un nou pas calitativ în ridicarea societății noastre pe trepte superioare de civilizație materială și spirituală.

Complexitatea sarcinilor edificării societății socialiste multilateral dezvoltate face obiectiv necesară cunoașterea profundă a realităților, coordonarea tuturor eforturilor pentru atingerea țelurilor propuse. În acest sens, un rol deosebit revine creșterii rolului partidului și al clasei muncitoare ca forță politică conducătoare a întregii activități economico-sociale. Și în viitor Partidul Comunist Român va constitui **centrul vital** al națiunii noastre socialiste; el va asigura aît elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a României, cît și conducerea activității politico-organizatorice în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism.

conf. dr. Viorica NECULAU

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin revoluție socialistă ?
2. Prin ce se caracterizează relațiile de producție socialiste ?
3. Care sînt etapele istorice parcurse de țara noastră în anii care au trecut de la cucerirea puterii politice ?
4. Care sînt elementele fundamentale ce definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate ?
5. Care sînt principalele direcții în care acționează partidul nostru pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate ?

CONȚINUTUL ȘI ELEMENTELE COSTULUI DE PRODUCȚIE

O DATĂ CU PROGRESUL SOCIETĂȚII, economia politică își îmbogățește mereu sistemul categorial, iar reprezentările noastre despre realitate devin mai profunde și cuprinzătoare. Ca și relațiile economice pe care le exprimă, categoriile economice au un pronunțat caracter istoric. Fiind un produs al sistemului economic, ele evoluează odată cu acesta, de la simplu la complex și de la inferior la superior. Urmărirea procesului istoric real al fenomenelor și reflectarea lui teoretică și logică în categoriile economice nu presupune încorporarea în ele a tuturor laturilor întâmplătoare sau secundare și nici măcar menținerea lor permanentă în aceleași coordonate.

Referindu-se la raportul dintre logic și istoric, Engels scria: „Firul ideilor trebuie să înceapă cu ceea ce începe și istoria, iar mișcarea lui ulterioară nu va fi altceva decât reflectarea procesului istoric într-o formă abstractă și teoreticește consecventă, o reflectare corectă, dar corectată potrivit unor legi deduse chiar din procesul istoric real”¹⁾.

Iată de ce modificarea condițiilor producției sociale sub puternicul impuls al revoluției științifice și tehnice contemporane, acumularea unui considerabil potențial productiv și apariția unor coordonate noi ale reproducției largite, impun nu numai formularea unor noțiuni noi, dar și redimensionarea altora mai vechi în sensul îmbogățirii conținutului și esenței lor.

În acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: „Nu trebuie să ne mulțumim cu ceea ce s-a spus odată, ci să reconsiderăm unele teze dacă viața, realitățile, faptele demonstrează că ele nu mai corespund chiar dacă la vremea lor au fost juste...”²⁾.

În deplină concordanță cu cele de mai sus, în cele ce urmează ne permitem să avansăm câteva idei în legătură cu costurile de producție — categorie care a rămas formulată pe baza unor condiții mai vechi ale activității productive, dar care considerăm că astăzi solicită interpretări noi.

Costurile reprezintă un element esențial al mecanismului economic. În funcție de dimensionarea lor se determină mărimea efortului depus de societate pentru desfășurarea activităților de orice fel și, nu în ultimă instanță, capacitatea unităților economice (de ce nu și a economiei naționale?) de a produce venit net. De mărimea venitului net depinde ritmul creșterii economice și a bunăstării sociale în ansamblu.

O întreagă literatură este dedicată problematicii costurilor de producție. Numai în literatura noastră economică, pe lângă cercetări mai mult sau mai puțin întinse, în problematica costurilor au apărut lucrări cu profil larg, cu caracter fundamental, dedicate în întregime acestei probleme. Cu toate acestea, cele mai multe dintre lucrări insistă îndeosebi asupra modalităților de determinare cât mai exactă și operativă a costurilor în scopul programării, normării și evidenței lor.

Dacă, în ceea ce privește metodele de determinare a costurilor s-au făcut pași însemnați, renunțându-se de-a lungul timpului la metodele consacrate, dar învechite, care nu mai corespundeau noilor necesități, propunându-se și aplicându-se cu succes metode noi, menite să satisfacă cât mai deplin nevoia de precizie și operativitate, în privința definirii conținutului categoriei de „cost”, literatura economică întârzie încă asupra definițiilor vechi, deși condițiile existenței și funcționării producției sociale au suferit modificări radicale.

ANALIZÂND cheltuielile de producție capitaliste, Marx arăta că: „Această parte din valoarea-marfă, care înlocuiește prețul mijloacelor de producție consumate și prețul forței de muncă întrebuințate, înlocuiește capitalistului; numai ceea ce îl costă pe el marfa și reprezintă deci pentru el

prețul de cost al mărfii”³⁾, precizând mai departe că: „Plusvaloarea este un excedent al valorii mărfii peste prețul ei de cost”⁴⁾. O bună parte din literatura economică, inclusiv cea dedicată economiei socialiste, a rămas, în esență, la această formulare: „...prețul de cost însumează cheltuielile de muncă materializate, adică valoarea mijloacelor de producție consumate (I) și valoarea produsului creat de munca pentru sine (r), concretizată în retribuția acordată pentru munca depusă”⁵⁾. Alteori, dicționarele, deși sînt contradictorii, rămîn în esență, la aceeași definiție: „Prețul de cost — categorie economică — care cuprinde o parte din valoarea producției materiale, exprimînd în bani echivalentul valorii mijloacelor de producție cheltuite și valoarea produsului creat prin munca necesară. Prețul de cost exprimă, în bani, totalitatea cheltuielilor făcute de întreprinderi pentru fabricarea și desfășurarea producției lor”⁶⁾. Pentru că, prin consum de mijloace de producție s-a înțeles întotdeauna numai consumul imediat necesitat de fabricarea produsului, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor, tot mai insistent s-au formulat opinii (începînd cu anul 1969) de a se scoate din costuri acele cheltuieli făcute de întreprinderi care „reprezintă în fond părți de plusprodus” cum sînt: contribuțiile la asigurările sociale, cheltuielile legate de pregătirea cadrelor, cotele pentru formarea fondurilor de finanțare a tehnicii noi, dobînzile bancare, amenzi și penalizările, taxa pe terenuri. Asemenea opinii s-au exprimat în marea majoritate a lucrărilor care, într-un fel sau altul, s-au referit la costuri și la venitul net.

● Preocuparea pentru o cît mai corectă dimensionare a costurilor de producție și a venitului net este îndreptățită deoarece vizează determinarea cît mai exactă a efortului făcut de societate (mai precis a consumului de resurse) pentru obținerea unui anumit efect economic și social. În concordanță cu această preocupare au fost luate o serie de măsuri potrivit cărora unele elemente de cheltuielă au fost scoase din costuri urmînd a fi suportate direct din rezultatele financiare (taxa pe terenuri, cota pentru fondul de tehnică nouă, cheltuieli pentru pregătirea cadrelor) urmînd probabil ca și restul elementelor să fie scoase din costuri (c.a.s., dobînzii bancare, amenzi și penalizări).

S-ar obține astfel, după cum se afirmă, „costuri pure” și un venit net „real”. Ceea ce nu se specifică direct, dar se constată imediat, este faptul că în urma acestei acțiuni de „curățire”, se obține o reducere a costurilor și o majorare a venitului net — dar numai în calcule — și în consecință, și o rată mai înaltă a rentabilității. Trebuie să recunoaștem că măsurile potrivit cărora costurile sînt „curățate”, iar formele venitului net „regîndite” se justifică din punctul de vedere al practicii economice imediate și se înscriu în preocupările legate de perfecționarea mecanismului economico-financiar. Totuși, în unele cazuri, modelul potrivit căruia apreciem azi mărimea și structura costurilor, a venitului net și deci a nivelului rentabilității rămîne încă tributari unei viziuni mai vechi asupra condițiilor activității productive (toate resursele naturale erau considerate inepuizabile, natura inatacabilă, forța de muncă inepuizabilă și autocalificabilă etc.).

● În actualele condiții ale revoluției științifico-tehnice s-au schimbat nu numai procedeele tehnologice, ci înseși dimensiunile activității economice. Forța productivă a muncii a crescut considerabil, nu însă fără eforturi suplimentare. Pînă la începutul secolului nostru forța de muncă se califica din mers, fără cheltuieli prea mari (nu numai din partea întreprinzătorului, dar nici din partea societății) și fără ca producția bunurilor materiale să sufere prea mult.

În zilele noastre nu se poate concepe o producție modernă fără cadre calificate. Creșterea vertiginoasă a productivității muncii și deci a ratei rentabilității este într-o foarte mare măsură rezultatul creșterii calificării. Pregă-

prof. dr. Aurel GIURGIU
conf. dr. Gheorghe POSTELNICU
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 24)

¹⁾ K. Marx și Fr. Engels, Opere, vol. 13, București, Ed. politică, 1962, p. 514.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare cu prilejul conferinței titlului de doctor în științe politice și de doctor în economie, Ed. politică, București, 1978, p. 21.

³⁾ Marx-Engels, Opere, vol. 25, Partea I-a, Ed. politică, 1969, p. 32

⁴⁾ Idem, p. 42.

⁵⁾ Dicționarul de economie politică, Ed. politică, București, 1974, p. 576.

⁶⁾ Dicționarul statistic economic — D.C.S., București, 1969, p. 319.

CREAREA în 1921 a Partidului Comunist Român a constituit o etapă nouă, superioară în mișcarea revoluționară din țara noastră, a dat un puternic avânt dezvoltării conștiinței de clasă a proletariatului, conștiinței de sine a întregului popor. Gîndirea de pe pozițiile clasei muncitoare se afirmă viguros în probleme care condiționau progresul României. În conținutul și semnificațiile concepției despre industrializare a gînditorilor proletariatului se remarcă sensuri noi, adîncirea unor idei formulate în perioada dinaintea dar adaptate condițiilor concrete ale dezvoltării economico-sociale din perioada interbelică. Trăsăturile acestei perioade se identifică cu dezvoltarea mai intensă a forțelor de producție, stimulată și de formarea statului național unitar dar și în accentuarea contradicției dintre proletariat și burghezie, în accentuarea pătrunderii capitalurilor străine în economia țării, și ca atare în accentuarea contradicției dintre elementul național și burghezia țărilor imperialiste etc.

Teoriiile conservatoare afirmînd cu argumente mai vechi sau mai noi necesitatea menținerii unui caracter preponderent agrar al economiei țării, necesitatea dezvoltării doar a unor industrii agrare, doctrinarii clasei muncitoare, comuniști, socialiști, social-democrați le-au răspuns prin sublinierea conținutului progresist și caracterului obiectiv al procesului de industrializare. În studii și articole ei au privit procesul complex al industrializării ca o cale vitală, ca o cerință legică de progres economic și social al țării, ca un factor de dezvoltare a agriculturii, a tuturor ramurilor economiei, de asigurare a civilizației materiale a poporului, chemînd la viață economică, socială, culturală, întreaga națiune, ca un imperativ ale cărui consecințe de ordin general istoric coincid pe deplin cu aspirațiile muncitorimii, cu misiunea sa socială. „Un progres general nu poate fi stîrnit decît pe lingă o industrializare în toate direcțiile” – se sublinia în 1928 – în industrie aflîndu-se „mintuirea... din situația de mizerie”¹⁾. Sesizîndu-se mecanismul interior al evoluției, liniile sale de forță, dezvoltarea industriei naționale, întregul ei cortegiu de consecințe pozitive economico-sociale erau literalmente conside-

Consecvență în susținerea dezvoltării industriei naționale (II)

— File din gîndirea
revoluționară din România
în perioada interbelică —

rate ca temelul pe care se sprijină „o autonomie a procesului istoric de dezvoltare a economiei țării românești”.

Pe baza unor argumente realiste, științifice, gînditorii clasei muncitoare au luat atitudine împotriva teoriilor ce propovăduiau pretinsa necesitate a permanentizării unei dependențe artificiale a economiilor naționale pe direcția țări-industria- le — țări agrare²⁾. Ținînd seama că intrucit în țările capitaliste slab dezvoltate timpul de muncă socialmente necesar este mai ridicat iar în țările capitaliste dezvoltate mai scăzut, țările înapoiate „în special cele agrare” pierzînd în procesul schimbului internațional, ei subliniază că asemenea concepții vizau în fapt perpetuarea dominării de către puterile industriale a economiilor mai slab dezvoltate, în spață, și a economiei românești. În această lumină doctrinarii revoluționari nu au îmbrățișat politica „porților deschise”, propovăduită de guvernele țărăniște ale timpului. Ei s-au delimitat însă și de teoriile autarhice — „la modă” în vremea respectivă, susținînd ideea după care dezvoltarea industriei naționale concepută în cadrul complexului economic național nu constituia un mijloc de izolare față de schimbul mondial ci, dimpotrivă, factorul de stimulare a participării țării la acest schimb³⁾.

Au fost evidențiate posibilitățile asigurării unui veritabil profil industrial al

României, desfășurat în spațiul amplu dintre industria ușoară și industria grea, fiindu-se seama de condițiile naturale favorabile în acest sens. „...națiunea noastră are toată posibilitatea să devină o personalitate independentă în uriașul babilon industrial de pe planeta noastră”, scria P. Andrea în 1924. Doctrinarii revoluționari au sesizat consecințele nefaste ale pătrunderii masive a capitalului străin în industria și economia națională — orientarea unilaterală a structurii economiei, pomparea în afara țării a roadelor muncii poporului român, subliniind pericolul subjugării nemijlocite de către acesta a economiei. Pe baza unor asemenea considerente, gînditorii clasei muncitoare au militat pentru o industrializare sprijinită în primul rînd pe forțele interne ale țării. „România este datoare să întreprindă pasul decisiv al industrializării prin sine însăși, prin propriile sale uzine și ateliere”, se arată în studiul citat apărut la Cluj.

Ideii nuanțate privind locul și rolul industriei în cadrul economiei se pot desprinde din studiul „De la criză la criză” — replică critică la teza burgheză „România, țară industrială fericită”, potrivit căreia România ar fi ajuns deja o țară industrială, iar dezvoltarea pe mai departe a industriei ar fi constituit în acele condiții un dăunător exces. În lucrare se relevă cerința dezvoltării industriale multilaterale, a realizării unei structuri eficiente a industriei și economiei, a afirmării industriei grele, a accentuării ramurilor prelucrătoare — imperative hotărîtoare ale progresului economic și social. În acest sens se arată că România nu putea fi privită ca o țară industrializată intrucit „...dezvoltarea industrială (a țării n.n.) nu este multilaterală ci unilaterală, majoritatea ramurilor industriale, cu toate bogățiile naturale fiind slab dezvoltate (pielăriei, ceramicei, sticlăriei și chiar forestierei și hîrtiei)”⁴⁾.

Se evidențiază funcția industriei naționale de factor hotărîtor al înzestrării tehnice ridicate a economiei, de factor hotărîtor al valorificării mai bune a potențialului, se sublinia rolul conducător al industriei în economie, de transformator al acesteia, se arată că realizarea acesteia este nemijlocit dependentă de însuși înfăptuirea cerințelor și atribuțiilor amintite. Tocmai în a-

FIȘE

NICOLAE HANEȘ

EFICIENȚA CONDUCERII UNITĂȚILOR ECONOMICE

● Pe linia adoptării de către partid a măsurilor de perfecționare a metodelor de conducere, a structurilor și formelor de organizare, dr. ing. Nicolae Haneș dezbate, în lucrarea sa *Eficiența conducerii unităților economice* (Editura Facla, 1978, 236 p), problematica modalității de stu-

dere și de fundamentare a conținutului eficienței activității de conducere și încearcă să ofere unele soluții. Din investigarea sa rezultă: necesitatea corelării organice a diferitelor aspecte concrete ale eficienței, a indicatorilor calității conducerii cu cei economici; posibilitatea elaborării unor indicatori specifici activității de conducere în vederea estimării nivelurilor atinse în această privință la diferitele unități economice și deci a influențării lor pozitive; evaluarea activității de conducere, chiar pînă la nivel de compartiment, ar pune stimularea materială a acestora pe criterii riguroase; elaborarea unui indicator al eficienței conducerii ar asigura alegerea variantei optime în conducere. Modelul de evaluare a eficienței activității de conducere, propus de autor, a fost introdus într-un număr de

59 de întreprinderi din cadrul a două centrale industriale, fiind rulat pe calculator și întocmindu-se 44 de scheme logice aferente fiecărei faze din program. Modelul și schemele logice sînt prezentate în lucrare.

Sesiune de comunicări

● Săptămîna trecută la A.S.E. București, organizate de colectivul de gîndire economică contemporană din cadrul Catedrei de economie politică s-au desfășurat lucrările anuale ale Seminarului național de gîndire economică modernă și contemporană. Cele mai multe din comunicările prezentate s-au referit la semnificațiile și consecințele actului de desăvîrșire a unității naționale a statului român. Au fost abordate temerile desăvîrșirii unității statului și implicațiile ei pentru progresul României reflectate în

opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, consecințele economice ale Marii Uniri și influențelor asupra orientării gîndirii economice din România, opinii ale mișcării socialiste din România despre independență și unitate națională, considerații asupra desăvîrșirii unității naționale în viziunea unor curente de gîndire și a unor economiști, caracterul creator și original al politicii partidului de industrializare socialistă a țării ca temei al întăririi independenței și suveranității naționale etc.

Ocrotirea mediului natural și sporirea rentabilității

● Din cei trei factori care interacționează în procesul de producție — forța de muncă, mijlocul de muncă și mediul înconjurător — înainte, scrie I. Filkovič în articolul *Okrujajuscaia*

ceastă lumină în lucrare se apreciază că industria grea românească din acel timp nu putea fi „în stare să pretindă rolul de transformator al economiei naționale”.

În studiu se analizează consecințele nefaste ale subdezvoltării și caracterului capitalist al economiei și industriei asupra comerțului exterior românesc. Nivelul cantitativ și calitativ al exportului era, apreciat în organică legătură cu gradul de dezvoltare industrială și economică al României. În acest cadru se pun în lumină corelații care trebuie urmărite în dezvoltarea țării, sesizându-se, de exemplu, „creșterea colosală a volumului exportului și scăderea catastrofală a valorii lui”.

Asigurarea unui nivel de trai ridicat pentru popor era privită ca cea mai înaltă funcție a industrializării țării. Tocmai în acest sens în lucrare se arată că aprecierea gradului de dezvoltare a industriei se impune realizată potrivit măsurii în care industria satisface nu orice consum al maselor, ci pe cel dimensionat în concordanță cu cerințele civilizației materiale și spirituale a timpului. Se relevă că atunci când poporul, lipsit de mijloace, constituie o cerere redusă de produse, „o piață înțermă restrinsă”, satisfacerea ei de către industrie nu trebuie considerată drept un succes, așa cum procedau adepții tezei „România — țară industrială fericită”, ci dimpotrivă. Subalmentat, umblînd rău îmbrăcate și fără încălțăminte, în mare parte neștiutoare de carte și măcinate de boli sociale, locuind în case, multe însă-tubre și cărora le lipsea aproape orice mobilier, — se arată în studiu — „Masele mari ale populației contează prea puțin ca consumatoare de produse industriale în general și de fabricate indigene în special”.

O însemnată trăsătură de continuitate în gîndirea doctrinarilor clasei muncitoare o constituie poziția de clasă în abordarea problemei industrializării țării. În condițiile concrete ale perioadei interbelice această poziție se afirmă cu și mai multă tărie. Doctrinarii revoluționari au luat o poziție fermă împotriva exploatării burgheze, militînd pentru înfăptuirea unei largi platforme de măsuri menite să diminueze efortul material și financiar cu care masele erau împovărate, pentru schimbarea orînduirii nedrepte și transformarea

revoluționară a societății. Pornind de la analiza științifică, obiectivă a acțiunii legilor economice, a realităților țării gînditorii clasei muncitoare au pus temeinic în lumină incapacitatea burgheziei române de a înfăptui dezvoltarea industrială a țării potrivit cerințelor dezvoltării obiective a forțelor de producție, intereselor națiunii. „...nu în condițiile tehnico-geologice trebuie căutată limitarea procesului industrializării României — arăta, de exemplu, Lucrețiu Pătrășcanu, ci în caracterul capitalist al acestui proces. Urmărind o rentabilitate maximă și o rapidă amortizare a capitalului investit clasa capitalistă se mîrginește să exploateze doar acele domenii care îi asigură o cît mai totală realizare a acestor două condiții”¹⁾.

Țelul spre care se îndreptau cu speranță, cu hotărîre, gîndurile doctrinarilor revoluționari îl constituie orînduirea socialistă. Numai relațiile de producție socialiste erau capabile să ofere temeiul dreptății sociale, o reală industrializare a țării, adevărata ei independență și suveranitate, progresul accelerat al economiei și un nivel de viață ridicat pentru popor. „România, se scrie în lucrarea „De la criză la criză”, nu poate ajunge la nivelul unei țări industriale pe cale capitalistă, ci numai prin industrializarea socialistă... România fericită, sătulă și îmbrăcată, luminată și civilizată” se poate înfăptui numai „curățînd pămîntul românesc de vechituri feudale și de capital, asigurînd maselor pace, pînă, pămînt și libertate și deschizînd astfel drumul către un viitor senin, luminos, lipsit de exploatarea omului de către om”.

O concluzie de bază a celor arătate este aceea că doctrinarii clasei muncitoare, impletind idealul economic cu cel social și cu cel național, au îmbrățișat cu convingere ideea dezvoltării și afirmării industriei naționale. Așa cum arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă de la primele sale începuturi, mișcarea muncitorească și socialistă din România, reprezentanții ei de seamă „au văzut în industrie condiția vitală a dezvoltării țării noastre”. În teoria industrializării ca proces de dezvoltare al forțelor de producție gînditorii clasei muncitoare nu au avut întotdeauna elementele de complexitate din gîndirea burghe-

ză (cu contribuții recunoscute în această direcție); faptul este explicat de o serie de premise, condiții obiective, între care acțiunea în ilegalitate a partidului, împrejurările concrete în care s-a desfășurat activitatea acestuia, cerința îndreptării eforturilor în lupta pentru revendicări imediate, etc. Gînditorii clasei muncitoare în problema industrializării au manifestat însă o superioritate decisivă asupra concepției burgheze respective pe cel puțin trei planuri: a) scopul nemijlocit al industrializării — în gîndirea burgheză profitul, iar în gîndirea clasei muncitoare ridicarea nivelului de trai al maselor, propășirea țării; b) căile dezvoltării industriei — în gîndirea burgheză impozitele ridicate, exploatarea rapace a celor mulți de către cei puțini iar gîndirea revoluționară participarea tuturor claselor, inclusiv a burgheziei, la efortul necesar dezvoltării industriei naționale; c) perspectiva socială a industrializării — în viziunea doctrinarilor burghezi perpetuarea unei orînduirii neînchitabile, iar în cea revoluționară instaurarea orînduirii drepte a socialismului. Gîndirea doctrinarilor clasei muncitoare despre industrializare se înscrie temeinic în tradiția viguroasă, valoroasă a gîndirii economice progresiste românești.

dr. Dan POPESCU

¹⁾ Ion Clopotel, Sociografie românească, Cluj, 1928, p. 88.

²⁾ W. Sombart, de exemplu, promovînd ideea permanentizării caracterului agrar al economiei pentru mai multe țări ale Europei arată că acestea „nu sînt în măsură să construiască o industrie proprie și în același timp să exporte în Europa materii prime și produse alimentare”, proces necesar în virtutea unor așa-zise dependențe. Aceasta trebuie să le determine să-și mențină locul de furnizori (Werner Sombart, Socialismul german Ed. Socec, Buc., p. 267—).

³⁾ Vezi, de exemplu, T. Cristureanu, Autarhia și complementarismul economic; Vezi și Ivanciu Nicolae-Văleanu, Gh. Ciulbea, Gîndirea economică marxistă între anii 1918—1944, în Forum, Științe sociale, An V, nr. 5/1973.

⁴⁾ De la criză la criză, Lupta de clasă, nr. 5/1938, p. 28.

⁵⁾ Lucrețiu Pătrășcanu, Probleme de bază ale României, București, Ed. Socec, 1944, p. 32.

sreda i effektivnost proizvodstva (Mediul înconjurător și eficiența producției), apărut în revista EKONOMICESKIE NAUKI, nr. 11 1978, ne puteam practic limita în calcule la primii doi: menținerea purității mediului se realizează în genere automat, spontan, prin propriile forțe ale naturii. Astăzi, acestea nu mai sînt suficiente. Rezultatul de aici necesitatea calculării și celui de-al treilea factor — mediul extern, care a devenit un element al reproducției sociale. Dat fiind că, în forma cea mai generală, eficiența producției se calculează ca un raport între efectul util nemijlocit și cheltuielile aferente, și cum la cheltuieli, deci la numărul fracției, trebuie adăugate cheltuielile cerute de reproducerea mediului natural, s-ar părea că numărul fracției reprezentînd cheltuielile, devine obligatoriu mai mare și că raportul,

reprezentînd eficiența producției, trebuie neapărat să se micșoreze. Intrucît însă revoluția tehnico-științifică implică și o revoluție în productivitatea socială a muncii, adică o reducere a cheltuielilor totale de muncă vie și materializată, orientarea legitimă, planică nu poate fi decît a reducerii acestora pe calea trecerii treptate de la mijloace de epurare a deșeurilor, care sporesc cheltuielile și care în prezent prevalează, spre utilizarea de tehnologii principial noi, nepoluante sau cu o poluare minimă.

Războiul industrial — fără reguli și fără iertare

● Sub titlul La guerre mondiale des industries (Războiul mondial al întreprinderilor industriale) revista L'EXPANSION (noiembrie 1978) publică un studiu colectiv elaborat de Roger Alexandre, Chantal Bialobos,

Catherine Ecolivet, Michel Herblay, Alain Murcier, Jean-François Rouge și François de Witt, sub conducerea lui Hervé Jannic. Autorii arată, în esență, că în climatul care s-a instaurat, o dată cu criza economică, acum patru ani, lupta între diferitele companii industriale a devenit incomparabil mai aprigă decît oricînd în trecut și se desfășoară din plin la o altă scară, „planctară” în adevăratul sens al cuvîntului. Și „nu mai este vorba de un sport între gentlemenii bine crescuți, arbitrat la Bruxelles, ci de un veritabil război, fără reguli și fără iertare... euforie de odinioară i-a urmat neliniștea, neîncrederea și agresivitatea... pe teren toate loviturile sînt acum permise. Mecul a degenerat, e război”. Dificultățile sînt atît conjuncturale (subutilizarea capacității de producție, implicînd creșterea

FIȘE

costurilor, rabaturi sistematice la export, diminuînd beneficiile ș.a.), cit și mai ales structurale. Dintre preocupările industriașilor cea mai semnificativă o acoperă noțiunea de „strategie de redeschisurare”. Abandonînd altora industriile grele și „banale” — siderurgia, construcția navală, o parte din chimie — țările dezvoltate fac eforturi pentru a instaura în fapt o nouă diviziune internațională a muncii: țările industrializate le-ar reveni producția de echipamente cu multă valoare adăugată, cu mic consum energetic și concepția produselor viitorului, în timp ce țările în curs de dezvoltare i-ar rămîne producția de serie și cea care cere multă forță de muncă.

COSTUL DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 21)

tirea cadrelor însă costă. Mai putem oare socoti astăzi că cheltuielile de pregătire a cadrelor, făcute de societate, dar și de întreprinderi, au drept sursă de alimentare numai o parte a venitului net? **N-ar trebui, mai degrabă, să apreciem cheltuielile de calificare ca elemente distincte ale costurilor de producție, chiar dacă ele își arată abia ulterior efectele?**

● În același context se pune și problema contribuției la asigurările sociale, deși situația aici este ceva mai complexă. În „Critica Programului de la Gotha”, Marx arată că muncitorului nu-i revine întreg produsul muncii sale, ci mai înainte de a-l repartiza trebuie făcute mai multe rețineri, printre care și un fond pentru cei inapți de muncă⁷⁾. După cum se știe, Marx vorbea atunci despre ceea ce îi putea reveni direct și indirect muncitorului, fără a specifica însă că prima parte ar fi produs pentru sine și a doua parte plusprodus. Dimpotrivă, toate reținerile urmau să se facă din produsul social total sau produsul total. În condițiile secolului trecut asigurările sociale puteau fi considerate — și Marx chiar se referă la aceasta — ca o problemă de asistență publică și nu ca o condiție strict necesară producției. Într-un asemenea context, prelevările pentru fondul destinat celor inapți de muncă ar fi putut fi considerat ca parte de plusprodus. **În actualele condiții ale producției, însă, contribuția la asigurările sociale devine o necesitate**, întrunind toate caracteristicile unei cheltuieli determinate de condițiile materiale obiective. „Atunci când condițiile materiale ale producției vor fi proprietate colectivă a muncitorilor înșiși, rezultatul va fi o repartitie a mijloacelor de consum diferită de cea actuală⁸⁾. De aceea, în condițiile de azi considerăm că această contribuție la asigurările sociale ar trebui considerată **ca un cost direct de producție**, suportat, în consecință, pe seama unei părți a produsului pentru sine. În acest sens, cheltuielile pentru formarea fondului de asigurări sociale ar putea să apară ca o parte a cheltuielilor legate de retribuția personalului muncitor, deci ca un cost normal de producție și nu ca o formă de exprimare a venitului net.

● În aceeași categorie a „elementelor de plusprodus” este încadrată și cota pentru formarea fondului de tehnică nouă. Asimilarea de noi produse și noi tehnologii pentru care se consumă fondul de tehnică nouă a fost și mai este încă considerată exclusiv ca o manifestare de largire a producției, de perfecționare a ei. Potrivit acestei viziuni, orice cheltuială destinată acestui scop se face pe seama venitului net. În realitate, revoluția științifică și tehnică contemporană a schimbat și continuă să schimbe condițiile în care are loc reproducția socială. Transformarea științei într-o forță nemijlocită de producție determină **angajarea unor ample programe de cercetare și dezvoltare, ca o cerință de bază a desfășurării normale a producției, ca o condiție sine qua non a realizării unui venit net cit mai mare**. Înnoirea permanentă a produselor, perfecționarea tehnologiilor, aplicarea consecventă a realizărilor științei în producție, sint condiții nu numai ale dezvoltării, ci, în primul rând, ale competitivității și eficienței. În întreprinderile noastre constructoare de mașini produsele se înnoiesc complet la intervale de aproximativ 5—6 ani, înnoirea fiind determinată de cerința încorporării științei și tehnicii înaintate. Înnoirea produselor și perfecționarea tehnologiilor devin, așadar, o condiție esențială a continuității producției și, ca atare, orice cheltuială efectuată pentru realizarea lor ar trebui considerată ca o componentă a costurilor de producție. Modalitatea de constituire centralizată a fondului de tehnică nouă precum și utilizarea lui uneori prin redistribuire nu schimbă cu nimic natura de „cost” a cheltuielilor făcute.

● Una din problemele majore de a cărei rezolvare depinde în proporții din ce în ce mai mari procesul reproducției largite rezidă în nevoia protejării naturii, a mediului înconjurător. **În ultimele decenii, activitatea productivă s-a îmbogățit cu o nouă dimensiune — cea ecologică**. Dacă în trecutul nu prea îndepărtat activitatea economică se realiza în limitele unui schimb mai mult sau mai puțin empiric între om și natură, determinat de ritmul nu prea înalt al reproducției largite, astăzi proporțiile acestui schimb capătă dimensiuni uriașe. În aceste condiții, raportul de eficiență efect-efort trebuie să aibă în vedere

și natura. Efectele economice nu mai pot fi interpretate numai prin prisma rezultatelor imediate, obținute în unele cazuri cu prețul vitregirii naturii de unele dintre calitățile ei. **La calculul eficienței economice trebuie să fie luate în considerare cât mai fidel (prin intermediul efortului făcut) și cheltuielile absolut necesare pentru protecția naturii, aceasta cu atât mai mult, cu cât aceste investiții duc adesea la recuperarea și refolosirea unor reziduuri care conțin materiale utile. Efectul util obținut, mărimea acestuia, nu poate fi judecată făcându-se abstracție de o serie de cheltuieli legate de păstrarea nealterată a însușirilor naturii.** Or, și în acest caz, începutul trebuie făcut tot cu costurile de producție.

După cum se știe, potrivit actualei concepții de determinare a costurilor de producție, cheltuielile preconizate pentru apărarea mediului înconjurător se socotesc ca fiind făcute tot pe seama venitului net. În asemenea condiții costurile nu oferă informații exacte despre consumul efectiv de resurse pentru a obține un anumit efect util deoarece, în structura lor internă, ele nu oglindesc distinct un asemenea gen de cheltuială. În mod normal toate cheltuielile legate de apărarea mediului, făcute de întreprinderi ar trebui să se regăsească în costurile de producție ale acestora, operație care s-ar putea realiza cu ușurință la nivel microeconomic. Mai complicată, dar nu insolubilă, este repartizarea pe costurile de producție a cheltuielilor de protejare a mediului înconjurător făcute pe plan centralizat.

ÎN CONCLUZIE, după părerea noastră, orice cheltuială impusă de condițiile materiale și sociale obiective ale organizării și desfășurării normale a procesului de reproducție, ar trebui să facă parte din costul de producție, indiferent de modul și locul unde se face. Cu atât mai mult, dacă necesitatea lor este reclamată de înșiși parametrii esențiali ai desfășurării proceselor de producție, transformându-se în adevărate condiții materiale ale acestora, atunci cheltuielile respective ar trebui reflectate de către costuri. Acest lucru ar contribui la întărirea autogestiei întreprinderilor, iar printr-o delimitare mai reală a nivelului rentabilității, factorii de decizie ar putea interveni mai operativ în dirijarea proceselor de producție. Dealtfel, în cadrul mecanismului economic perfecționat calculul costului real de producție devine deosebit de important, deoarece acesta constituie unul din parametrii fundamentali prin intermediul cărui societatea poate aprecia capacitatea unităților productive de a fi sau nu rentabile.

Relația cost de producție-beneficiu exprimă în mod sintetic eficiența activității colectivelor de oameni ai muncii, efortul acestora pentru gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale ce le-au fost încredințate de societate. Ideea aceasta este scoasă în evidență și de proiectul Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor recent dată publicității și supusă dezbaterii publice. Prin conținutul său, legea este menită să creeze condițiile juridice necesare aplicării efective a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c.

Opiniile expuse în studiul de față legate de esența și structura costurilor de producție corespund, credem, spiritului și principiilor fundamentale înscrise în legea amintită mai sus. De pildă, proiectul legii subliniază chiar în cadrul articolului 1 că unitățile economice au datoria să obțină rezultate financiare optime. „...să acopere integral cheltuielile din veniturile proprii, să îndeplinească și să depășească rentabilitatea și beneficiile planificate”. Or, acoperirea integrală a costurilor de producție din veniturile proprii presupune, fără îndoială, o delimitare mai clară a structurii acestora nu numai din punct de vedere al efectelor directe, nemijlocite asupra valorii nou create, dar și al implicațiilor mai largi, uneori indirecte, asupra venitului net al societății.

În acest sens, proiectul legii introduce noțiunea de „rezultate financiare” care urmează a se determina ca diferență dintre veniturile și cheltuielile perioadei de plan. Beneficiul unităților economice va fi determinat „prin deducerea din rezultatele financiare ale acestora a prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, precum și a cheltuielilor prevăzute de lege”. Așadar, în această accepțiune, noțiunea de „rezultate financiare” exprimă, de fapt, rezultatele financiare brute unde pe lângă beneficiu și prelevările pentru societate întâlnim și alte cheltuieli care, în mod firesc, ar trebui incluse de la început în costuri pentru că îndeplinesc funcții economice specifice costurilor de producție. Adevăratul venit net al întreprinderii și, în cele din urmă, al societății trebuie să fie expresia acelei părți din valoarea nou creată care, într-adevăr, constituie rezultatul real al muncii pentru societate.

⁷⁾ Marx-Engels, Opere, vol. 19, Ed. politică, București, 1964, p. 19.
⁸⁾ Idem, p. 22.

LUPTA PENTRU DEZARMARE ȘI ORIENTAREA RESURSELOR STATELOR ÎN INTERESUL PROPĂȘIRII ECONOMICO-SOCIALE

CU ÎNALTA RESPONSABILITATE față de interesele supreme ale poporului român, pentru cauza păcii și progresului tuturor națiunilor lumii, caracteristică întregii politici externe, a partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat din nou, cu o deosebită vigoare și cu o mare limpezime, în cuvântările rostite recent în cadrul întâlnirilor cu reprezentanții oamenilor muncii din patria noastră, precum și în magistrala Expunere la Sesiunea solemnă de la 1 decembrie, imperativul adoptării unor măsuri concrete și ferme de dezarmare în lume. Asemenea măsuri sint reclamate atît de necesitatea eliminării pericolului pe care îl reprezintă pentru omenire competiția militară gigantică din etapa actuală, cît și de nevoia stringentă de a se elibera și converti în scopuri pașnice, pentru soluționarea problemelor majore de natură economico-socială cu care este confruntată lumea contemporană, uriașele resurse irosite astăzi pentru înarmare.

O competiție ruinoasă pentru omenire

CARACTERUL irațional și periculos al cursei înarmărilor, uriașa povară pe care ea o reprezintă pentru toate popoarele, pe de o parte, și necesitatea trecerii la măsuri ferme de dezarmare, pe de altă parte, au fost puse în evidență cu o mare putere de convingere de conducătorul partidului și statului nostru. „Considerăm, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, că nimic nu poate justifica — chiar din punct de vedere militar, al armamentelor de care se dispune astăzi — alocarea de noi sume pentru cheltuieli militare. Dimpotrivă, pornind de la răspunderea față de popoarele proprii, față de cauza civilizației, rațional este să se oprească aceste înarmări și să se treacă, sub control ferm, la reducerea lor, păstrindu-se echilibrul și raportul de forțe fără a se pune în primejdie securitatea nimănui. Aceasta pînă se va ajunge la lichidarea definitivă a armamentelor nucleare, a armamentului, în general. Știm că aceasta presupune o perioadă lungă, dar trebuie să pornim de la necesitatea de a opri odată cursa înarmărilor. Iată de ce avem convingerea că nimic nu justifică o nouă intensificare a înarmărilor: nici cauza libertății și independenței popoarelor, nici cauza progresului social, nici cauza însăși a existenței omenirii! Totul cere să se pună capăt înarmărilor, să se treacă la dezarmare, la o politică de pace și colaborare!”

Acest punct de vedere realist și mobilizator al partidului și statului nostru își găsește un puternic suport în realitatea internațională, care atestă, pe de o parte, impactul profund negativ, pe multiple planuri, al escaladării cursei înarmărilor și cheltuielilor militare, iar, pe de altă parte, tergiversarea permanentă, în ultimii ani, a adoptării unor măsuri reale de dezarmare, care să stăvilească și să dezamorseze competiția împovărătoare și primejdioasă a înarmărilor mondiale.

Suma colosală de 6000 miliarde dolari risipiți pentru înarmări din 1945 și pînă în prezent ilustrează sintetic dimensiunile acestei competiții ruinoase pentru omenire, și, concomitent, permit să ne formăm o imagine asupra gradului înalt de dezvoltare, prosperitate și civilizație la care ar fi putut ajunge umanitatea în condițiile în care aceste fonduri cu adevărat considerabile ar fi fost orientate spre sectoare productive, pașnice.

Risipă de resurse și nevoi neîmplinite

ÎNDREPTĂȚIREA poziției consecvente a P.C.R. și a guvernului român privind necesitatea înfăptuirii unor măsuri practice de oprire a înarmărilor și de dezarmare este confirmată pe deplin de numeroase studii, rapoarte, anchete și statistici, unele dintre ele beneficiind de girul de prestigiu al ONU și al altor organizații și instituții internaționale, care prezintă marile și multiplele avantaje ce ar decurge pentru toate statele, în primul rînd pentru țările în curs de dezvoltare, din reducerea, fie și cu cîteva procente în faza inițială, a eforturilor și cheltuielilor pentru înarmări.

Totodată, dezbaterile din ultimii ani din cadrul ONU,

UNCTAD, ECOSOC, CEE/ONU, UNESCO, al reuniunilor „Grupului celor 77” și ale țărilor nealinate au evidențiat cu pregnanță justetea tezei susținute și promovate activ de România, ca și de un foarte mare număr de alte state, potrivit căreia înfăptuirea dezarmării a devenit o exigență și o componentă majoră a înfăptuirii noii ordini politice și economice mondiale, privită atît prin prisma cerințelor edificării unor relații de tip calitativ nou între state, cît și prin cea a necesității eliberării unor importante mijloace de producție și resurse materiale și umane și a canalizării lor în direcția accelerării dezvoltării economice și sociale, în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare.

Un important document al O.N.U., intitulat „Dezarmarea și dezvoltarea”, reliefînd relația organică dintre cele două obiective majore ale lumii în care trăim, subliniază: „Dezarmarea și dezvoltarea sint concepte de cea mai mare importanță pentru comunitatea internațională. Este necesar și posibil ca dezarmarea și dezvoltarea să fie legate una de cealaltă, pentru că volumul enorm de resurse irosite pentru cursa înarmărilor ar putea fi utilizat pentru facilitarea dezvoltării și progresului. Între altele, se cere relevată discrepanța frapantă dintre această risipă de resurse și nevoile neîmplinite ale dezvoltării, în scopul mobilizării opiniei publice în favoarea unei dezarmări efective și a înregistrării unor noi progrese pe calea dezvoltării, în special a țărilor în curs de dezvoltare” (Doc. ONU ST/ECA 174).

Înfăptuirea dezarmării — perspectivă benefică pentru toate statele lumii

ÎN CIUDA rezultatelor nesemnificative ale tratatelor de dezarmare postbelice, acestea au, între altele, meritul de a fi contribuit în mare măsură la diseminarea în rîndul cercurilor politice și al opiniei publice a concluziei — susținută de riguroase calcule științifice — potrivit căreia, dacă înarmările afectează grav viața social-economică a tuturor statelor — nucleare și nenucleare, industrializate și în curs de dezvoltare, bogate ori sărace —, de înfăptuirea dezarmării ar putea beneficia plener, pe cale de consecință, toate națiunile lumii, fără excepție.

Datele statistice evidențiază, de exemplu, că principalele state occidentale industrializate alocă fonduri uriașe pentru înarmări în condițiile în care economiile lor au fost și sint grav afectate de fenomenele de criză, inflație și șomaj, de scumpirea costului vieții, de degradarea mediului de viață fizic și moral. Este clar că și în cazul celor mai bogate state din lumea occidentală, ca de pildă, Statele Unite, al căror buget militar a depășit în fiecare din ultimii ani 100 miliarde dolari, ajungînd în actualul exercițiu financiar la circa 130 miliarde, adică la peste 500 dolari în medie pe locuitor, cheltuielile pentru înarmare reprezintă o povară din ce în ce mai greu de suportat de contribuabilii de rînd. Cu atît mai mult cînd o țară este confruntată cu șomaj de masă, cu problema penuriei de locuințe, cînd milioane de oameni au venituri sub limita oficial recunoscută a sărăciei. Într-un studiu publicat în acest an de senatorul Edward Kennedy, elaborat de Grupul pentru probleme de interes public din Michigan, se arată că de fiecare dată cînd bugetul militar american sporește cu un miliard de dolari, se pierde posibilitatea creării a 11 600 locuri de muncă. Documentul relevă, în context, că sumele alocate pentru bugetul militar pe 1977 al S.U.A. ar fi permis să se creeze 1 240 000 locuri de muncă, iar pentru cel pe anul financiar în

RISIPA DE FORȚĂ DE MUNCĂ: EFECTIVE COMPARATE DE MILITARI SUB ARME, MEDICI ȘI PERSONAL DIDACTIC (MILIOANE PERSOANE)

	Militari sub arme	Medici	Personal didactic
Țări dezvoltate	10,98	2,1	11,6
Țări în curs de dezvoltare	15,55	0,5	8,5
Total mondial	26,53	2,6	20,1

Sursa: U.N. Statistical Yearbook

curs — 1 360 000 locuri de muncă, ceea ce ar fi oferit posibilitatea ca, în doi ani, să se reducă la aproape jumătate numărul șomerilor din această țară.

Sau un alt exemplu. Experții americani au calculat că fondurile necesare pentru purificarea apelor din principalele bazine de apă ale SUA, afectate serios de fenomenul poluării, se ridică la 320 miliarde dolari; la rândul lor, fondurile necesare pentru finanțarea unor programe eficiente de combatere a poluării solului și atmosferei și pentru lupta împotriva poluării sonore în SUA, sînt estimate la un plafon superior celor necesare pentru purificarea bazinelor acvatice. Experții consideră că reducerea progresivă a cheltuielilor militare federale ar constitui o sursă sigură în care, în răstimp de circa un deceniu, s-ar crea disponibilități pentru soluționarea acestei mari probleme naționale.

Deosebit de grave sînt problemele pe care le generează cursa înarmărilor — escaladată continuu de marile puteri — pentru țările în curs de dezvoltare, nealiniate, nevoite să se înarmeze în principal în scopuri de apărare, cu prețul unor mari sacrificii economice și financiare, al renunțării la realizarea unor programe economice stringente sau la ridicarea în ritm corespunzător a standardului de viață redus al locuitorilor lor.

Astfel, în lucrarea „Comerțul cu arme cu lumea a treia“, editată de SIPRI, se arată între altele, că infrastructura și mina de lucru specializată necesare pentru întreținerea armelor importate de țările în curs de dezvoltare sînt considerabile. Reparațiile și întreținerea unui tanc într-o țară în curs de dezvoltare necesită, de pildă, 400 ore de muncă pe an. Pentru fiecare avion militar este necesară munca a patru oameni la întreținerea curentă și șase oameni la reviziile globale. Pentru un distrugător, întreținerea necesită 45 000 ore de muncă pe an. Aceste cifre nu includ cheltuielile și mina de lucru specializată pentru atelierul de reparații și serviciile de sprijin auxiliare pe care le implică funcționarea eficace a unităților de luptă. O asemenea organizare reclamă, de exemplu, 50 de oameni pentru întreținerea și funcționarea corespunzătoare a fiecărei aeronave. „Dacă se iau în considerație toate aceste aspecte, se relevă în lucrarea citată, costul total al întreținerii unui sistem de arme grele depășește de cîteva ori prețul său inițial. De aceea, utilizarea mîinii de lucru calificate și consumul de devize străine determină ca importul de armament greu să reprezinte o mare povară pentru economia țărilor sărace“.

Propunerile României : fonduri eliberate pentru nevoi pașnice urgente

ÎN CONDIȚIILE în care cursa înarmărilor a atins proporții ce subminează grav eforturile de progres ale tuturor națiunilor, într-o lume în care două treimi din populația planetei trăiește în țări în curs de dezvoltare, afectate de complexe probleme ale subdezvoltării și decalajelor economice, se relevă cu putere valoarea și actualitatea propunerilor realiste ale României de a se adopta neîntîrziat măsuri concrete de înghețare și reducere a cheltuielilor militare, de stăvilire și dezamorsare a cursei înarmărilor. Propunerea cuprinsă în programul concret de dezarmare avansat de țara noastră cu privire la reducerea cheltuielilor militare poate contribui la eliberarea unor fonduri apreciable, absolut necesare pentru acoperirea unor nevoi pașnice urgente ale omenirii. Țara noastră a propus, concret, inclusiv la sesiunea specială din acest an a Adunării generale a O.N.U. consacrată dezarmării, ca un prim pas în această direcție, să se convingă de către toate statele asupra înghețării cheltuielilor militare, a efectivelor militare și armamentelor la nivelul anului 1978, odată cu angajamentul ca ulterior, încă din anul 1979, să se treacă la reducerea treptată a acestora.

România a preconizat, totodată, ca sumele economisite drept urmare a acestor măsuri să fie orientate spre scopuri pașnice.

„ECHIVALENȚE“ ALE DEZARMĂRII

Tipul de armament	Cost	Echivalentul în cazul conversiunii fondurilor în scopuri economice pașnice
O mitralieră	1 500 dolari	1 tractor
O rachetă intercontinentală	25 milioane dolari	500 săli de clasă
Un tanc	500 000 dolari	36 apartamente a trei camere
Un bombardier strategic	90 milioane dolari	16 spitale moderne
Un portavion	1 miliard dolari	90 000 apartamente
Un submarin cu propulsie nucleară	2 miliarde dolari	416 școli

O parte a acestora, de exemplu, ar urma să fie alocată de fiecare stat pentru dezvoltarea propriei economii, pentru acțiunile sociale și ridicarea nivelului de trai al propriului popor. Cealaltă parte ar urma să fie pusă la dispoziția unui fond al O.N.U. în vederea sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare, în primul rînd a celor cu un venit pe locuitor de pînă la 500—600 dolari anual, pentru a grăbi dezvoltarea lor economică și socială. Țara noastră consideră că în acest mod s-ar asigura nemijlocit ca procesul dezarmării să stimuleze progresul economic și social al tuturor statelor, atît al celor avansate economic, cît și al celor în curs de dezvoltare, să fie legat de la bun început de rezolvarea unor probleme sociale acute ale maselor populare din toate țările, de lichidarea subdezvoltării și decalajelor economice care afectează grav o mare parte a omenirii.

Reafirmînd această propunere constructivă a țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la Sesiunea solemnă din 1 decembrie : „Noi considerăm că trebuie pornit de la înghețarea cheltuielilor militare, a efectivelor armate și armamentelor la nivelul anului 1978, trecîndu-se apoi la reducerea treptată a acestora, într-o primă etapă, pînă în 1985, cu cel puțin 10—15 la sută față de nivelurile actuale. Ținînd seama de uriașa acumulare de armament de pe continentul nostru — care, după cum s-a declarat nu o dată de către ambele părți, este suficient pentru a distruge de cîteva ori întreaga planetă — singura soluție rațională ce se impune este încetarea alocării oricăror noi mijloace financiare pentru sporirea potențialului militar, de cîte toate statele, și în primul rînd de către marile puteri“.

Dividendele dezarmării

AVANTAJELE importante care ar rezulta pentru toate popoarele de pe planetă noastră prin transpunerea în viața a propunerilor românești apar cu claritate dacă avem în vedere că în fiecare din ultimii trei ani cheltuielile militare în lume au sporit cu circa 50 miliarde dolari anual — respectiv de la 300 miliarde în 1975, la 350 în 1976 și la 400 miliarde în 1977. În aceste condiții, pornind de la premisa că acest spor ar fi menținut în absența unor acțiuni ferme pe calea dezarmării, numai măsura de înghețare a bugetului militar global la nivelul anului 1978, preconizată de România, ar permite economisirea, chiar din primul an de la intrarea ei în vigoare, a sumei de 50 miliarde dolari, la care s-ar adăuga fondurile de zeci și zeci de miliarde eliberate prin reducerea cheltuielilor militare pînă în 1985.

Ceea ce s-ar putea realiza prin conversiunea în scopuri pașnice a acestor fonduri rezultă din cîteva „echivalențe“ ale dezarmării, calculate de experți.

Acoperirea nevoilor de hrană ale celor peste o jumătate de miliard de oameni de pe planetă noastră care suferă de subnutriție cronică ar necesita un program alimentar în valoare totală de 8 miliarde dolari.

Pe de altă parte, o sumă de 3,5 miliarde dolari ar fi suficientă pentru triplarea alocațiilor destinate dezvoltării agriculturii în țările în curs de dezvoltare care nu sînt în măsură să-și acopere din surse interne alimentele necesare consumului populației.

Concomitent, pentru a se dubla alocațiile anuale destinate asistenței medicale în țările în curs de dezvoltare sînt necesari 7 miliarde de dolari, iar pentru un program minimal care ar asigura ca în răstimp de cinci ani cei 800 000 000 de analfabeți existenți pe glob să învețe să scrie și să citească ar fi necesari 1,5 miliarde dolari. De notat că realizarea programelor de mai sus ar necesita în total 20 miliarde dolari, care nu reprezintă decît 5 la sută din fondurile irosite pe glob pentru înarmări în anul 1977, sau în alți termeni, suma cheltuită în scopuri militare pe întreaga planetă în mai puțin de 20 de zile.

Și astfel de exemple abundă în literatura de specialitate, punînd în lumină importanțele și binefăcătoarele „dividende ale dezarmării“.

Raportul de forțe pe plan mondial în etapa actuală, favorabil păcii, democrației și socialismului, afirmarea viguroasă a relațiilor noi dintre state, a principiilor dreptului și moralei internaționale, consolidarea cursului spre destindere, înțelegere și colaborare, precum și exigențele lichidării subdezvoltării, ale edificării noii ordini mondiale se constituie ca argumente puternice care arată că nimic din realitatea mondială nu justifică sporirea alocațiilor militare și a înarmărilor. Dimpotrivă, toate aceste circumstanțe, nevoia creării condițiilor și mijloacelor necesare ca popoarele să-și poată realiza programele lor de dezvoltare, să-și poată materializa aspirațiile lor de progres și bunăstare reclamă angajarea fermă a tuturor statelor pe calea dezarmării, eliberarea resurselor uriașe deturnate astăzi în scopuri distructive și orientarea lor spre destinația lor firească, pașnică, în interesul înfloririi civilizației și al asigurării unei păci trainice pe planeta noastră.

Nicolae CHILIE

Etiopia pe calea redresării și dezvoltării economiei

ODATĂ cu victoria revoluției de la 12 septembrie 1974, în Etiopia s-a trecut la infăptuirea unui proces complex de transformări economico-sociale în vederea înlăturării vechilor structuri feudale. Au fost naționalizate marile întreprinderi industriale, instituțiile bancare, transporturile, au fost înființate întreprinderi de stat pentru comerț exterior. S-a introdus un control riguros asupra prețurilor. Ca urmare a reformei agrare adoptate în martie 1975 au fost lichidate marile latifundii, iar în locul lor au fost create ferme de stat și cooperative fărănești, fiind astfel instituite relații noi în acest principal sector al economiei etiopiene, în care activează aproape 90% din populația țării. Principalele culturi sînt cele de cereale, cafea și leguminoase. Prin mecanizare, distribuirea de îngrășăminte și semințe selectate și executarea de lucrări hidrotehnice se urmărește creșterea puternică a producției, destinată atât consumului intern cit și exportului. De asemenea, Etiopia dispune de cel mai mare efectiv de animale din Africa.

Se acordă o deosebită atenție sectorului industrial, aproape inexistent în urmă cu două decenii, principalele ramuri fiind industria alimentară (fabrici de zahăr, ulei, conserve de carne și pește) și textilă (filaturi și țesătorii de lînă și bambac). Se dezvoltă totodată ramuri industriale noi, cum sînt industria chimică și petrochimică, și se intensifică prospecțiunile pentru descoperirea și punerea în valoare a noi zăcăminte de cupru, nichel, gaze naturale și petrol, dat fiind că potențialul minier al țării este încă puțin cunoscut.

Ameliorarea și dezvoltarea infrastructurii constituie o altă opțiune a programului guvernamental de dezvoltare.

Comerțul exterior s-a caracterizat în ultimii ani prin creșterea volumului exportului de cafea (principalul produs de export), leguminoase, pieci brute și prelucrate. Totodată, efortul de industrializare se reflectă în ponderea importantă pe care o dețin, la import, mașinile și utilajele, mijloacele de transport și combustibili.

Etiopia duce o politică de extindere a relațiilor economice externe cu toate statele. În cadrul acestora, în ultimii ani un rol tot mai important îl dețin țările în curs de dezvoltare și țările socialiste.

În acest context, există perspective favorabile pentru intensificarea schimburilor comerciale și dezvoltarea relațiilor de cooperare dintre țara noastră și Etiopia socialistă. În ultimii ani mașinile și utilajele, produsele chimice și unele bunuri de consum alimentare și textile au făcut tot mai mult obiectul exportului românesc. Totodată, există posibilități pentru realizarea unor acțiuni de cooperare în industrie, agricultură și transporturi.

M. M.

1979: incetinire de ritm în țările O.C.D.E.

EXPERTII O.C.D.E. prevăd că pe ansamblul celor 24 de țări membre creșterea economică va fi în 1979 în jur de 3% (față de 3,6% în 1978), astfel încît șomajul care afectează în prezent peste 16 milioane de oameni riscă să se agraveze și mai mult. În același timp, în legătură cu incetinirea creșterii economice este de așteptat și o anumită atenuare a ritmului inflației, de la 8% la 6,5%, nivelul în continuare ridicat al acesteia îngreunînd pe mai departe adoptarea unor măsuri de stimulare a economiei. Pe de altă parte, pe ansamblul zonei, deficitul balanțelor de plăți curente ar urma să coboare de la 1,3 miliarde dolari în 1978 la 500 milioane dolari în 1979.

Balanțe de plăți: modificări în perspectivă

ȚARILE capitaliste dezvoltate par să se îndrepte către o desincronizare a ciclurilor economiilor lor naționale în 1979, an în care se așteaptă ca S.U.A. să înregistreze o creștere mai lentă (ca efect al adoptării unor măsuri mai ferme pentru sprijinirea dolarului) decît economiile țărilor vest-europene și Japoniei. Dacă această prognoză, prezentată la cea de a 65-a reuniune națională de comerț exterior,

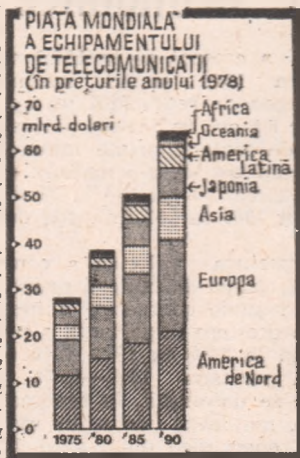
desfășurată recent la New York, se va materializa, — s-a evidențiat în context —, deficitul balanței americane de plăți curente s-ar putea reduce de la 20 miliarde dolari în acest an la circa 15 miliarde în 1979, paralel cu o reducere semnificativă a importanțelor excedente comerciale înregistrate actualmente de Japonia, R.F.G., de principalele țări exportatoare de petrol și de alte state.

În cazul țărilor membre ale O.P.E.C. excedentul balanțelor de plăți curente se consideră că se va reduce de la aproape 65 miliarde dolari în 1974 la circa 10 miliarde dolari în acest an și în 1979 și la 5 miliarde în 1980, chiar în ipoteza unei majorări cu 8—10% a prețului petrolului la apropiata reuniune din Abu Dhabi a țărilor membre ale acestui organism.

Piața echipamentului de telecomunicații

SUB impactul pătrunderii masive a electronicii, piața mondială a echipamentului de telecomunicații se dezvoltă rapid, ajungînd la circa 34 miliarde dolari în acest an și putînd să reprezinte 65 miliarde în 1987, serie săptămînalul englez The Economist. Anul trecut vînzările de asemenea echipament au sporit cu 15%. În primii ani ai deceniului viitor se așteaptă un nou val de comenzi importante ale unor țări membre ale O.P.E.C. (Kuweit, Libia, Emiratele Arabe

Unite ș.a.), în vreme ce S.U.A. și continentul european vor continua să reprezinte principala piață. Cea mai rapidă creștere a cererii de echipament de telecomu-

(după The Economist)

nicății se va înregistra în țările în curs de dezvoltare (cu circa 10% pe an), totuși ponderea acestora pe piața mondială va rămîne redusă (vezi graficul).

O caracteristică a pieței echipamentului de telecomunicații o constituie înaltul grad de concentrare a ofertei, care provine în proporție de două treimi de la opt firme americane, vest-europene și japoneze. Se apreciază că, dincolo de nivelul tehnic al echipamentului oferit, pentru ciștigarea contractelor importante, mai ales în țările în curs de dezvoltare, decisiv se dovedește capacitatea furnizorilor de a acorda credite, ca și de a organiza producerea locală a unei părți din echipament.

EVOLUȚII MONETARE

ȘI ÎN PERIOADA 27 XI—1 XII 1978, dolarul S.U.A. a continuat să refacă din terenul pierdut față de restul valurilor occidentale. În ciuda anunțării deficitului mărit al balanței comerciale a S.U.A. pe luna octombrie a.c. (la 2,13 miliarde dolari), piața valutară nu a reacționat nefavorabil pentru dolar decît pentru scurt timp — respectiv pe 30 XI 1978 — avîndu-se în vedere, între altele, declarațiile președintelui S.U.A. că „programul recent antiinflaționist și măsurile luate pentru redresarea dolarului ar putea fi factori importanți în luarea unei decizii privind viitorul preț al petrolului ce urmează a fi discutat în curînd“. Un alt factor favorabil dolarului l-a constituit și evocarea posibilității măririi liniei de „swap“ de 30 miliarde dolari dintre principalele bănci centrale occidentale, la 100 miliarde dolari, în scopul creșterii eficienței intervențiilor pe piețele valutare în cazul unor „dezordini periculoase“.

Yenul japonez — sub influența reducerii excedentului comercial japonez pe primele 26 de zile ale lunii noiembrie la 152 milioane dolari, comparativ cu 519 milioane dolari în perioada corespunzătoare a lunii trecute — a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, cotînd pe 1 XII 1978 la circa 201,75 yeni/1 dolar, respectiv cu 3,4% sub închiderea precedentă. Francul belgian și marca vest-germană s-au depreciat într-o proporție apropiată: francul cu 0,7% (la 30,59 franci/1 dolar pe 1 XII), iar marca cu 0,5% (la 1,9350 mărci/1 dolar). Lira sterlină,

după ce a cotat pe 30 XI 1978 la circa 1,95 dolari/1 liră (+0,4% față de închiderea precedentă), a cotat la sfîrșitul perioadei analizate la circa 1,93 dolari/1 liră, cu 0,6% sub nivelul din 24 XI 1978. Cu o cotație de 4,438 franci/1 dolar, francul francez a înregistrat la sfîrșitul intervalului o depreciere de 0,4% față de dolar, comparativ cu nivelul perioadei de referință. Un procent apropiat a fost înregistrat și de lira italiană (852,50 lire/1 dolar pe 1 XII a.c.). Francul elvețian era tranzacționat la sfîrșitul intervalului la circa 1,7375 franci/1 dolar, comparativ cu 1,7345 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă (—0,2%).

Dobinzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 12,0625% la cele în euro-dolari, 4% la cele în euromărcă vest-germană și 0,75% la cele în eurofranc elvețian.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o scădere aproape continuă; al doilea fixing din 1 XII 1978 de 194,65 dolari/uncie a fost cu 8,05 dolari/uncie sub cel corespunzător din 24 XI 1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27 XI—1 XII, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 24 XI 1978

PROBLEMA MATERIILOR PRIME - componentă a procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale [II]

IMAGINEA GLOBALĂ a repartiției geografice inegale a materiilor prime, schițată în prima parte a articolului (vezi „Revista economică” nr. 46 din 17 noiembrie 1978), se cere completată cu precizarea că, practic, la fiecare resursă în parte există un număr restrâns de țări care dețin majoritatea rezervelor mondiale, situație pe care o oglindesc deosebit de pregnant următoarele date referitoare la principalele materii prime metalifere :

— **Bauxită** : Guineea (34% din rezervele mondiale) ; Australia (18,6%) ; Brazilia (10,3%) ; Jamaica (6,2%) ;
— **Cositor** : Indonezia (24%) ; Tailanda (12%) ; Bolivia (10%) ; Malaezia (9%) ;
— **Cupru** : S.U.A. (20%) ; Chile (16%) ; Canada (9%) ; U.R.S.S. (9%) ; Zambia (7%) ; Peru (7%) ; Zair (4,5%) ;
— **Mangan** : Africa de Sud (33%) ; U.R.S.S. (40%) ; Gabon (12%) ;
— **Minerul de fier** : U.R.S.S. (39%) ; Canada (15,5%) ; S.U.A. (13,5%) ; Bolivia (5,4%) ; Brazilia (5,1%) ; R.P. Chineză (4,0%) ; India (3,7%) ;
— **Nichel** : Cuba (24%) ; Noua Caledonie (22%) ; Canada (14%) ; U.R.S.S. (14%) ;
— **Plumb** : S.U.A. (32%) ; Canada (10%) ; Australia (12%).

Datele citate mai sus obligă la două concluzii de bază :

a) Dacă pe ansamblul economiei mondiale nu ne aflăm în fața unei epuizări absolute a resurselor naturale, pe zone geografice și pe țări ne aflăm în fața unor grave dezechilibre (țări cu apreciable surplusuri de rezerve de materii prime și de producție a acestora și țări lipsite de asemenea resurse).

b) Rezolvarea problemei materiilor prime implică atât consolidarea suveranității naționale a tuturor țărilor asupra propriilor resurse, cât și o largă și echitabilă cooperare internațională (în forme bi- și multilaterale) care să asigure accesul tuturor țărilor la resursele existente pe glob, pe baza principiilor universale valabile ale relațiilor dintre state, respectul strict al independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc.

Adaptarea mecanismelor economice la cerințele fundamentale ale unei asemenea cooperări echitabile între popoare — menită să asigure deopotrivă creșterea volumului resurselor disponibile pe glob și aprovizionarea cu materii prime a tuturor statelor — ar trebui să constituie, în lumea statelor independente și suverane în care trăim, direcția majoră de preocupări a celor care poartă răspunderea destinului omenirii.

Tendențe în evoluția comerțului internațional cu materii prime

DEZVOLTAREA economiei mondiale a imprimat, în ultimul deceniu, un curs ascendent comerțului internațional. Volumul valoric total al exportului

mondial a crescut de la 195,6 miliarde dolari în 1965 la 991 miliarde în 1976, ceea ce reprezintă un spor de aproape 5,1 ori. În aceeași perioadă, exportul de materii prime minerale, inclusiv combustibil, s-a majorat mai rapid, de circa 7,6 ori (de la 31 miliarde dolari în 1965 la 237 miliarde dolari în 1976).

În structura valorică a comerțului mondial, grupa de materii prime minerale și resurse energetice a înregistrat astfel o creștere importantă a ponderii, ajungând la 24% în 1976, față de 16—17% în perioada 1965—1973. Această situație se datorează, în cea mai mare măsură, majorării prețurilor materiilor prime energetice după anul 1973, pe fondul general al procesului inflaționist. (Potrivit raportului G.A.T.T. din 1977, prețurile la combustibili au crescut de peste 4 ori în perioada 1972—1976, în timp ce prețurile pe ansamblul materiilor prime minerale au crescut numai cu circa 75%).

Analiza evoluției în unități fizice a exportului în anii 1965—1976, la un număr de zece materii prime cu pondere

Tabelul nr. 3
Evoluția exportului mondial al unor materii prime în anii 1965 și 1976 (în mil. tone)

	1965	1976	Creșteri 1976/1965 %
Minerul de fier	120,1	239,3	+ 99
Minerul de mangan	7,8	11,4	+ 46
Cupru (metal)	0,3	1,16	+286
Plumb (metal)	0,46	0,61	+ 33
Zinc (metal)	1,28	2,2	+ 71
Cositor (metal)	0,133	0,160	+ 20
Bauxită	20,5	33,1	+ 61
Wolfram	0,016	0,021	+ 34
Cărbuni	125,9	190,1	+ 50
Petrol brut	664	1514	+128

mare la export, indică creșteri sensibil mai moderate în comparație cu dinamica valorică (tabelul nr. 3).

O altă caracteristică a comerțului internațional cu materii prime constă din faptul că țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare dețin cea mai mare pondere în exportul mondial. Țările în curs de dezvoltare au exportat în anul 1976 cele mai mari cantități de minerul de mangan (aproape 45% din exportul mondial), cupru (62,6%), cositor (85,65%), bauxită (69,6%), wolfram (44,5%) și petrol brut (88,4%). Țările capitaliste dezvoltate dețin cele mai ridicate ponderi în exporturile mondiale la minerul de fier (46,2%), plumb (70,9%), zinc (65,4%) și cărbuni (62,2%). Exporturi însemnate realizează țările socialiste la cărbuni (36,6%), wolfram (cca. 24%) etc.

Ca și în cazul rezervelor și producției, la fiecare resursă în parte majoritatea exporturilor este realizată de un număr restrâns de țări :

— **Minerul de fier** : Australia (21,7%), Brazilia (18,1%), U.R.S.S. (11,7%), Canada (9,6%), Suedia (6,2%), Venezuela (5,7%), India (5,6%) ;

— **Minerul de mangan** : Africa de Sud (33,6%), Gabon (18,5%), U.R.S.S. (11,9%), Brazilia (10,1%), Australia (9,2%), India (5,9%), Ghana (3,3%) ;

— **Cupru** (minier și blister și rafinat) : Chile (16,9%), Zambia (13,7%), Canada (19,3%), Zair (10,6%), Belgia (5,4%), Filipine (4,5%), U.R.S.S. (4,4%), Papua — Noua Guinee (3,6%), Peru (3,2%) ;

— **Plumb** (minier și rafinat) : Canada (19,3%), Australia (10,0%), Peru (9,5%), Mexic (6,4%), U.R.S.S. (6,0%), R. F. Germania (4,4%), Maroc (4,2%), Suedia (3,5%), Iugoslavia (3,4%) ;

— **Zinc** (minier și metal) : Canada (27,2%), Peru (10,6%), Australia (8,3%), Belgia (5,4%), Mexic (4,4%), Suedia (3,0%), U.R.S.S. (2,8%) ;

— **Cositor** (minier și metal) : Malaezia (40,9%), Bolivia (14,0%), Indonezia (11,5%) Tailanda (8,1%), R. P. Chineză (6,3%), Australia (3,6%), Zair (2,9%), Nigeria (2,1%) ;

— **Bauxită** : Guineea (28,4%), Australia (21,0%), Jamaica (19,2%), Surinam (5,8%), Guyana (4,7%), Grecia (4,0%), Iugoslavia (3,1%), Indonezia (2,7%) ;

— **Cărbuni** : S.U.A. (30,9%), Polonia (19,7%), Australia (15,4%), U.R.S.S. (13,4%), R. F. Germania (7,4%), Canada (6,0%), Cehoslovacia (1,9%) ;

— **Petrol brut** : Arabia Saudită (20,6%), Iran (18,0%), U.R.S.S. (10,4%), Irak (7,0%), Nigeria (6,0%), Kuweit (5,7%), Libia (5,1%), Venezuela (4,3%), Abu-Dhabi (4,2%), Indonezia (3,8%), Canada (3,5%), Algeria (3,1%) .

Dependențe care impun urgente soluții echitabile

REALIZÂND circa 60% din exportul mondial de mineruri și metale, țările capitaliste industrializate sînt, totodată, și cei mai mari importatori mondiali (90—95% din totalul importului). În ultimii ani, trei regiuni industrializate (S.U.A., Japonia, Europa de vest) au importat circa 60% din necesarul lor de mineruri și metale (minerul de fier, bauxită, cupru, nichel, mangan, zinc, crom, plumb, cositor). Din totalul importului acestor țări, circa 72% au provenit din țările în curs de dezvoltare, iar restul de 28% au avut ca proveniență Australia, Canada și Africa de Sud. În acest cadru general, Japonia importă aproximativ 90% din necesarul său total de materii prime minerale, iar la cealaltă extremă, S.U.A. importă numai 25—30% din ne-

cesarul lor la cele 9 minereuri și metale analizate în tabelul nr. 4.

În timp ce țările industrializate sînt în principal dependente de importul de materii prime, țările în curs de dezvoltare sînt dependente în primul rînd de exportul acestora.

Această dependență este agravată prin două împrejurări: țările în curs de dezvoltare exportă, în general, majoritatea producției de materii prime obținute (tabelul nr. 4) și, în plus, în numeroase cazuri, o singură materie primă constituie baza exporturilor lor.

Această dependență excesivă determină sensibilitatea deosebită a țărilor în curs de dezvoltare față de mișcarea prețurilor internaționale la produsele de bază — mișcare pe care, de regulă, nu o stăpinesc producătorii deoarece aceștia sînt angrenați în mecanisme comerciale internaționale care le scapă de sub control. Or, veniturile din exportul de materii prime condiționează întregul progres economico-social al țărilor în curs de dezvoltare. În prezent, aproximativ 2/3 din veniturile totale din export ale țărilor în curs de

dezașării unei lumi mai drepte pentru toate popoarele, a unei lumi a păcii și progresului general.

Necesitatea unei soluții realizate printr-un consens universal

DEOSEBIRILE de interese dintre diferitele țări în problema materiilor prime sînt importante: de aici decurg și importanțele deosebiri de păreri dintre ele atunci cînd este vorba să se găsească — pe plan internațional — soluții pentru această problemă.

Asemenea deosebiri nu sînt însă de neconciliat. Criza materiilor prime și criza petrolului au fost serios resimțite în creșterea economică a diferitelor țări și au avut un efect de destabilizare a piețelor internaționale care, de asemenea, afectează pînă astăzi — într-o formă sau alta, mai devreme sau mai tîrziu și cu intensități diferite — toate statele lumii. Cu alte cuvinte, interdependențele universale sînt mai puternice decît

ale acestui program constau în asigurarea stabilității comerțului cu produse de bază, în special evitarea fluctuațiilor excesive ale prețurilor acestor produse, menținîndu-le la nivelurile care să fie remuneratorii și juste pentru producători și echitabile pentru consumatori, să favorizeze echilibrul între ofertă și cerere în cadrul unui comerț internațional cu produse de bază în expansiune; ameliorarea accesului la piețe și a siguranței în aprovizionarea cu materii prime de bază; ameliorarea structurii piețelor, a sistemelor de comercializare, distribuție și transport a produselor exportate de țările în curs de dezvoltare, prin creșterea participării lor la aceste activități.

Ideea unui sistem coordonat de acorduri pe produse se îmbină cu ideea de constituire a unui Fond comun de finanțare a stocurilor internaționale, ambele urmînd să contribuie la stabilizarea pieței și prețurilor materiilor prime de bază.

Completat cu ideea acordurilor pe termen lung între țări producătoare și țări consumatoare, ea și cu promovarea unor forme variate de cooperare industrială, menite să promoveze dezvoltarea producției de materii prime în țări posesoare și să asigure necesarul de import al țărilor deficitare, Programul integrat reprezintă o bază largă de negocieri în vederea unui acord internațional care să scoată problema din impas.

Este cu atît mai regretabil că negocierile internaționale angajate pe această temă sînt tărăgădate pînă în prezent, ceea ce nu face decît să complice problema odată cu irosirea timpului de acțiune. Se impune să se deblocheze drumul spre găsirea unor soluții reciproc acceptabile.

În același timp, considerăm că ar trebui să se dovedească mai mult spirit de înțelegere față de necesitatea corelării prețurilor produselor de bază și ale produselor manufacturate.

Expunînd poziția României, președintele Nicolae Ceaușescu sublinia recent că „Pe plan internațional, apare astăzi tot mai evidentă necesitatea unor înțelegeri între state, pentru o judicioasă reglementare a prețurilor. Astfel, se impun măsuri pentru realizarea unui raport mai echitabil între prețurile diferitelor produse, și îndeosebi între prețurile produselor industriale și cele ale materiilor prime, astfel încît aceasta să stimuleze atît țările producătoare de materii prime, cît și țările industrializate. Măsurile respective trebuie să corespundă intereselor tuturor țărilor, ale dezvoltării economice generale a popoarelor”.

Soluțiile tehnice pentru rezolvarea acestei probleme nu lipsesc: numeroase modele de indexare au fost elaborate de specialiști, ca și în cadrul unor organisme internaționale.

Ceea ce ni se pare esențial — și cu aceasta revenim la o teză deja enunțată anterior — este ca toate guvernele să dobîndească conștiința importanței unor acțiuni comune și să dovedească voința politică de a se ajunge la o soluție convenită, înainte ca problema materiilor prime să devină efectiv o frînă a creșterii economice mondiale.

Costin MURGESCU

director

Octavian RADULESCU

șef de sector

Institutul de economie mondială

Tabelul nr. 4

Ponderea exportului în producția de materii prime a țărilor în curs de dezvoltare, în anul 1976

Produsul	Producție	Export	Export/ producție, %
Minerul de fier (mil. tone)	140,1	104,2	74
Minerul de mangan (mii tone)	7.300	5.105	70
Cupru (mii tone)	1.777,3	1.504,5	83
Plumb (mii tone)	453,1	240,8	53
Zinc (mii tone)	471,4	293,8	61
Cositor (mii tone)	143,7	137,0	96
Bauxită (mii tone)	38.106	23.000	60
Wolfram (tone)	10.525	9.700	92
Petrol brut (mil. tone)	1.711	1.338	80

dezvoltare provin din exportul materiilor prime de bază, fără petrol, iar dacă se ia în considerație și acest produs, exportul materiilor prime de bază asigură mai mult de 4/5 din veniturile totale obținute din export.

Cu aceste constatări ne apropiem de izvorul contradicțiilor ascuțite dintre țările industrializate și țările în curs de dezvoltare în problematica atît de complexă a reglementării pe plan internațional a comerțului și prețurilor la produsele de bază. Este o problemă care se impune cu urgență soluții echitabile — în interesul progresului comun al omenirii — deoarece în perspectiva ultimului sfert de secol dependența țărilor în curs de dezvoltare față de piețele internaționale ale produselor de bază nu numai că nu se va diminua, dar va spori chiar.

Într-adevăr, experții apreciază, în perspectivă (pînă în anul 2000), că materiile prime de bază vor continua să dețină ponderea principală în exportul țărilor în curs de dezvoltare, cea mai mare parte dintre aceste țări realizînd ponderi majorate. Cu alte cuvinte, procesul de dezvoltare economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare va depinde și în viitor într-o mare măsură de modul de valorificare a produselor lor de bază pe piața internațională. Iată motivele care pun problema comerțului internațional cu materii prime în centrul preocupărilor pentru fău-

interesele specifice ale unei țări sau ale unui grup de țări.

În virtutea acestor interdependențe se cer găsite soluții de armonizare a acestor interese, soluții care să asigure pe termen lung creșterea economică mondială. După părerea noastră, una din sarcinile economiștilor constă tocmai în efortul de a face opinia publică conștientă de necesitatea unei asemenea armonizări și de a declanșa astfel voința politică a guvernelor de a acționa efectiv în această direcție.

În virtutea aceluiași interdependențe universale se impune ca soluțiile să fie convenite nu într-un cadru îngust, limitat la un număr restrîns de state, ci cu participarea, pe bază de egalitate, a tuturor țărilor, astfel încît să se ajungă la măsuri unanime convenite care să asigure atît creșterea efectivă a resurselor mondiale, cît și accesul echitabil al tuturor națiunilor la materiile prime necesare propriei dezvoltări. Cadrul cel mai adecvat pentru realizarea unui asemenea obiectiv îl poate oferi numai Organizația Națiunilor Unite, organismele ei specializate și îndeosebi U.N.C.T.A.D.

Tocmai în acest cadru a fost prezentată, de altfel, cea mai consistentă propunere cunoscută pînă în prezent: avem în vedere Programul integrat pentru produse de bază prezentat la cea de a IV-a sesiune a U.N.C.T.A.D. (Nairobi, 1976), de către țările în curs de dezvoltare. Principalele obiective

Energetica atomică: evoluții în perspectivă

O PROGNOZĂ publicată în presa occidentală de specialitate asupra dezvoltării capacității instalate a centralelor atomice din țările nesocialiste relevă o tendință de creștere rapidă atît pe ansamblul țărilor dezvoltate (de circa 3,5 ori între anii 1978—1990), cît mai ales în

Capacități instalate în centrale atomo-electrice (mil. kW)

	1978	1980	1985	1990
Țări capitaliste dezvoltate	107,8	158,6	301,6	359,6
din care :				
— S.U.A.	52,0	73,4	147,0	192,2
— R.F.G.	9,0	13,0	31,5	34,0
— Franța	8,2	16,4	31,5	31,5
— Japonia	12,1	14,5	22,4	23,4
— Canada	4,8	6,1	11,9	15,2
— Spania	2,0	5,5	12,2	15,1
— Anglia	9,4	10,7	10,7	11,9
— Suedia	3,7	7,3	9,4	10,3
— Elveția	1,9	2,9	7,8	7,8
— Belgia	1,7	3,5	6,5	6,5
— Italia	1,4	1,4	5,3	5,3
— Finlanda	1,1	2,2	2,2	3,2
Țări în curs de dezvoltare	2,3	4,5	19,8	23,4
din care :				
— Iran	—	1,2	6,6	10,0
— Brazilia	0,6	0,6	3,1	3,1

Sursa: „Oil and Energy Trends”, 22/IX 1978

țările în curs de dezvoltare (de peste 10 ori). Se remarcă, însă, faptul că — chiar și în aceste condiții — în anul 1990 între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare se va menține un decalaj pregnant în privința capacității instalate a acestor centrale (respectiv, un raport de 15 : 1).

Datele din tabel evidențiază că opțiunea pentru construcția de centrale atomo-electrice — ca alternativă, în viitor, la creșterea, tot mai problematică, a consumului de petrol — este net diferențiată pe țări. În timp ce S.U.A., R.F.G., Franța, Elveția, Belgia, Brazilia, dar mai ales Spania și Iranul își vor sporii, în perioada menționată, ponderea în ansamblul capacităților atomice instalate, programele energetice ale Japoniei sau Angliei mizează în mult mai mică măsură pe extinderea producției de energie electrică în centrale atome.

prinderi noi sau în extinderea și modernizarea celor existente, analiza a dat un răspuns diferențiat, în funcție de caracterul investiției. Cele mai avansate sunt considerate măsurile de modernizare a întreprinderilor textile vechi, dacă în cadrul lor nu se efectuează modificări importante la clădiri și alte construcții; în acest caz eficiența investițiilor pentru modernizare poate depăși cu 40% nivelul celei a investițiilor în întreprinderi noi. S-a constatat că eficiența altor forme de investiții capitale în întreprinderi deja existente este inferioară celei obținute de pe urma construirii de întreprinderi noi.

Bulgaria — mutații în comerțul exterior

EVIDENȚIIND dinamica susținută a comerțului exterior al R.P. Bulgaria, publicația **Informations économiques de Bulgarie** arată, nu demult, că în perioada 1956—1977 volumul schimburilor externe a crescut de peste 16 ori, însumind în ultimul an menționat peste 12,5 miliarde dolari și urmînd să depășească nivelul de 16 miliarde dolari în 1980. Cu celelalte țări socialiste s-au efectuat anul trecut schimburi însumînd 10 miliarde dolari, comerțul cu țările capitaliste dezvoltate a reprezentat 1,56 miliarde dolari, iar cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare — circa 0,95 miliarde.

Industrializarea socialistă a economiei bulgare a determinat și o restructurare radicală a comerțului său exterior, îndeosebi a exporturilor. Astfel, ponderea produselor agricole în exportul bulgar s-a redus de la 73,3% în 1955, la 29,1%, în condițiile creșterii corespunzătoare a ponderii producției industriale, îndeosebi a celei a construcțiilor de mașini, metalurgiei, electronicii și electrotehnicii, a industriei chimice.

Mexic: noi resurse energetice

PÎNĂ de curînd rezervele certe de petrol ale Mexicului erau de ordinul a 20 miliarde barili (vezi **Revista economică** nr. 46/1978). Cercetări efectuate în zona Tampico-Poza Rica de pe coasta Golfului Mexic, ale căror rezultate au fost interpretate recent de geologii mexicani, evidențiază însă existența numai în această zonă a unor zăcăminte de petrol de 100 miliarde de barili, a relatat la Chicago, la o reuniune a Institutului American al Petrolului, Jorge Diaz Serrano, directorul general al societății de stat „Petróleos Mexicanos”. Potrivit aceleiași surse, zona respectivă, în suprafață de circa 4 400 mii pătrate, conține și circa 40 mii miliarde de picciore cubice de gaze naturale. Acoperindu-și în întregime din resurse proprii necesarul intern de petrol, Mexicul s-a afirmat în ultimii ani și ca un mare exportator, fără a deveni însă membru al O.P.E.C.

Țările O.C.D.E. — persistența șomajului

PE ANSAMBLUL țărilor capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E. există actualmente circa 16,5 milioane de șomeri, ceea ce înseamnă că șomează un muncitor din cinci, la fel ca în ultimii trei ani. Dublu în 1975 față de 1973,

nivelul șomajului nu a mai coborît de atunci. Această „stabilitate” ascunde însă evoluții foarte divergente între țările membre, așa cum rezultă din tabelul de mai jos. Astfel, între 1975 și 1978 nivelul șomajului a sporit puternic în Finlanda, Spania, Austria, Canada și Franța, și ceva mai moderat în Italia, Anglia, R.F.G., Japonia și Suedia. El a scăzut în Norvegia și în S.U.A., rămînînd însă foarte ridicat în această din urmă țară în raport cu perioade mai vechi, ca de exemplu 1962—1973.

Nivelul șomajului (în % din populația activă)

	Media 1962—1973	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Ansamblul O.C.D.E.	2,8	3	3,3	5,4	5,4	5,4	5,3
Canada	5,1	5,6	5,4	7	7,1	8,1	8,6
Finlanda	2,1	2,3	1,7	2,2	4	6,1	7,1
Spania	2	2,2	2,3	4	5,1	5,7	7,1
Italia	3,5	3,7	3,1	6,4	6,4	7,5	6,8
Australia	1,6	1,9	2,2	4,4	4,4	5,6	6,2
S.U.A.	4,9	4,7	5,4	8,3	7,5	6,9	6
Anglia	3,1	2,8	2,9	5,1	7	6,9	5,8
Franța	2,2	2,6	2,7	4,1	4,6	5,2	5,3
R.F.G.	0,6	0,9	1,5	3,6	3,6	3,6	4
Japonia	1,2	1,3	1,4	2	2,1	2,1	2,2
Suedia	2,1	2,5	2	1,6	1,6	1,8	2,1
Norvegia	2	1,5	1,5	2,3	1,8	1,5	2

Sursa: L'Expansion, octombrie 1978, p. 154

Eficiența comparată: construcții noi sau modernizate?

O ANALIZĂ selectivă, efectuată în industria textilă din Polonia, asupra eficienței comparative a întreprinderilor vechi (construite pînă în 1960) și a celor noi (edificate între anii 1969—1972)

a evidențiat că, sub acest raport, întreprinderile noi se situează între cele vechi modernizate și cele nemodernizate, deși dispun de o eficiență proiectată net superioară celei a întreprinderilor vechi. Principala cauză o constituie întîrzierile în atingerea parametrilor economici proiectați pentru noile întreprinderi, fapt explicat de specialiști prin caracterul lent al procesului „maturizării economice” a acestor întreprinderi.

La întrebarea care anume investiții capitale sînt mai eficiente: în între-

Dolarul S.U.A. [I]

CĂDEREA SPECTACULOASĂ din ultima vreme a cursului monedei americane, programul recent al președintelui Carter de salvare a acestei monede, începerea aplicării programului și primele rezultate au readus dolarul pe primul plan al scenei monetare internaționale. Dealtfel, întreaga istorie, foarte frământată, a dolarului S.U.A. — și nu numai cea mai recentă — merită o atenție retrospectivă.

În 1785, cu doi ani după încheierea războiului pentru independența coloniilor engleze din America de Nord (1775—1783) și cu doi ani înaintea adoptării Constituției țării, Congresul S.U.A. a luat hotărârea ca unitatea monetară a Confederației americane să se numească dolar. Denumirea derivă probabil de la vechiul taler, monedă europeană răspândită, iar acesta de la Joachimsthal, localitate din Boemia unde se aflau mine de argint și se bateau monede de argint numite „Joachimsthaler“.

În 1787, Constituția a încredințat Congresului dreptul — transmisibil — de a bate monedă, iar în 1792, o lege monetară a introdus bimetalismul, definind dolarul printr-o cantitate de 1,504 g aur fin și 1,504×15 g argint pur (raportul legal de valoare între aur și argint fiind la acea dată 1:15). Timp de 141 de ani, valoarea legală în aur a dolarului, fixată în 1792, a rămas neschimbată: un record de longevitate.

Inițial, orice bancă din S.U.A. a avut drept să emită bancnote. În 1860, numărul băncilor care emiteau dolari ajunsese la circa 1 600, o situație unică în lume. Confuzia la care se ajunsese, la care s-a adăugat finanțarea războiului de secesiune (1861—1865), au avut ca efect o inflație uriașă. În circulație se aflau nu numai bilete de bancă, dar și bilete de Tezaur (așa-numitele „greenbacks“).

În 1879 s-a renunțat la bimetalism și s-a trecut la monometalismul aur. Perioada 1879—1914 a fost una din cele mai calme din istoria monetară a Statelor Unite ale Americii. Din această cauză a fost denumită poetic „vârsta de aur a etalonului aur“. Adeseori, admiratorii aurului dau ca exemplu această perioadă idilică, pentru a demonstra cât de mult se poate câștiga de pe urma unui sistem monetar bazat pe aur. Trebuie subliniat că nici în acei ani, dolarul n-a fost scutit de fluctuații valorice, deși este adevărat că ele au avut o amplitudine redusă.

În 1913 a fost înființat Sistemul federal de rezerve care, pentru S.U.A., echivalează cu băncile centrale din alte state. Sistemul federal de rezerve este compus dintr-o autoritate centrală, denumită Consiliul guvernatorilor (engl. Board of Governors), din 12 bănci de rezerve create fiecare pentru câte o regiune din S.U.A. și din majoritatea băncilor din S.U.A. care sînt grupate în jurul acestor bănci. Acest sistem, care funcționează și în prezent, are ca misiune reglementarea circulației bănești din S.U.A. Fiecare bancă de rezerve din sistem are dreptul de emisiune.

La încheierea „vârstei de aur a etalonului aur“, avatarurile dolarului au continuat și s-au dovedit tot mai greu de stăpinit. Necesitățile de finanțare a pregătirilor de război care au început în S.U.A. în primii ani ai primului război mondial, apoi a participării S.U.A. la război au obligat pe americani să accepte o mare creștere inflaționistă a prețurilor (120% între anii 1913 și 1920) și i-au determinat să suspende convertibilitatea în aur a dolarului.

C. K.

Zăcămintele submarine

Stelian Cioloca, Urziceni — Dintre bogățiile pe care le ascund apa și subsolul mărilor și oceanelor lumii cel mai larg exploatat sînt în momentul de față petrolul (600 milioane t extrase în 1977, respectiv 20% din producția mondială) și sarea (40 milioane t, adică pu-

țin peste 25% din producția mondială). Se mai obțin, de asemenea, circa 20 000 t de cositor (10% din producția mondială), câteva zeci de mii de tone de titan-magnetit, cantități reduse de aur, platină, baritină, magneziu, crom și altele. În ce privește exploatarea nodurilor polimetaliice (nichel, cupru) aflați pe fundul mărilor la 4 500—5 500 metri adîncime, experții apreciază că ea nu este de așteptat înainte de 1990 sau chiar de anul

2000. De menționat că modalitatea exploatarea acestor noduri în folosul tuturor țărilor consultate unul din subiectele asupra cărora nu s-a căzut încă de acord în cadrul Conferinței O.N.Ū. asupra dreptului mării.

Împrumuturi

Ioan Dănilă, Bălan — „Acordul general de împrumut“, în baza căruia Fondul Monetar Internațional va lua cu împrumut echivalentul în mărci a 752 milioane dolari de la Banca Federală a R.F.G. și echivalentul în yeni a circa 250 milioane dolari, de la guvernul Japoniei, a fost reactivat în vederea acordării unui împrumut în cele două monede de circa 1 miliard dolari Statelor Unite ale Americii. Acordul de principiu amintit a fost realizat în 1962 de zece țări occidentale (Anglia, Franța, R.F.G., Japonia, S.U.A., Belgia, Italia, Olanda, Suedia și Canada), la care s-a adăugat Elveția, care s-au angajat să finanțeze F.M.I. în limitele unei anumite sume în monedele lor naționale atunci cînd această organizație va avea nevoie de resurse suplimentare, pentru a acorda un credit important uneia din țările semnatară ale acordului. Dobiindă plătită pentru împrumuturile contractate din fondurile puse la dispoziție de țările semnatară a fost de 1,5% pe an pînă în 1975, cînd a fost majorată la minimum 4% pe an. Anterior au beneficiat de împrumuturi în baza acordului amintit Anglia, Franța și Italia.

Charter

Ioșif Ghermeli, Oradea — Despre sensul termenului **charter** am scris pe larg în nr. 30/1976 al revistei noastre, la rubrica „Glosar“. Cursele aeriene charter sînt organizate de diverse întreprinderi și organizații, ca de exemplu cele de turism. Acestea închiriază unul sau mai multe avioane ale unei companii pentru efectuarea de transporturi de turiști la o anumită dată și pe o anumită rută, în afara curselor aeriene regulate ale companiei. Tarifurile pentru călători la cursele charter este mai avantajos decît în cazul curselor regulate. Cu toate acestea, în prima jumătate a anului 1978, care a fost o perioadă de avînt pentru turismul internațional, numărul pasagerilor la zborurile regulate a crescut cu 12%, în vreme ce în cazul zborurilor charter ale companiilor

membre ale Asociației de transporturi aeriene internaționale (I.A.T.A.), el s-a redus cu 15%. Explicația o oferă „războiul tarifelor“ declarat de companii care nu sînt membre ale I.A.T.A. Principala creștere a intensității traficului internațional de pasageri a avut loc pe rutele spre și dinspre Orientul Mijlociu.

Fiscalitate

Ionel Rizescu, București — Impozitele prelevă în toate țările capitaliste dezvoltate o pondere importantă din produsul intern brut. Totuși, așa cum relevă datele prezentate mai jos, există diferențe importante sub raportul acestei ponderi, ca de altfel și sub cel al proporției recurgerii la diversele categorii de impozite pe venituri, taxe asupra consumului etc.).

Rata fiscalității în raport cu P.I.B. a crescut în perioada 1965—1976 în toate țările, dar cu deosebire în țările scandinave, în Belgia, Irlanda, Luxemburg și Olanda. Ponderea încasărilor fiscale în produsul intern brut (în %) era în anul 1976 următoarea: Suedia (50,8), Luxemburg (50,4), Norvegia (46,1), Olanda (46,1), Danemarca (44,7), Finlanda (42,1), Belgia (41,8), Franța (39,4), Austria (38,9), Irlanda (36,8), Anglia (36,7), R.F.G. (36,7), Italia (35,8), Canada (32,8), Noua Zeelandă (31,8), Elveția (31,5), Australia (29,9), S.U.A. (29,2), Grecia (27,9), Portugalia (26,5), Turcia (24,8), Japonia (20,9), Spania (20,2).

În majoritatea acestor țări, în cadrul veniturilor din impozite, a sporit ponderea impozitului pe veniturile persoanelor fizice, a cotizațiilor pentru asigurări sociale și a taxei asupra valorii adăugate, în vreme ce ponderea impozitelor asupra societăților, asupra bunurilor imobiliare, a tutunului și băuturilor alcoolice a înregistrat un ușor recul.

Subdezvoltare și așezări urbane

Vartan Keșeșian, Botoșani — Pînă la sfîrșitul secolului va trebui construit în lume un număr de locuințe noi egal cu cel al tuturor locuințelor existente actualmente pe planeta noastră, pentru a putea asigura un adăpost demn de acest nume tuturor locuitorilor lumii în anul 2000. Aceasta este una din concluziile celui de-al XIII-lea Congres al Uniunii internaționale a arhitecților, desfășurat în

luna noiembrie a.c. în capitala mexicană, congres care a reunit nu numai arhitecți, ci și ingineri, sociologi, economiști, artiști plastici, ceea ce a permis o abordare multidisciplinară a temei „Arhitectura și dezvoltarea națională“.

În ceea ce privește calitatea locuințelor, dezbaterea au scos în relief că una din consecințele dureroase ale subdezvoltării economice și sociale a numeroase țări o constituie ritmul de creștere al așa-numitelor bidonviliuri, dublu față de cel mediu al ansamblului așezărilor urbane. Însăși existența acestor zone de locuințe sordide, în care trăiesc acum peste 200 milioane de oameni aflați în situația de „sărăcie absolută“, constituie o insultă la adresa demnității umane, au subliniat mai mulți delegați la congres, care au relevat că resursele afectate în prezent pe plan mondial pentru rezolvarea acestor locuințe insalubre rămîn derizorii, în vreme ce sursa înarmărilor a atins proporții cunoscute.

Prognoze demografice

Mihu Popeangă, Suceava — În privința populației pe care o va avea planeta noastră în anul 2000, nu există o unanimitate între cercetători. Astfel, față de nivelul de 4,3 miliarde locuitori la jumătatea anului 1977, pentru anul 2000 experții Băncii Mondiale prognozează cifra de 6 miliarde, în vreme ce prognozele O.N.U. vorbesc de 6,3 miliarde de oameni, iar o proiecție recentă a unor demografi de la Universitatea din Chicago situează nivelul respectiv la 5,8 miliarde. În deceniul actual ritmul de creștere a populației globului a cunoscut o ușoară atenuare, la 1,9% față de 2% în perioada de 15 ani încheiată în 1970, această tendință verificîndu-se în toate regiunile globului, cu excepția Africii, unde în ultimii trei ani ritmul mediu anual de creștere demografică a fost de 2,8%. Evident, diversitatea situațiilor concrete este mult mai mare decît o pot sugera aceste cifre globale, ceea ce explică și diversitatea politicilor demografice naționale.

Ștefan Pleșia, București — Pentru a se abona cu 130 lei pe an la revista noastră, persoanele fizice încadrate în orice formă de învățămînt politic sau profesional nu trebuie să prezinte o dovadă scrisă.

ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării
Economice și Sociale. Institutul Central de
Cercetări Economice

Sumarul nr. 49 din 8 decembrie 1978

- Hotărârea Sesiunii solemne comu-
ne a C.C. al P.C.R., Consiliului
Național al Frontului Unității
Socialiste și Marii Adunări Na-
ționale 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Progresul tehnic și realizarea
producției nete (Herman Rosner) 3
- Reducerea consumurilor mate-
riale - imperativ al creșterii efi-
cienței (II) (Bogdan Pădure,
Gheorghe Drăghici) 5
- Investiții. Accelerarea ritmului lu-
crărilor = termene reduse de
execuție (Ion Vasilescu) 7
- Opinii în dezbatere. Combinatul
agroalimentar (II) (dr. Eugen Bu-
ciuman) 9
- Perfecționarea mecanismului e-
conomico-financiar. Creditul -
instrument de întărire a autoges-
tunii (lector univ. dr. Teodor
Roșca) 12
- Impactul economic al calității
(dr. Mario Duma) 14

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Analiza ritmicității producției
și livrărilor (Cristea Ionită) 16

IN AJUTORUL CELOR CE STUDIA- ZA IN ÎNVĂȚĂMINTUL POLITICO- IDEOLOGIC

- Mic dicționar economic. Perfec-
ționarea calificării personalului
muncitor, cerință a creșterii ca-
lității producției (conf. dr. Ga-
vriță Horja) 18

IN SFRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMINTUL ECONOMIC SU- PERIOR

- Programul P.C.R. de făurire a eco-
nomiei societății socialiste multi-
lateral dezvoltate (conf. dr. Vio-
rica Neculau) 19

TEORII • IDEI

- Puncte de vedere. Conținutul și
elementele costului de producție
(prof. dr. Aurel Giurgiu, conf. dr.
Gheorghe Postelnicu) 21
- Școli • curente • economiști.
Consecvență în susținerea dezvoltării
industrii naționale (II) (dr.
Dan Popescu) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Lupta pentru dezarmare și orien-
tarea resurselor statelor în intere-
sul propășirii economico-sociale
(Nicolae Chilie) 25
- Tendințe • conjuncturi 27
- Problema materiilor prime - com-
ponentă a procesului de edificare
a unei noi ordini economice interna-
ționale (II) (Costin Murgescu,
Octavian Rădulescu) 28
- Mondorama 30
- Curier 31

IN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ

- IN THIS ISSUE
- The resolution of the Solemn
common session of the C.C. of
the R.C.P., the National
Council of the Socialist Unity
Front and the Grand Natio-
nal Assembly 1
 - Points of view: The agricul-
tural food-production complex
(II) (Dr. Eugen Buciuman) 9
 - Credit - an instrument for

- (Dr. Teodor Roșca) 12
- The economic impact of
quality (Dr. Mario Duma) 14
- The fight for disarmament
and the orientation of resour-
ces toward economic and social
progress (Nicolae Chilie) 25
- The raw materials problem -
component of the process of
building up a new inter-
national economic order (II)
(Costin Murgescu, Octavian
Rădulescu) 28

DANS LE NUMÉRO

- La résolution de la Session
solennelle commune du C.C.
du P.C.R., du Conseil Natio-
nal du Front de l'Unité Socia-
liste et de la Grande Assem-
blée Nationale 1
- Points de vue: Le combinat
agro-alimentaire (II) (dr. Eu-
gen Buciuman) 9
- Le crédit - un instrument

- pour renforcer l'autogestion
(dr. Teodor Roșca) 12
- L'impact économique de la
qualité (dr. Mario Duma) 14
- La lutte pour le désarmement
et l'orientation des ressources
des Etats dans l'intérêt de
leur progrès économique et
social (Nicolae Chilie) 25
- Le problème des matières pre-
mières - composante du pro-
cessus d'édification d'un nou-
vel ordre économique interna-
tional (II) (Costin Murgescu,
Octavian Rădulescu) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Постановление Совместной тор-
жественной сессии Ц.К.Р.К.П.,
Национального Совета Фронта
Социалистического Единства и
Великого Национального Собра-
ния 1
- Обсуждение мнений. Агропище-
вой комбинат (II) (др. Еуджен
Бучуман) 9
- Кредит - инструмент для укре-

- пления самостоятельного хоз-
расчета (др. Теодор Рошка) 12
- Экономический импульс качест-
ва (др. Марио Дума) 14
- Борьба за разоружение и ориен-
тирование ресурсов государств в
интересах экономического и со-
циального прогресса (Николае
Чилие) 25
- Сырьевой вопрос - составная
часть процесса создания нового
международного экономическо-
го порядка (II) (Костин Мурд-
жеску, Октавиан Рăдулеску) 28

Completați, decupați și expediați redacției
comanda de mai jos :

(adresa completă a abonatului)

Revista ECONOMICA

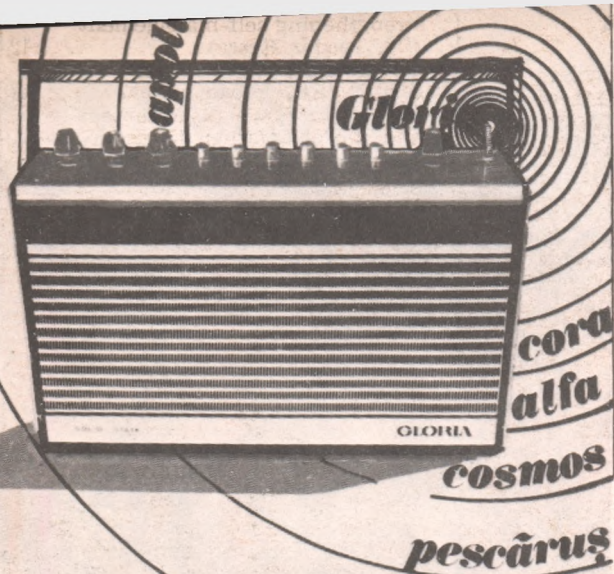
București 22, Calea Dorobanților 25, cod 71131

Prin mandatul poștal din ziua de.....v-am expediat suma de.... lei
în contul I.S.I.A.P. 64 51 301 52, B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București, repre-
zentând..... abonamente la „Revista economică” (inclusiv Suplimentul săp-
tăminal) pe anul 1978.

(semnătura abonatului)

- Abonații persoane fizice vor trece numele și adresa la care doresc să primească abonamentul.
- La prețul unui abonament se va trece 260 lei de către organizațiile socialiste și 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învățământ.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11-25, 71131 București,
telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. - filiala sect. 1
București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”.

Omul modern simte o acută nevoie de informare, chiar și în timpul drumețiilor sau al excursiilor de sfârșit de săptămână.

Rețineți!

Numai un aparat de radio portabil vă poate oferi, oriunde vă aflați, ultimele știri. Radioreceptorul portabil este un mijloc de informare de neînlocuit, dar și un tovarăș agreabil în clipele de destindere.

În magazinele comerțului de stat există următoarele tipuri de radioreceptoare portabile ușoare, de mare sensibilitate și selectivitate, asigurând o audiență clară și plăcută:

	G.U.	Preț
● Cora	1	345 lei
● Apollo	1	345 lei
● Pescăruș	2	450 „
● Alfa	2	450 „
● Cosmos	3	645—740 lei
● Gloria	4	1 450 lei

Radioreceptoarele portabile se vând și cu plata în 18 rate lunare. Avansul este de numai 20%.

Interviuri, lecții, muzică, momente unice în viață, totul se poate înregistra, asculta și...re-asculta dacă aveți un casetofon STAR MC 12.

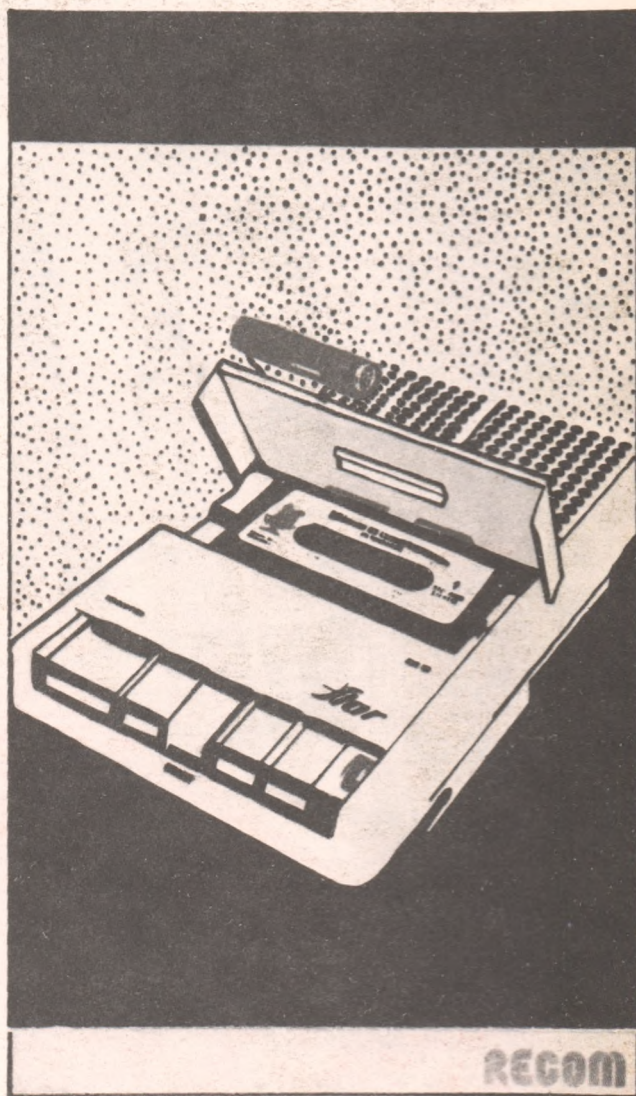
Pentru cei ce învață limbi străine, este un ajutor în muncă.

STAR MC 12 înregistrează și redă monofonic sunetele pe două piste.

Este un aparat portabil cu dimensiuni reduse și sistem simplu de comandă. Alimentarea se poate face la rețeaua electrică de 220 V sau la baterii (5 buc. R 14).

Prețul casetofonului STAR MC 12 este de 1 058 lei (inclusiv accesoriile: microfon, cordon de alimentare de la rețea și cordon de înregistrare-redare).

Casetofonul STAR MC 12 — în toate magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

RECOM

BUGES DE DARURI

LUNA CADOURILOR

FRUMUSETEA SI PROSPETIMEA TENULUI FEMEILOR SE MENTINE NUMAI PRIN APLICAREA UNUI TRATAMENT COSMETIC RIGUROS !

Cu prilejul LUNII CADOURILOR emagazinele comercial de specialitate in desfacerea articolelor cosmetice, va recomandă si distribuitorul românesc produsele PELOX si PELL AMAR, realizate intr-o concepție originală Amara. Lotiunea tonica de zi, emulsia hidratanta, crema emolienta pentru tenul sensibil, crema emolienta de noapte si crema emolienta pentru tenul sensibil, hidratanta si tonifianta, contribuie la curățarea, tonifierea, hidratarea si mentinerea compozitiei ei in apă si lipide, adaugă calitățile curative ale nămolului folosit la realizarea acestor cosmetice.

recom